

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	----------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Jó termés.

Nem lehet azt mondani, hogy erről írtak már eleget. A dolgok nem ismeréséből fakadó könnyelműség volna ezt a felfogást hangoztatni. Nemcsak nálunk, de mindenütt a világon. Furesán hangzik, bár nem ajdonság, hogy a tengerentúli államok egyes terményeik bőségségén feljajdulnak és ott a bőtermés kormányokat buktat és társadalmi indulatokat korbácsol pusztító erősségűvé és kétségbeesés hatja át a sorokat, amelyekkel a termés eredményét tudtára adják mindenkinek. Ez a probléma igazgatja a világ gazdasági, kulturális és politikai irányát. A föld és a beléjevetett munka. A hozam és az értékesítés lehetősége. Ez ad új arcot egy új esztendőnek s ezért kezdődik az esztendő nem januárban, hanem a termés betakarításakor. Ez szab irányt és keretet mindenkinek! És ezért nem lehet erről eleget írni!

Valamikor egy varrótű teljes elkészítésén egy ember félnapig dolgozott. Ma fél nap alatt a világ egy nap teljes varrótűszükségletét elő tudja állítani egyetlen gyár. Óriási, korszakokat formáló kihatása van a termelésnek. Különössége, hogy áldás is a bő termés és a másik oldalon átok. Az ember, a böles, aki önmagát az Isten hasonmásának nevezi, nem képes a maga zavartalan boldogulására hasznosítani a munkáját, mert nem képes kiszakítani abból a természet, tehát a rajta kívül álló erők — befolyását.

A magyar föld ez évben dúsan fizet. Imádság jár érte.

Nem a mennyiség az, amely miatt az imádság forró kell, hogy legyen, hanem a minőség. Az irányított, okszerű gazdálkodás eredménye a minőségi termelés és ha ezt a Gondviselés mennyiségileg is fokozza, a munkáskéz örömmel és készségesen kulesolja össze ujjait.

Milyen öröm ezt elmondani és hogy' betetőzi mindezt a hír, hogy a magyar kéz máshol is megtalálta a helyes utat, azon a teljes eredményt s ezzel az irányt, amelyen mehet s mennie kell s amelyről letenni: botorság. A nemzetközi ipari kiállításon 27 nemzet törekvő, lelkes, hozzáértő munkásai között a magyar iparos a legelső helyet érdemelte ki. A tudás, a készség, a kemény kitartás, a sokszor mostoha viszonyokat korgó gyo-

morral és ősülő fejjel megkerülő akarat — akár a sportbeli olimpiáson — itt is megkapta a maga világraszóló elismerését.

Termés a búzaföldön s a szőlők sötétzöld soraiban, termés a műhelyekben s az egyéb munkasztaloknál . . . nagy ígéret.

Ígéret . . . több embernek jut kenyér s többnek jut több kenyér. Senki ezt úgy nem látja, mint mi, a falvak emberei, az emberi jajok és szemérmes sóhajok legelső hallói, a nélkülözések legtisztábban, legközelebről látói. Senki úgy nem vidulhat ezen, mint mi, de mégsem tévedünk meg a dús asztagokon s a bő csorgást ígérő szőlők között járván . . .

Mert mások is járnak ám arra. Konkolyvető legények, lélekgyujtogatók. Akiknek a rossz termés semmivel sem hálátlanabb izgatási terület, mint a bőséges áldás. Nem Istenkáromlás, ha úgy jellemezzük ezeket: ők azok, akiket a jó Isten se tud kielégíteni. Akik a maguk pecsényéjét akarják pirosra sütni mindenképen s akik mindenből támadó eszközt faragnak, mert céljaik úgy kívánják. Járnak és beszélnek, elmennek és azt tapasztalod, hogy utánuk elégedetlen arca és szája van annak, akinek — azok ittjárta előtt inkább egymásba kulesolódni készült a két dolgos, becsületes keze. Most inkább görcsös rángást látsz a kérges kézen s így lesz az imádságból — gyűlölködés.

Ha nincs nyitva a szemed s ha nincs ébren a füled, ezek a mindenből kétséget, zavart és bajt erjesztő alakok megzavarják a hálaadás örömele pereit.

Nekik ez a magvetésük és a termést, az aratást ezek legalább annyira felesigázott vágyakkal várják, mint az igaz hittel verejtékezők. S az eszükben nem válogatnak: a kazlak felgyujtása, a munkabér elégtelenségének ordítózása és ezer mással érleltetik — vetésüket . . .

Nincs hát e dús nyárban szebb teendő, mint betetőzni a felserkent örömet, azt tisztán tartani, mint a lehiggadt bort s megőrizni az ízét azok számára, akik azt első sorban kiverekedték: a búzavetők s a szerszámszeretők részére. Irgalmatlan kéz kell a bujtogatók ellen, mert nem olyan rózsás a nemzet sorsa, hogy ilyeneket lásson — dolgozni. Nem az a levegő a földrészekben, hogy a nemzet csak élvezze a termést, ellenkezőleg: meg kell őrizni a termést, a munka szeretetét és a hitet, hogy jut mindenkinek. Így mindenesetre több, mint ahogyan a lelkek gyujtogatói ígérik, azok, akiknek semmi se jó és elég.

Az őrskörlet korszerű portyázásáról.*

Írta: vitéz BALÁZS-PIRI GYULA alezredes.

A puskával (pisztollyal), szuronnal és karddal felszerelt m. kir. gyalog- és lovascsendőrjárőrök 57 év előtt jelentek meg először a falvakban, tanyákon, pusztákon, erdőkben, nádasokban és a hegyek ormain. Ezek a járőrök koruknak közbiztonsági viszonyaihoz igazodva kezdték meg a megelőző szolgálatteljesítést, a portyázást is. A mainál sokkal nagyobb őrskörleteikben rendszerint kettesével indultak hosszú, sokszor 30 óránál is tovább tartó őrjárataikba, hogy azt átportyázva, felkutassák azoknak az időnek a bűnözőit. Természetes, hogy az akkori portyázási rendszer a kor jellegzetes bűnöző világához igazodott. Ezt tükrözi vissza az akkori szolgálati utasítás is

Az 1881. évi szolgálati utasítás szerint: „Az őrsnek kötelessége a „felügyeleti körlet“-ét (ma: őrskörlet) a szárnyparancsnokság (ma: osztályparancsnokság) által megállapított „járati beosztás“ (ma: őrjárat) szerint átportyázni. Ezen szolgálat nappal-éjjel — még pedig az időjárásra való tekintet nélkül — teljesítendő. A csendőrnek „közönséges portyázás“-oknál (ma: megelőző szolgálat) a portyázás iránya csakis általában, megközelítőleg jelölhető ki,

* Hozzászólásokat várunk: akár az egész kérdéshez, akár részleteihez is. Szerk.

Találkozások.

Írta: ZALÁN JÁNOS.

Vér nem válik vízzé...

Mikor a régesrég szeptemberi reggelen első találkozásom volt vele: az iskola padsorai előtt ácsorgtunk. Akkor láttuk egymást valamennyien először.

Kis termetű, feketearcú, szegletes fejű és szúrós szemű gyerek volt. Vizsgálgattam mindannyiunkat, egyenkint és nemcsak egyszer. Ma már tudom, azért, mert tudatosan kereste, hogy miképpen fog elhelyezkedni közöttünk azzal a lelkivilággal, amellyel belépett az öreg épület falai közé. Az öreg épület százados kövek épülete volt, magyar ésszel és magyar pénzzel felépítve. S ha olyan jött közénk, amilyen ő, sohasé volt baj egyikkel sem, nyolc év után úgy örült mindegyik az iskolaszolga utolsó kalapemelésének, mint mi. Talán belül, ahová látni nehéz s náluk még nehezebb volt, belül egy kissé megremegtek, mikor kezükbe vették a végbizonyítványt... Megremegtek... haza kellett menniük a hegyek közé, ahonnan nem jöttek, hanem ahonnan

minthogy őt csak az útközbeni észleletek és felfedezések vezethetik nyomra. Ezen portyázásoknál minden irányban éber figyelemmel kell lennie és minden zajra, kiáltásra vagy segélyhívásra figyelve, az illető táj felé kell sietnie. Erdőket, hegytorkolatokat, vízmosásokat, agyag-, homok- és porondgödröket s rejték helyül szolgálható egyéb zugokat ki kell kutatni, s visszatértekor rendszerint más utat kell követnie. Ezen portyázáskor nem kell az országutak és más jártabb utakhoz ragaszkodnia, hanem mellékutakra, ösvényekre, sőt egészen járatlan helyekre is ki kell térnie. Különösen oly utak és tájak, ahol a közbiztonság veszélyeztetettnek lenni tudatik, a járőrök által lehetőleg gyakran portyázandók át."

Az utasítás mellékletét képező A) minta szerint a megelőző szolgálatot teljesítő járőrök az „Állomásslolgálati könyv“-ben (ma: szolgálati havifüzet), a „járőrszolgálati-táblázat“ (ma: őrjárat) beosztás) „tétel“-enkint (ma: őrjárat száma) megjelölt, „járati“-ai-ban (ma: őrjárat) megnevezett helységek és tanyák „átportyázás“-ára vezényeltettek. Az őrsparancsnok a szolgálatot az állomásslolgálati-könyv adataival megegyezően a csendőrök „szolgálati-könyvecské“-jébe „beiktatta“.

Az 1895-ben kiadott: „Utasítások a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv II. részét képező szolgálati utasítás — 51—52. §-aiban — csak egy lényegbeli változást mutat: a megelőző szolgálatnál a portyázás irányát pontosan előírta, attól csak alapos ok esetén volt szabad eltérni, csak az elrendelt

küldték őket... Nem kell elfelejteni: ezeket küldték. Számítással, tervekkel, előre készületen és jövőre dolgozóan.

Ő is, akiről szó van, így lépett közénk és így nézett szét az apró diákok között és nem mosolygott és nem kereste a barátkozást. Komoly maradt, szokatlanul komoly. Nem lehet tagadni, hogy arcán sok értelem sugárzott és évek multával tiszteletet vívott ki maga részére, mert beretvaéles eszével messze előttünk járt. De zárt maradt mindig. Jó szava volt ugyan, de melegség azokból sohasé ért egyikünket sem. Akkor a nagy évvégi ünnepélyen pénzbeli jutalmat kapott. Átnézett rajtunk fekete, szúrós szemével és mozdulatlan arccal ment végig soraink között a helyére.

A vasrácsos kapun tódultunk ki, én mögötte mentem, ezért tudom, hogy nem magyar nyelven köszönt az egyik diáknak búcsúzóul s azt mondta: Találkozunk még valahol.

Ezt a pár idegen szót azóta se feledtem el.

Ki hitte volna?...

Az orosz mezőkön feküdt az ezredem, a mocsaras világ tölgyei alatt. Akkoriban olyan napok voltak, hogy hajnalban se pihentünk és éjjel is verekedni kellett. Verekedtünk, bírtuk. Az orosz úgy állott sokszor a vonalaink előtt, mint búzatenger odahaza valahol a magyar földeken. Az ágyútűz szakadatlan volt és verte az erdőt és verte fel a földet az égnek. Verekedett öreg és fiatal és elsőbbségben nem tett különbséget egyik sem. De ritkult is az ezred. A virágos gyümölcsös is úgy szokott: szél jön vagy hajnali hideg s az ágakon itt is, ott is, nagy ritkulások ijesztenek meg a kertészembert, meg aki szeret gyönyörködni a virágban. Nagy ritkások ijesztettek

üldözésnél és a nyomozáskor volt megengedve szabadon mozogni. Az őrzárati beosztást a szakaszparancsnok (ma: szárnyparancsnok) állapította meg és a kerületi parancsnok hagyta jóvá. Egyebekben csak a kifejezések változtak, többnyire a ma is használt formára. Így pl. az eredeti „közönséges portyázás” „rendes portyázás”-ra, a „járlat” „őrzárati”-ra és a „járőrszolgálati-táblázat” „őrzárati beosztás”-ra.

Az 1896-ban megjelent: „Általános Szolgálati Határozványok”-ban, a Bevezetés fejezet 3. pontja az őrzárati beosztás mikénti szerkesztését tárgyalja. Itt találkozunk először a „tereptárgy” kifejezéssel. E pont hangsúlyozza, hogy az őrzárati alapos és szabályos leportyázására szükséges időt „az őrsparancsnok és az őrsbeli legénység meghallgatása után, valamint saját tapasztalatai és a térkép alapján” a szakaszparancsnoknak (ma: szárnyparancsnok) lelkiismeretesen kell megszabni. A VII. fejezet 13. pontja már irányelveket ad a portyázás szabályos teljesítésére: „Rendes portyázások alkalmával a járőr figyelmét a legcsekélyebb részletekre is terjeszse ki; ennél fogva nemcsak egyes útvonalak bejárására, hanem a kijelölt őrzárati körlet alapos, minden irányban, tehát keresztül-kasul való leportyázására köteles. A járőr általában mindenütt, ahol csak ember tartózkodhatik és mozoghat, megjelenni tartozik.”

Az 1903-ban az „Utasítások”-hoz kiadott „Cs—1/a” jelzésű: „Függelék”-ben az állomás-szolgálati könyv helyett „szolgálati könyv” és a szolgálati könyvecske helyett pedig az „őrzárati-lap” kifejezést találjuk. A

ránk lassan, mert zúgott a vihar az orosz állások felől és az orosz tömegekből... Egyszer aztán jobbról-balról megroppant a vonal s hajnalra az erdő tulsó szélén lihegtünk... Aztán előre mentünk s megint vissza. Az orosz nem engedett.

Másnapra úgy álltunk, mint akinek elégett feje felől a fedél, kiverték helyéről a kerítését és elhajtották jószágát, családját... alig maradt valaminck... S akkor hátulról, a homokos részen feltűnt egy ember. Apró, sietős ember tartott felénk. Zuhogott körülötte a gránát, fekete, nagy tölesérek szöktek az égnek, fel se vette. Mellette ritkásan emberek, mögötte elszórva emberek, katonák. A mieink. Az erősítés. Az arcunk piros lett és előrenéztünk a régi keménységgel, előre, be az erdő sűrűjébe, ahol tegnapelőtt voltunk s ahol mások, az oroszok vannak már...

A kis ember, a katona, látszott, hogy tiszt, egyre közeledett s húzta maga után az elszórtakat.

Nem volt messze tőlem, de annyira közel sem, hogy láttam volna eléggé. Emberei az én százdombba is beleértek és lefeküdtek és pipa volt a szájukban.

— Támadás lesz! — mondták s ők jobban tudták, mert ezzel a parancsal indultak felénk.

— Támadás lesz! — mondtam és készülődni kezdtem. Az embereim is tudomásul vették. A legényemet hátrább küldtem és megírtam még egy tábori lapot. Mindennap írtam egyet s mindegyikről azt hittem, az lesz az utolsó...

Írtam és valaki majd a lábamra lépett. Felnéztem: Ő volt. Akit elhagytam nemrég az öreg gimnázium kapujánál. Felugrottam, széttártam a karomat...

Hirtelen kezét nyújtott és szárazon azt mondta: — Szervusz!

Kis, fényes, fekete szeme tüzelt. Ára mozdul-

C) fejezet 11. pontja elrendeli, hogy az őrzárati leportyázásakor az őrzárati lapban (ma: szolgálati lap) a leportyázandó tereptárgyakat elő kell írni.

Az 1912-ben életbelépett „Cs—1.” jelzésű: „Utasítások a m. kir. csendőrség számára” című szolgálati könyv, amely a mai „Szut.”-nak a közvetlen elődje, a II. rész 28., 47. és 48. §-aiban tárgyalta a megelőző szolgálatot és az előbb ismertetett rendszerrel szemben lényegbeli eltérést nem mutat. Az őrzáratok tartamát — a már említett módon — az Ált. Szolg. Határozványok-ban előírtak szerint próbaportyázással számították ki és az őrzárati lapban tereptárgyak megjelölésével előírt útvonalon kellett a járőröknek — általában — mozogniok.

Az 1927-ben kiadott és ma is érvényben álló „Cs—1.” jelzésű szolgálati utasítás (Szut.) sem változtatott a portyázás rendszerén. Tulajdonképpen újítása az, hogy részleteiben szabályozta az őrzárati beosztás szerkesztését a „távolsági kimutatás” és az őrzárati időtartamának kiszámítását a portyázási időszámítási-táblázat segítségével. A „Cs—2.” jelzésű szabályzat (Csüsz.) pedig a szolgálati havifüzet és a szolgálati lap vezetését rendezte.

A ma érvényes portyázási rendszer lényege röviden: az örskörlet községeinek, ipartelepeinek és az állandó portyázás tárgyát képező tereptárgyaknak az örsállomáshoz és az egymáshoz való távolságát fél km. pontossággal, a legrövidebb úton mérve, előre ki kell számítani és a Távolsági kimutatás-ban feltüntetni. A községek, ipartelepek és tereptárgyak

latlan volt. Kérdezett, feleletem után előre nézett és oldalt és megint előre és bólintott. Aztán elment.

Június volt, a hajnal korán kelt. Vele indultunk mi is. A század egyetlenegy valaki volt: elszánt és dühös és fogátesikorgató valaki volt... és nem sikerült a támadásunk. Nagyon ritkásak voltunk már akkor, hiszen egy hete folyton verekedtünk... Nem sikerült és nekem azt is látni kellett, hogy Bella tizedesnek szétverte a combját a dum-dum lövedék és csak azt csodáltam, hogy nem jaggat és nem sopánkodik, azt kérdezte mindössze:

— Hadnagy úr, lehet-e még ezzel szántani?

Visszamentünk és hogy megállottunk volna, egy sátorlapon a sebesültvivők elvittek valakit mellettem. Mellén a zubbony csupa vér. A sebesültvivő azt mondta kérdésemre:

— Nem jutunk vele a segélyhelyre, vége van.

Ő volt. A szavakra felnyitotta a szemét, megismert. Láttam az arcesontja mozgásán, hogy szörnyű nehezére esett a beszéd:

— A zsebemben van a címe... Levél és... ki-tüntetés... el kellene küldeni... Isten...

A levelet elküldtem, három kitüntetés volt már akkor benne! Címzés?... Majd kitünik a végén.

Két hónap múlva levelet kaptam, amelyben Ő köszönte meg, hogy eleget tettem kívánságának.

Egyszer még személyesen is megköszönte.

Erdélyben voltunk akkor. Gyülekezett a hadsereg és a gyűjtőállomáson egyszer csak élém állott Ő, Isten a tudója, honnan jött, élém állott és azt mondta:

— Nagyon jó voltál!

Egy hét múlva már fent verekedtünk a hegyeken és egyszer az a hír jött, hogy bizony elesett vagy eltűnt vagy fogságba került Ő, mert nem találták sehhol.

ama sorozatát, illetve az ezeket összekötő vonalat, melyet a járőrnek megszakítás nélkül kell leportyázni, őrsjáratnak nevezi. Az őrsjárat tartamát a portyázási időszámítási táblázat alapján kell — félórára kikerekítve — kiszámítani. A rendes szolgálatok vezénylésének megkönnyítése végett célszerű minél több őrsjáratot előre összeállítani. Az őrsparancsnok azonban jogosult — ha szükségesnek látja — a távolsági kimutatásba felvett községeket, ipartelepeket és tereptárgyakat tetszészerinti számban, sorrendben és irányban is leportyáztatni.

A felsorolt rendelkezések közül hátrányos hatást — mint később látni fogjuk — a távolságnak a leg-rövidebb úton való mérésének és az előírt útirány merev betartásának meghonosodása okozta.

A portyázás elválaszthatatlan tartozéka az *ellenőrzés*. Lényegében az ellenőrzés is portyázás. Csak a cél különböző. Mindkettőt együtt kell tárgyalni.* Fussunk át gyorsan ennek a történetén is:

1881-ben, az akkori utasítás szerint az őrsparancsnok a külszolgálatot teljesítő csendőröket időnkint — éjjel és nappal — kellett ellenőrizni. Külszolgálat volt mindaz, melyet a csendőrök a lak-tanyán kívül teljesítettek. Az ellenőrzések száma havonta kisebb őrsön 4, nagyobbakon 6. Ellenőrző szolgálatba „csekélyebb ideig szolgáló csendőröket“ kellett az őrsparancsnoknak felváltva magával vinni,

* Lásd az 1935. 18., 20., az 1936. 8., 9. és az 1938. 1. Cs. L-ban megjelent közleményeket

Nem első hír volt jóbarát, jóismerős, derék ember felől az ilyen. Tisztelgett az ember az emlékének, sokat nem időzhetett vele...

*

Sok szomorú magyar nóta fakadt akkoriban mindenütt az országban, főleg Szegeden. A megszálló katonaság nem látott mást bennünk, mint valami nagyon-nagyon idegen és nagyon bűnös valakit. Mit tudtak azok ezer esztendőről? Mit tudtak azok arról, hogy hol volnának, hol lettek volna, ha nincs itt, a világnak ezen a sarkán egy nép, amelynek becsülete, vitézsége, szótartása, hite és elmondhatalan sok keserve mentette át őket az élve-maradásba?!... Mit tudták azok... és ez meg is látszott mindenben...

A Tisza volt akkor a határnak egy része. Túloldalon, az újszegedi rózsakertek felől nem francia, hanem más szavakat hozott a szél s ha kiállottunk a régi váromladék mellett a városi parton, ott túl hegyes süvegeket, hosszú, nagyon hosszú szuronyokat láthattunk. Járták a vízpartját és különös csodálattal nézték a sárgás, harsogó vizet: valahogyan úgy volt, hogy akkoriban a Tisza mindig nyugtalanzkodott... Nézték a vizet és várták, hogy átengedik őket az innenső partra is talán nem is egy napra vagy esztendőre, talán...

Így mondta a hír, amit révések és kofák hoztak Röske felől, meg Kiszombor tájékáról. Haj, keserű volt a szánk íze... Annyit verekedni, annyit s ime...

Mi, csendőrök jártuk a Tisza partját és ellenőriztük a határt. Őt töltény volt a puskánk mellé, elég az a esempészek ellen, mondta a francia városparancsnok, persze, mert nem tudta, hogy igaz lett volna, ha többet ad... A csendőrök valamennyien Erdélyből elvert csendőrök voltak...

hogy a gyakorlati szolgálatba őket bevezesse. Az ellenőrzés idejét, helyét és a járőr állapotát a helyszínen kellett a járőrvezető szolgálati könyvecskéjében igazolni. Az Általános Szolgálati Határozványok VII. fej. 38. pontjában az előbb mondottakon felül megtaláljuk a „kisebb“ (legfeljebb 5 fős) és a „nagyobb“ őrs fogalmának helyes értelmezését. Meghatározza azt az esetet is, hogy mikor szabad az egyedül ellenőrző őrsparancsnoknak az ellenőrzött járőrhez csatlakozni, illetve hogy hány órára kell bevonulnia, ha éjjelre nem csalakozik. Végül még külön elrendeli a helyi járőrök ellenőrzését is azzal, hogy azok nem számítanak bele a küellenőrzések számába.

Az 1912. évben kiadott Utasítás 167. §-ában a havonta teljesítendő legkevesebb ellenőrzések számát leszállította és több lehetőségre is táblázatba foglalta. Ezen kívül hangsúlyozta, hogy az ellenőrzés térben és időben meglepő legyen. Ebben a paragrafusban, a 4. bekezdésben már fellelhető az *utánportyázás* jellege is. Ugyanis az őrsparancsnok kötelességévé tette, hogy minden más szolgálata alkalmával is tapintatosan puhatoljon a járőrei minden irányú magatartása után.

A Szut. az ellenőrzés tekintetében sok lényeges változást hozott. Az őrsparancsnokhelyettes is teljesíthet — bizonyos feltételek mellett — ellenőrzést. Az éjjeli és nappali ellenőrzés időbeli határát leszögezte. Az összes előjárók és feljebbvalók jogot nyer-

Egyszer, egy holdvilágos estén a hidra mentem ellenőrizni. A híd csak a közepéig volt az övéké s addig a mienk is. A két ór között egy farúd volt... Farúd, az ideiglenes országhatár! A csendőr állott és átnézett a tulsó partra, a másik ór nem törődve semmivel, sétált le s fel. Unott arccal. Neki is volt bizonyára valakije valahol a keleti hegyeken túl vagy azok között a fenyvesek tövében vagy a kunyhókban, hát mit neki Tisza, megszállás, magyar keserv, magyar világ...

Megyek ellenőrizni és szembe velem a hidra akkor lépett fel valaki. Jött felénk. Holdvilág volt s az ilyen égi világítás csaló valami ám. Tudtam. Nem is törődtem tehát azzal, hogy felismerjem. Majd jön, gondoltam s megnézem.

Nem volt messze már, mikor ráismertem. Ő volt. Kis fekete ember, merev arcú valaki. Pattogószavú lett belőle, az ór kikapott tőle. Éles hangját ahogyan figyeltem, megkapott a szájából ragyogó fogsor. Igen, ilyen volt ezelőtt régen, már az iskolában is. Ő volt, semmi kétség.

Én vártam az én őrszemem mellett, ő jött felénk. A farúdig joga volt jönni. Odajött. Akkor én felemeltem a fejemet, a világítás jól érhetett, mert udvarias mosolyra készülő arcán megrándult az izom, a fekete, szűrös szeme meggyulladt, amint felismert, tisztelgésre készült keze elakadt és így, szétnyíló szájjal, levegőbemeredt kézfejjel megfordult és elment.

Ő volt.

Odament az őrszeméhez, rákiabált megint azon a nyelven, amelyen csak egyetlenegyszer hallottam őt szólani, akkor, midőn a magyar iskolakövek közül zsebében a tisztajeles végbizonyítvánnyal nekiindult az életnek...

...Vér nem válik vízzé.

tek arra, hogy minden esendőrt és járórt bárhol és bármikor ellenőrizhessenek. A honmaradt legénység ellenőrzése végett az őrsparancsnok (helyettese) előbb is bevonulhat. Szolgálaton kívüli puhatoláson felül rendszeresítette a járőrök részére előírt útvonalon való utánportyázást is.

Ha a megelőző szolgálat portyázási rendszerének és az ellenőrző-szolgálat módszerének ismertett fejlődését tanulmányozzuk, akkor látjuk, hogy az őrjárat eredetileg — 1881-ben — nem volt más, mint az érinteni rendelt községek és tanyák, mint általános iránytárgyak által határolt terep átportyázási területe. Hogy a járőrök valóban terület portyázást végeztek-e, azt ma már nehéz megállapítani. Elégedjünk meg azzal, hogy az utasítás szavai szerint így cselekedhettek. Nem volt hosszú életű ez a szabad portyázási rendszer, mert már 14 év múlva megszűnt. Helyét elfoglalta a kötött útvonalon való mozgás. Az Általános Szolgálati Határozványok a kijelölt *őrjárat-körlet* keresztül-kasul való leportyázását megengedte, de valóban a megelőző szolgálat nem lett más, mint a kijelölt tereptárgyakat összekötő útvonalnak előre meghatározott idő alatti lejárása. Ezt a szokást megerősítette az 1912. évi és szentesítette az 1927. évi szolgálati utasítás.

Érdekes lenne megállapítani a szabad portyázási rendszer megszüntetésének az okát. Én főként kettőben látom: az ellenőrzőnek nehéz lehetett az ellenőrzendő járórt feltalálni az akkori óriási őrskörletek mainál sokkal nagyobb és kulturátlanabb őrjárataiban és néhány szabálytalanság is fordulhatott elő. Ami az utóbbi okot illeti, az ma is fennáll. Ezek elkövetői úgy a múltban, mint most is, előbb-utóbb horogra kerülnek, tehát ennek alapján bátran visszaállíthatnánk a szabadabb portyázási rendszert.

A szabadabb portyázási rendszer megszüntetése és a kötött, ma már teljesen merev rendszer meghonosítása az ellenőrző szolgálat kérdésével szervesen összefügg. Mint ismertettem, — kezdetben — az ellenőrző szolgálat kezelése tekintetben az őrsparancsnoknak úgyszólván teljesen szabadkeze volt. Csak a havonta teljesítendő legkevesebb ellenőrzés száma volt előírva azzal, hogy azt különböző napokra megosztva teljesítse. A szabadabb portyázás megszüntetésével egyidejűleg nem változott az ellenőrző szolgálat rendszere. *A szabadabb portyázás megszüntetése tehát nem volt más, mint a portyázásnak az ellenőrző szolgálatához való formálása.* Azaz, a járőröknek előre pontosan meghatározott menetvonalon való mozgásra történő kényszerítése, hogy egyrészt az ellenőrző az ellenőrzendő járórt bármikor biztosan feltalálhassa és másrészt, hogy az ellenőrző kiszámíthassa, hogy járőrei mikor hol mozognak. A megelőző szolgálat ezzel gépiessé vált. Az ellenőrzésre hivatott bármelyik előljáró bármikor lerajzolhatta az ellenőrzendő és az ellenőrző járőrök menetvonalait és ezek metszéspontjait és ezzel utólag is rögzíthette, hogy pl. egy szabálytalanság elkövetésével gyanúsított járőrnek — a szolgálati lap adatai szerint — mikor, melyik tereptárgynál kellett tartózkodnia. Tehát számtani és mértani szempontból — papírforma szerint — kiválóan pontos, de gépies szolgálatteljesítés lett az eredmény. A minden különös nehézség nélkül megállapítható eltérést

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága *vitéz Nemerey Márton* ezredest a m. kir. esendőrség felügyelőjének helyettesévé kinevezni méltóztatott.

gyakran követte a kivizsgálás és ezt a fegyelmi megtorlás. Így vált a megelőző szolgálat is egyik legfontosabb fegyelmező és nevelő eszközzé, de ennek ellenében az 1912-es szolgálati utasítás által hangoztatott ama elvet, hogy az ellenőrzés térben és időben meglepő legyen, csak korlátolt lehetőséggel lehetett teljesíteni.

Az 1927-es portyázási és ellenőrzési rendszer ezt a súlypont áthelyezést csak fokozta az utánportyázás bevezetésével, mert ennek állandó lehetősége Damokles kardjaként lebeg állandóan a szolgálatban álló járőrök feje felett és ezért valóban a tereptárgyakat összekötő legrövidebb úton róják a kilométereket, hogy az ellenőrző bármikor megtalálhassa őket. Ezzel végleg *megmerevedett a mai portyázási rendszer.* A megelőző szolgálat lényege és tulajdonképeni célja meg lett kerülve és a portyázás rendszere eszközzé, sémává vált. Így nehezen képzelhető el, hogy a megelőző szolgálatot a járőrök a Szut. 261. pont 2. bek. és a 349. pont utolsóelőtti bekezdésében írtak szerint teljesítik.

Kérdés, hogy az ellenőrzés nehézségeinek kiküszöbölésével elért eredmény arányban áll-e a kötött portyázási rendszer hátrányaival? Helyes-e a megelőző szolgálatnál a portyázást, mint a szolgál-

lat végrehajtásának eszközét, az ellenőrző szolgálat-hoz, mind másodlagos célhoz, formálni? Én azt hiszem, hogy nem.

Ha ezt a megállapítást helyesnek fogadjuk el, akkor keresnünk és meg is kell találnunk azt az arányt és formát, amely a portyázás és az ellenőrzés egyensúlyát helyreállítaná és megadná annak a lehetőségét, hogy a megelőző szolgálat — amint azt a Szut. hangoztatja — valóban az őr egész területét felölelje és hogy a járőrök térben és időben — a terep kihasználásával — az örskörlet minden pontján meglepően megjelenjenek, hogy mindent, ami körülöttük van vagy történik, nyugodtan megszemlélhessék.

Bármilyen portyázási és ellenőrzési rendszer alapján is végezzük a megelőző szolgálatot, annak teljesítéséhez idő kell. Az időszámítás rendszerének történetével itt nem foglalkozom, mert erre es ezen belül a pihenőre nézve részletes ismertetés jelent már meg a Csendőrségi Lapok 13—15/1934. számaiban. Ezeknek a közleményeknek a lényege az, hogy a portyázáshoz szükséges idő a meneteléshez, a tartózkodáshoz (értekezés és tereptárgyak leportyázása) és a pihenőre szükséges időből tevődik össze. Ez a három tényező az idők tolymáján különféle arányban és mennyiségben és összetételi rendszerben szerepelt. Az egész szolgálat tartama után illetékes pihenő tartama — általában — a szolgálatban eltöltött összidőnek egyharmada volt. A pihenőt hol külön adták hozzá a meneteléshez és a tartózkodáshoz szükséges időhöz, hol — mint ma is — már előre bekapulták az időkiszabathoz. Az egyhuzamban megtartható pihenő legnagyobb tartama 6 óra volt mindig. 1912-ben tervezték, de nem valósult meg, hogy a nagypihenő leghosszabb tartamát 8 órára felemeljék.

Ma az a gyakorlat, hogy az időt, a illetékes pihenő tartamának betudásával, bizonyos fokozatosági elv érvényesülésével és a domborzati viszonyok figyelembevételével, három féle időszámítási kulcs szerint kilométerenkint kiszabathoz előre megszabja az utasítás. Ehhez az időhöz csak a nagyobb tereptárgyak és községek leportyázásához szükséges időt és az 1 órát meghaladó les tartamát kell az őrparancsnoknak hozzáadni és az így kiszámított időn belül a nagypihenő tartamát s helyét meghatározni.

Az időszükségletet befolyásoló tényezők: a járőr feladatának elvégzéséhez szükséges idő, a menetvonal hossza és minősége, a terep jellege, az időjárás viszony, napszak, évszak, a járőr erőállapota, a meténeim stb. Ezen tényezők közül több az őrjáraton belül is eltérő-, mások a szolgálat teljesítése közben is változhatnak, tehát a szolgálat előírásakor nem értékelhetők helyesen.

Egy őrjárat leportyázásához, az összes befolyásoló tényezők helyes beértékelésével, valóban szükséges időt előre pontosan kiszámítani nehéz, még megközelítő pontosságot is elérni körülményes. Ezt egy utasításban az egész ország területére vonatkoztatva még nehezebb szabályként leszzegezni. Az előre való meghatározás, hogy minél általánosabb érvényű legyen, sokszor túlságosan pazarló, máskor szűkmarkú. Megállapíthatjuk, hogy a megelőző szolgálathoz szükséges időszámítás rendszerét is kívánatos lenne megváltoztatni.

Miután kifejtettem a mai portyázási rendszer

módosításának szükségességét, néhány szóval változni óhajtom, hogy miért időszerű a portyázási rendszer megváltoztatása.

Végigfutva a portyázási rendszer 57 éves történetén, megállapíthatjuk, hogy az eredeti és a mai rendszer között — a megkötöttség fokozásán és néhány alakiságon kívül — lényegbeli és elvi jelentőségű változás alig fedezhető fel. A felszerelés sem változott, csak a kard tűnt el a gyalog portyázó járőr oldaláról.

Az idő kereke azonban fordult, de még sohasem fordult olyan nagyot, mint az elmúlt fél évszázad alatt.

A gyorsaságot szerető és szolgáló XX. század az őrjáratok mai vonalát, az utakat, melyeken hajdan gyalogosok és állat-vontatta kocsik közlekedtek, benépesítette kerékpárral, motorkerékpárral és gépkocsival. Az új közlekedési eszközök teljesen megváltoztatták az utakon a közlekedési viszonyokat. A technika vívmányaira érzékenyen figyelő bűnöző világ is használatába vette az új közlekedési találmányokat a bűncselekmény színhelyének megközelítésére és elhagyására. Az új közlekedési eszközök új közbiztonsági feladatokat is jelentettek.

A közlekedési eszközök tökéletesedésének első időszakában a csendőrség — szervezési és felszerelési változtatás nélkül — úgy-ahogy megfelelt az új feladatnak is, mert feltűnt az utakon a kerékpáron haladó csendőrrjárőr is. Ezt a helyzetet — szűk korlátok közé szorítva — törvényesítette 1927-ben a Szut. 270. pontja. Ez haladást jelentett a multtal szemben, de az ütem nem volt elég gyors. A változó idő gyorsabb ütemet diktált. Szavát megértve, felállították az első közlekedési őröket, majd megszervezték a közlekedési és híradó alosztályt. A közlekedési csendőrrjárőr motorkerékpáron robogott. De a fejlődés nem állt meg, mult év őszén gépkocsira ült át a közlekedési csendőr. A közlekedési őrök száma is 2-ről 10-re szaporodott, a fejlődés-további útja kijelölve és biztosítva van.

Önként vetődik fel az a gondolat, hogy szükséges-e tovább is változatlan formában, előre meghatározott utakra küldeni a gyalog és lovas járőreinket? Célszerű-e az őrjáratokat továbbra is csak útvonalakon való mozgással meghatározni? Helyes-e a „jó őrjárat“ időtartamának alsó és felső határát a Szut. 245. pont utolsó bekezdésben meghatározott 18—30, illetve 36 órában ma is fenntartani? Nem volna-e időszerű a közlekedési járőröknek a Kut. 35. pontjában megszabott feladatát Szut. 307. és 308. pontjaiban előírt feladatokkal is kibővíteni, hogy ezzel részben tehermentesítsük a gyalog- és lovasjárőröket az előre meghatározott — gépkocsival is járható — utakon való mozgás megkötöttségétől? Ezzel nem ütnénk rést a Kut. 35. pontjában lefektetett elven, mert *tagabb értelemben* a közlekedés rendjéhez tartozik a gyanus egyéneknek az utakról való távoltartása és eltávolítása is.

A gyalog- és lovasjárőrök útvonalportyázása fontosságának csökkenésével mindinkább időszerűvé válik az a kérdés, hogy miként alakítsuk át időállóan a portyázási rendszerünket, úgy, hogy egyrészt a gyalog- és lovasjárőreinket ne járassuk ott, ahol már nincs állandóan szükség rájuk, másrészt az erőt és időt a lehető legnagyobb eredménnyel használhassuk fel. Ez lényegében nem volna más,

mint a haladó korhoz való idomulás. Hogy a legfelsőbb vezetőség is érzi ennek az átalakulásnak szükségét, bizonyítja a gyorsított ütemű lovas próbaportyázásra és a kerékpár szélesebb alapokra fektetett használatának kipróbálására vonatkozó rendeletek kiadása.

A mai portyázási rendszer és az ezzel összefüggő többi kérdés említett hátrányainak kiküszöbölésére többféle megoldás is elképzelhető.

Törvényerejű az az elv, hogy csak kipróbált, bevált, a réginél jobbnak talált újítást szabad végleg elfogadni, mert csak így kerülhető el a nagyobb szabású változásokkal járó rázkódtatás. Ez az elv egyúttal határt is szab az újítások méretezésénél. Ha a mai portyázási rendszeren változtatni akarunk, akkor meg kell keresni a módosításnak azt a vázát, amely a legsimább átmenetet biztosítja, s ami lehetőleg nem ismeretlen elveken épül fel, amellelt a maiból a megfelelőt átmenti az újba.

A portyázás előírásánál az őrsparancsnoknak az alábbi kérdésekre kell feleletet találni: miért, milyen céllal, hová, milyen erejű és hány járőrt küldjön, s a járőr hol, és hogyan mozogjon, mikor induljon, mikor és hol pihenjen, mennyi időre van szüksége a feladata teljesítésére, a járőr helyes magatartásáról hogyan győződjön meg?

A portyázás lényegében nem más, mint mozgás, menet. A portyázó járőr menete a felderítő járőr menetéhez hasonlítható, mert mindkettőnek kötelessége — az egyéb feladatoktól eltekintve — első sorban látással átkutatni a kiutalt menetvonalat és annak környékét, tehát utat és terepet. A különbség a kettő között az, hogy a felderítő járőr a harc terepen ellenséget keres, a csendőrijárőr pedig az őrsjáratban bűnözőket és rendellenességet fürkészk. A felderítő járőr menetvonalát — rendszerint — célokkal és irányokkal határozzák meg és ezt követve, az ellenségtől távolabb, az utakat használva gyorsan menetel; míg az ellenség közelében az útról letérve a terepet kihasználva halad észrevétlenül és nesztelenül, úgy, hogy mindent lásson és megfigyeljen, de őt az ellenség fel ne fedezze. A felderítő járőrnek — nagy vonásokban — leírt magatartása teljesen fedi a Szut-nak a megelőző szolgálatot teljesítő járőr általános magatartását szabályozó 261. pont 2. bekezdésében írtakat: „portyázás alkalmával a csendőr szolgálata csak úgy lehet eredményes, ha a terep kihasználásával mindenütt váratlanul és meglepetésszerűen jelenik meg.“ Ha meg akarjuk találni annak módját, hogy hogyan mozogjon a portyázó csendőrijárőr, akkor semmi mást nem kell tennünk, mint azt követelni tőle, hogy menjen úgy, mint a felderítő járőr. Ez pedig nem más, mint a magyar királyi csendőrség 1881. évi első szolgálati utasításának — már említett — 51—52. §-ában meghatározott „közönséges portyázás“. Bár ezt a portyázási rendszert az 1895. évi utasításban már nem találjuk, mégis nyomára akadunk az 1912. évi utasítás III. részében, a Határszéli szolgálati utasítás 18. §-ában. Ez a §. csak a határszéli őrsök megelőző szolgálatát szabályozta. Sok tekintetben alkalmas azonban arra, hogy rámutasson arra az irányra, amelyen haladnunk kell, ha meg akarjuk találni a jövő, szabadabb portyázási rendszer alapelveit.

Ezt a §-t — kivonatossan — ismertetem:

A szolgálat célszerűbb vezényelhetése céljából

az őrsjáratok beosztások helyett csak az őrskörlet területét kell megállapítani. Az őrsparancsnok az őrskörlete tereptárgyait fontosságuk szerint minél gyakrabban, különféle irányban és időben portyázattassa le, anélkül azonban, hogy a tereptárgyaknál való tartózkodásra meghatározott időt írna elő. (Elvben megegyezik a Szut. 250. pont 2—3. bekezdés és a 349. pont utolsó előtti bekezdésében foglaltakkal).

A járőrök a portyázásnál tetszés szerinti utakat választhatnak és ott tetszés szerinti időn át tartózkodhatnak. A járőrvezetőre van bízva a pihenőt tetszés szerint megtartani. Az őrsparancsnok határozza meg az őrsjárat lapon (mai szolgálati lapon) az őrsjárat útirányát: a községeket és tereptárgyakat. A tereptárgyak előírt sorrendjét be kell tartani, attól csak indokolt esetben szabad eltérni. A szolgálat vezénylésének alapja az őrskörlet térképe és a távolsági kimutatás. (Itt találkozunk először a távolsági kimutatás fogalmával.) Az őrsparancsnokra van bízva, hogy a terepviszonyokat, az időjárást, a szolgálat minőségét és az előre látható egyéb körülményeket is figyelembe véve és mérlegelve az előírt tereptárgyak leportyázására kilométerenkint — 30—45 percen belül — hány percet számítson. Az őrsparancsnok felelős azért, hogy sem sok, sem kevés időt elő ne írjon.

A szabadabb portyázási rendszert az eddig kifejtettekből fő vonásaiban már rögzíthetjük:

Hagyjuk el az — éveken át változatlanul használt — előre összeállított őrsjáratokat. Ezek gátolják első sorban az őrsparancsnokot abban, hogy a megelőző szolgálatot, a vezénylés szükségességének beálltakor az éppen fennálló helyzethez idomulva irányítsa. Az őrsparancsnokot kötelezni kellene arra, hogy a megelőző szolgálathoz kizárólag a Szut. 250. pont, 2. bekezdésében foglaltak szerint állítsa össze esetről-esetre az őrsjáratot. Ennek az elvnek betartását a szolgálati havifüzet átvizsgálásánál könnyen lehetne ellenőrizni. Az őrsparancsnoknak az őrsjáratokat jövőben is községek, ipartelepek és fokozottabb ellenőrzést igénylő tereptárgyak láncolatával — mint a portyázás általános irányával — kellene összeállítani úgy, hogy minél jobban érvényesüljenek a Szut. 244. pont 1. bekezdés utolsó mondatában és a 2. bekezdésében, a 250. pontban és a 349. pont utolsó előtti bekezdésében lefektetett elvek. Tehát a Szut. jelenlegi elvi rendelkezései változatlanok maradnának, csak az őrsjáratok beosztás elhagyásával elmaradna az a béklyó, mely az őrsparancsnokot gátolja abban, hogy az elvet a valóságban alkalmazza is. Ha a Szut. 244. pontja alapján előre összeállítani rendelt őrsjáratok használatát beszüntetnénk, akkor meg kellene tiltani az őrsparancsnokoknak azt is, hogy maguknak — szellemi mankónak — őrsjáratokat előre összeállítsanak, mert csak így remélhető, hogy a szabadabb portyázási rendszer valóban meghonosodjék, hogy a megelőző szolgálatot a mindenkor éppen fennforgó közbiztonsági viszonyokhoz idomítsák. Csak így lehetne elejét venni annak, hogy egyes őrsparancsnokok az elérni szándékolt célt megkerülhessék.

Az őrsparancsnoknak tudnia kell, hogy miért küldi ki a portyázó járőrt éppen akkor, amikor a szolgálatot előírja s nem máskor; tehát a megelőző szolgálatba a járőrt csak határozott feladattal szabadjon kiküldeni. Ismét csak a felderítő járőr pél-

dájára hivatkozom: meg kell mondani a járőrnek, hogy az őrsparancsnok a járőrrel mit akar elvégeztetni s tőle mit akar megtudni. Más szóval a megelőző szolgálat legyen *irányított, céltudatos*, mert a cél nem lehet az, hogy a járőr az adott menetvonalat lejárja, hanem — az általános megelőző szemlélődésen felül — *bizonyos feladatok elvégzését is rá kell bízni*. Erre — többek között — bőséges lehetőséget és alkalmat nyújtanak a Csendőrségi Lapok 8/1936. számának mellékletében felsorolt idényszolgálati teendők.

Nem minden feladat bír egyenlő fontossággal. Ezért a megelőző szolgálat vezénylését szükségessé tevő fő feladat mellett — tervezett menetirányban — mellékfeladatokat is kell adni, hogy — a menetelésen felül — az egész szolgálat tartama alatt foglalkoztatva legyen a járőr.

Csakis céllal menetelő járőrtől várhatók éberséget, szolgálati buzgalmat. A cél s feladat nélkül kilométereket róvó járőr csak az előírt havi szolgálati órák számát szaporítja lélekölő, egyhangú meneteléssel.

(Folytatjuk.)

Okirattal légy óvatos.*

írta: vitéz KUDAR LAJOS szds.

Küzdelmes jelenünk felzaklatott idegállapotában, amikor a bizonytalanságból kivezető utat kereső különféle elképzelések forgószerszerűen kapnak fel eszméket, jelszavakat, neveket, hogy polgárháborúk és forradalmak kockázatán át ismét csak újabb eszmeáramlatoknak adjanak helyet, különösen nagy jelentősége van annak, hogy a belrendet és nyugalmat fenntartani hivatott *közbiztonsági szervek* működési körükben rájuk háruló feladataikat — úgyszólván — *mértani pontossággal teljesítsék*. — Így szolgáltatnak követendő példát más intézményeknek, szerveknek és hazájuk nyugtalanodó, fejüket vesztett polgárainak. Hü kötelességteljesítésükkel így jelölnék irányt arra, hogy mindenki *csupán a saját feladatával törődve*, mozdítsa elő az ország nyugalmanak biztosítását, fölösleges rémlátással és rájuk nem tartozó dolgokkal való illetéktelen foglalkozással ne idézzenek fel és ne növeljék a zavart.

Ezek a gondolatok ötlöttek eszembe akkor, amikor a *szilasbalhási* csendőrörs, Goldschmidt Antal és társainak *okirathamisítási* ügyében szerkesztett tényvázlát-sorozatot olvastam.

A kimagasló kiderítési eredményhez a *szilasbalhási* csendőrörs fáradhatatlan legénysége a *lovászpatonai*, a *kajári*, az *érdi*, a *sárbogárdi* és a *martonvásári* csendőrörs, a *székesfehérvári* 2. nyomozó alosztály, valamint a *törzsalosztály* támogatásával és a m. kir. *rendőrség* budapesti főkapitányságának szíves előzékenysége folytán jutott. A nyomozásban résztvevő szervek és közegek, mint az óra belső szerkezetének egymást kiegészítő lendítő kerekei, rúgói, szegei ösztönözték, megígatták, egészítették ki egymás nyomozási munkáját és valószínűsítették meg a Cs. 4. jelzetű Nyomozó Utasításban lefektetett azt a magasztos elvet: „nem szabad szem elől tévesztetni, hogy a bűncselekményeknek minél nagyobb számban való és minél tökéletesebb kideri-

tése nem egyeseknek, vagy egyes alakulatoknak, hanem az egész testületnek az érdeke és hogy ebből a magasabb szempontból teljesen mindegy, hogy a cél elérésén a testületünk hány tagja és milyen arányban működött közre“.

Mielőtt rátérnék a nyomozás eredményének ismertetésére, előljáróban megemlítem még, hogy a nyomozásban résztvettek munkakedvét különösen az alábbi körülmények fokozták:

A nyomozás egyes vonatkozásai csendőrségi területről kiindulva, az egyik szomszédos nagyhatalom területét is érintették. A magyar csendőr európai hírneve is lebegett tehát a kiderítéssel foglalkozók szeme előtt. Az eredménynek kristálytisztának kellett lennie, nehogy külföldön olyan vélemény kapjon lábra, hogy a mostani magyar csendőr már nem tud megbirkózni mind nehezebbé váló feladataival. Továbbá — ezen túlmenően — a számos Magyarországon hamisított és külföldre került okiratnak nehogy az a következménye támadjon külföldön, hogy a magyar okmányokat ezután bizalmatlansággal fogadják. Ezért a hamisítótakat könyörtelenül ki kell nyomozni.

Volt az ügynek minket csendőröket érintő egyéb és közvetlen vonatkozása is. Az egyik szélhámós a maga személyének nagyobb megbízhatósága és anyagi előnyök elnyerése céljából az egyik hamisítóval olyan születési anyakönyvi kivonatot hamisított, amelyben valódi származását és valóságát eltitkolva, *csendőrörmester* fiaként szerepelt. Ezzel a fogással sikerült is neki ideig-óráig Németországban árja látszatot elérni. Az ügyvel foglalkozó csendőrök tehát kettőzött ügybuzgalommal, a testület jó hírnevén ezzel esett homályt is letörölték azzal, hogy az ügy összes szárait kibogozták. 158 eset szárait bogozták ki a csendőrök, fényes bizonyítékául — itthon és külföld felé — rátermettségüknek.

A szóbanforgó bűncselekményeket főként a *közokirathamisítás* területén követték el. Az okiratok a mai haladottabb világban sokkal nagyobb szerepet töltenek be, mint azelőtt. Következésképpen az e téren való bűnözés is jelentősen felszokott.

A régi jó világban állampolgári bizonyítványa majd minden ezredik embernek volt. A mai trianoni megcsönkítetttségben a legkisebb állás megpályázásánál is állampolgári bizonyítványt követelnek az egyéb okmányok sorozatához. De pályázaton kívül is. Az őrsök tudnának erről számot adni, hogy hány megkeresés, felhívás érkezik napjainkban hozzájuk, hogy területük gyanusabb elemeitől, idegenektől, milyen igazolványokat, okiratokat követeljenek. Szinte értetlenül esóválják a fejüket az őrsparancsnokok postabontáskor. Már megint újabb razzia, ismét újabb okirat utáni puhatolás. Vajjon miért? S a sok miértre nem kap feleletet kis örskörletének eseménytelenségéből.

Érdemes ezen egy rövid gondolkodásra megállni, hiszen éppen ez a tanulságos nyomozás is némi választ fog adni ezekre a kérdésekre.

Ma a világválság és a politikai mozgalmak túlfűtött napjaiban egyes államok gazdasági és társadalmi rendszereiket átszervezik. Államalkotó, uralgó népfaják védelmével és a nemkívánatos elemek eltávolításával azt kívánják elérni, hogy a szűkreszabott, sovány kenyeret elsősorban saját véreiknek juttassák. Ebből a célból állampolgárai-

* Az itt ismertetett bűncselekménysorozatra, ezek különlegességére felhívjuk olvasóink figyelmét. Szerk.

kat megrostálják és a megbízhatóknak találtakat számos joggal felruházzák, melyről részükre írásba foglalt jogosítványokat, bizonylatokat, *közokiratokat* állítanak ki. Ezzel védik azok érdekeit. A többitől ezt megtagadják és az ország elhagyására kényszerítik (kiutasítják). A világháború előtt a liberális korfelfogás ezt az elhelyezkedő és kicserélődő folyamatot kinek-kinek kénye-kedvére bízta. A kivándorlást intézményesen elősegítette. Ma azonban mindegyik állam féltékenyen őrzi határait és államalkotó fajának emberállományát. A nemkívánatos elemeket nem engedi be. Saját területén pedig sűrű idegenellenőrzésekkel folyton tisztítja lakosságát. Így van ez kivétel nélkül az Északi sarktól a Déli sarkig. De természetes, hogy azok, akik ilyen hátrányba kerülnek, mindent elkövetnek ennek kijátszására, nem kerülve el a bűn útját sem és magukat hamis okmányokkal látják el, hogy azoknak birtokában épp oly jogokba részesüljenek, mint az állam zömét alkotó, igazolt állampolgárok.

Lássuk ezekután, mi is történt.

A szilasbalhási csendőrörs tényvázlat-sorozatából csak a legbeszédesebb hat főesetet ragadom ki, akad bennük okulni való éppen elég.

1. 1937 decemberében a szilasbalhási csendőrörs egy Németországot járt bizalmijától arról értesült, hogy egy Németországban élő és Magyarországról elszármazott óras Magyarországon előállított hamis okmányokkal akar Németországban politikai és anyagi előnyökhöz jutni. A bizalmas bejelentés alapján a szilasbalhási csendőrörs az ügyben bevezette előbb a bizalmas puhatolást, majd 1938 május végén a nyílt nyomozást és megállapította a következőket:

Goldschmidt Antal lovászpatonai születésű óras és rádióműszerész Gose Johnson nevű, norvég származású, budapesti evangélikus lelkész támogatásával 1922-ben Hamburgba (Németország) utazott, hol — miután az ev. hitre átkeresztelkedett — felvették az evangélikus misszió növendékei közé.

1925-ben a missziós intézetből Goldschmidt kilépett és Stettin (Németország) városba ment. Ott egy rádiógyárban, mint műszerész állást kapott. Megismerkedett Glock Sarolta, stettini lakos, árja származású, német állampolgárnővel, akivel 1935. év végén házasságot akart kötni. De mivel a berlini m. kir. követség nem igazolta árjaságát, így házasságot nem köthetett. 1936. év nyarán Goldschmidt Glock Saroltával együtt Budapestre utazott. Itt Szerencsés Rezső, Gazdag Henrik, Neumann Sándor és Jó Árpád budapesti lakosok közvetítésével Ragadós Adolf közismert okmányhamisítóval olyan házassági anyakönyvi kivonatot hamisítottatott, amelyik Glock Saroltával kötött házasságát tanúsította. A hamisított házassági anyakönyvi kivonat beszerzése után Goldschmidt Szerencsés Rezsőt megbízta, hogy a m. kir. berlini követségen kiállított útlevelebe Glock Sarolta adatait, mint valóságos házastársának adatait vezettesse be. Szerencsés Rezső, Gazdag Henrik, Neumann Sándor és Jó Árpád közvetítőkön keresztül a bevezetéssel Ragadós Adolfot bízta meg. Ragadós Adolf a beírást a budapesti útlevelesztály hamis bélyegző-nyomatának a behamisításával elintézte, mire Goldschmidt és Glock Sarolta, mint házastársak visszautaztak Stettinbe.

Goldschmidt Antal a hamisított okmány birtokában 1937. év nyarán az árja származással járó

Az emlékbizottság márvány síremléket állíttatott Német-bolyban a fellázadt katonák elleni harcban 1918 május 20-án elesett Hajza József alörrmester emlékére.

kivételes jogokat élvezte Stettinben. Egy kirakaverseny alkalmával azonban, melynek megszervezésénél zsüri-tagga választották meg, egyik zsüritag, aki tudta róla, hogy nem árja származású, kijelentette, hogy Goldschmidt nem ül le egy asztalhoz tárgyalni, mert az nem árja.

A zsüritag felszólalása után a stettini nemzeti szocialista párt vezetősége Goldschmidt üzletét bojkott alá vettette és felszólította, hogy árja származását igazoló okmányait mielőbb mutassa fel. Ugyanakkor a stettini rendőrség Goldschmidtnek feleségével közös útlevelét bevonta és utasította, hogy sem ő, sem a felesége a további intézkedésig a birodalom területét nem hagyhatják el. Goldschmidt Antal, hogy a bajból kiszabaduljon, útleveleinek elkobzása után Szerencsés Rezső budapesti lakosnak sürgős megbízást adott, hogy mielőbb hamisíttasson részére olyan születési anyakönyvi kivonatot, amelyben úgy ő, mint szülei evangélikus születésűekként szerepelnek. Szerencsés Rezső Gazdag Henriken keresztül Neumann Sándorral ezt elvégeztette. A hamis anyakönyvi kivonatban úgy Goldschmidt, mint szülei, evangélikus vallásuakként szerepeltek, azonban *atyját nyugállományú csendőr-örmmesternek* tüntették fel. E hamisított okmány felmutatása után a stettini rendőrség Goldschmidt útlevelét visszaadta, mire Goldschmidt feleségével együtt elutazott Budapestre, azért, hogy szülei és dédszülei árjaságát igazoló hamisított okmányokat

is beszereztesse, mert, a stettini nemzeti szocialista párt ezek bemutatását is követelte. Goldschmidt Antal Budapesten Neumann Sándorral a nagy- és dédszülei evangélikus voltát igazoló születési anyakönyvi kivonatokat a budapesti evangélikus lelkész hivatal nevében meghamisította és elküldte Stettinbe Tischler nevű jó ismerősének azzal, hogy azokat mutassa be az ottani pártvezetőségnek. Tischler a hamisítványokat rövid idő múlva visszaküldte Goldschmidtnek azzal, hogy a stettini nemzeti szocialista párt vezetősége nem hajlandó az okmányok alapján az előbbi intézkedéseit visszavonni, mert a németek időközben Magyarországon bízalmas úton kétséget kizáróan megállapították, hogy nem árja származású és így az okmányok csak hamisítványok lehetnek. Goldschmidt ennél fogva nem mert visszatérni Stettinbe, mert attól tartott, hogy *fajgyalázásért* az ottani hatóságok felelősségre vonják.

1938 április elsején Ausztria megszállása után Goldschmidt megtudta, hogy Budapesten székelő egyik magyar hangszer- és rádiógyár bécsi fiókjának nem árja származású üzletvezetőjét a cég a német hatóság felszólítására el akarja bocsátani. Értésülés vétele után Goldschmidt a pesti hangszergyárossal közölte, hogy ő dédszüleikig visszamenően árjaságot igazoló okmányokkal rendelkezik és ha megfelelő fizetést biztosít neki, akkor a bécsi fiók vezetését elvállalja. A pesti hangszergyáros kijelentette, hogy három nap múlva közölni tudja, hogy milyen fizetés mellett alkalmazhatja. Goldschmidt azonban az állást nem foglalhata el, mert Szerencsés Rezső, akinél a hamisított okmányai el voltak rejtve, kijelentette, hogy nem adja át azokat Ausztriába való felhasználásra, mert ott ugyanúgy leleplezhetik, mint Stettinben és akkor nemesak Goldschmidtnek lesz az ügy kellemetlen, hanem a többi hamisítóknak is. 1938 április hó végén Goldschmidt Antal egyik legnagyobb budapesti szövetkezelnél újsághirdetésre az órabehozatali osztályvezető állás elnyerése végett felvételre jelentkezett. A jelentkezés alkalmával, miután a hamis születési anyakönyvi kivonatát és képesítési okmányait felmutatta, kijelentette, hogy kívánatra a dédszüleikig visszamenően árjaságát igazoló okmányokat is tud felmutatni, mire a vele tárgyaló főtisztviselő felkérte, hogy a kérdéses okmányokat mielőbb mutassa be. Az okmányok felmutatása azonban nem történt meg, mert a következő napon Goldschmidtet egy luxenburgi munkavállalási kérvény benyújtása miatt a főkapitányságra idézték s mivel Goldschmidt azt hitte, hogy a hamisítást a rendőrség már felfedezte, azonnal elment a szövetkezeti központba és más cégnél való pályázati szándékára hívatkozva, iratait visszakérte. Ugyanekkor a Szerencsésnél levő hamisítványokat félelmében megsemmisítette.

2. *Buxbaum (Bárd) Zoltán* budapesti születésű, nem árja származású, órakereskedő, 1936-ban Németországban Fortheimben megismerkedett Ada Hilda árja származású német állampolgárral, akivel az árja törvények miatt nem tudott egybekelni. Amikor a német hatóság megtudta, hogy árja nőnek udvarol, a nő útlevelét elkobozták, Buxbaumot pedig figyelmeztették, hogy mielőbb hagyja el a birodalom területét.

Buxbaum nyomban hazautazott Budapestre és a berlini m. kir. követségen kiállított útlevelében, hamisított házassági anyakönyvi kivonat alapján a főkapitányság útlevélosztályán, a közegek megtevesztésével, Ada Hilda adatait, mint felesége adatait, bevezettette. Az útlevél segítségével említett nőt Budapestre szöktette. Mielőtt a szöktetés megtörtént volna, Buxbaum, mivel tudta azt, hogy menyasszonya csak a házasság megkötése után hajlandó vele együtt élni, Neumann Sándor és Jó Árpád budapesti lakosokon keresztül megbízta Ragadós Adolfot, hogy hamisítson menyasszonya részére olyan születési anyakönyvi kivonatot, amelyben Ada Hilda budapesti születésű magyar állampolgárként legyen feltüntetve. A hamisítvány elkészítése után Neumann Sándor és Jó Árpád a házassághoz megszerezték a diszpenzációt és amikor Buxbaum menyasszonyával Budapestre érkezett, a hamisított okmány alapján a kerületi anyakönyvi hivatalnál azonnal házasságot kötött. Előzőleg, amikor a házasságkötéshez szükséges diszpenzáció elnyerése végett Neumann Sándor és Jó Árpád a budapesti polgármesteri hivatalnál járt, ott azt közölték velük, hogy az engedély elnyeréséhez a házassulandók személyes megjelenése szükséges. A hamisítók azonban ettől az akadálytól sem riadtak vissza, mert Buxbaumot Jó Árpád, Ada Hildát pedig egy, a Rákóczi-úton 5 pengőért felfogadott titkos kéjű személyesítette meg és így a diszpenzációt elnyerték,

A vörös terroristák által 1919 június 29-én kivégzett Dékány Benedek járásormester síremléke Ráckeve-n, Állíttatta az emlékbizottság.

mivel az eljáró hatósági személyeket két másik hamistanú megtévesztve, személyazonosságukat hamisan igazolta. Buxbaum, mivel a házasságkötés után rájött arra, hogy az anyakönyvi hivatalnál kiállított házassági anyakönyvi kivonatban a felesége adatai nem egyeznek a közös útlevelükben bejegyzett adatokkal (az útlevélben ugyanis a valódi, a kivonatban pedig hamis adatok szerepeltek), ezért a kivonattól Ragadós Adolffal vegyszerekkel kimosatta a felesége valótlán adatait és a valóságosokat vezettette be.

1937 tavaszán Buxbaum rájött még arra is, hogy felesége adatainak az ő útlevelébe való bevezetése előbbi keletű, mint az anyakönyvi hivatal által kiállított, házasságuk megtörténtét igazoló irat, ezért, nehogy a hatóság egy esetleges igazoltatás alkalmával az eltérést felfedezze, a közös útlevelüket elégette és a főkapitányság útlevél osztályán valótlánul azt jelentette, hogy útlevele elveszett, mire úgy ő, mint a felesége a meghamisított házassági anyakönyvi kivonat és az útlevélosztály irattárában levő adatok alapján, a közegeket megtévesztve, külön-külön útleveleket kaptak.

3. Schneider Sándor nem árja származású magyar állampolgár 1928-ban kivándorolt Németországba, Hamburgba, hol rövidesen kikeresztelkedett és alkoholmentes étkezést nyitott. Az árja törvények életbelépése után Schneider Sándor üzletét bojkott alá vették, mire ő 1936 tavaszán Szerencsés Rezső budapesti lakos rokonát levélben felkérte, hogy szerezzen részére olyan iratokat, amelyekkel igazolni tudja, hogy ősei árják voltak. Erre Szerencsés, Gazdag Henrik és Neumann Sándor közvetítésével Ragadós Adolffal a budapesti izraelita hitközség nevében olyan születési anyakönyvi kivonatot és házassági anyakönyvi kivonatot hamisított, melynek tanúsága szerint Schneider Sándor nagyszülei török származásúak voltak és a mohamedán vallásról tértek át az izraelita vallásra. Az iratok felmutatása után a németek Schneider Sándort félárjának nyilvánították és az üzlete elleni bojkottot megszüntették.

4. 1937. január hónapban, amikor még a fentírt Goldschmidt Antal Németországban, mint árja élt, megbizta Szerencsés Rezső budapesti lakos rokonát, hogy Pollák Zoltánnak szerezzen olyan igazoló iratokat, amelyeknek alapján az Goldschmidt Zoltán néven kapott útlevéllel kiutazhat Németországba. Szerencsés, Jó Árpád és Gazdag Henrik budapesti lakosokkal hamisított olyan születési anyakönyvi kivonatot, melynek alapján Pollák Zoltán Goldschmidt Zoltán néven útlevelet kapott. Pollák Zoltán az útlevél megszerzése utáni napon, 1937 február 1-én, Budapesten a VII. kerületi anyakönyvi hivatalnál törvényes nevén (Pollák) Buna Rozáliával házasságot kötött s másnap, azaz február 2-án, Goldschmidt Zoltán névre kiállított útlevéllel kiutazott Hamburgba.

1937 év nyarán Pollák Zoltán levélben felkérte Szerencsés Rezsőt, hogy Budapesten élő feleségének hamisítson olyan okmányokat, amelyek alapján az

Csesemő-gondozás. (Bálint Géza törm. v. felv.)

Goldschmidt Zoltánné névre útleveleket kaphat és kiutazhat Hamburgba. Szerencsés Rezső az útlevélhez szükséges hamisítványok előállításával Neumann Sándort bizta meg. Az hamisított is olyan házassági anyakönyvi kivonatot, amelyben Pollák Zoltánné Goldschmidt Zoltánné néven szerepelt. Az útlevél kiállításához szükséges 2 drb. fényképre a kötelező 6 havi helybenlakás igazolását úgy szerezte be, hogy Budapest, VII. kerület, Szív-utca 22. szám alatt megszerezte oly egyének a nevét, aki több mint 6 hónapig lakott ott. Ezt a nevet a főkapitányság lakbejelentő hivatalánál váltott laktudakozó ívre grafitíróval felírta és felvilágosítást kért az illető lakhelyére nézve. Amikor a lakbejelentő hivatalnál az ív aláírására feljegyezték, hogy a keresett egyén mióta lakik a Szív-utca 22. szám alatt, a nevet kigumizta és beírta Goldschmidt Zoltánné névre hamisított házassági anyakönyvi kivonatban levő személyadatokat. Ezután a Szív-utca 22. szám alatti házfelügyelővel, — kivel már előzőleg megegyezett, beírta a lakók névjegyzékébe az íven szereplő adatokat azzal, hogy az illető a lakbejelentő hivatalban megjelölt idő óta lakik a házban. Polláknét a 2 fényképpel és a meghamisított laktudakozó ívvel elküldte az illetékes rendőrszobára, hol az ív alapján, mivel a házfelügyelőnél is megtalálták a bejegyzést, és ettől az eljáró közegek megtévesztve, a 6 havi helybenlakást igazolták a fénykép hátoldalán. Ennek megtörténte után a hamis anyakönyvi kivonat és igazolt fényképek alapján a kezelő személyzet megtévesztésével a főkapitányság útlevélosztályán megkapta az útlevelet és kiutazhatott férjéhez Hamburgba.

A bentírt egyének okirathamisítási ügyének nyomozása folyamán megállapítást nyert, hogy Neumann Sándor még jó néhány embernek hamisított okmányokat és szerezte meg a fentírt módon a 6 havi helybenlakás igazolását, aminek alapján az illetők útlevelet kaptak. Ezeknek azért volt szükségük a hamis névre kiállított útlevélre, mert különböző bűncselekmények miatt bírói eljárás volt ellenük és így törvényes nevükre nem kaphattak volna

útlevelet. Ugyancsak megállapítást nyert az is, hogy a hamisító társaság egyes tagjai *saját személyi okmányaikat is meghamisították* abból a célból, hogy ha cselekményük miatt keresnék őket, hamis okmányaik alapján más személyt alakítván, *kibujhassanak a felelősségrevonás alól.*

5. A nyomozás során adatok merültek fel arra nézve, hogy vidékiek szívesen váltanak útlevelet Budapesten. Ennek oka részben az, hogy a főkapitányság útlevélosztályán hamarabb megkapják az útlevelet, mint a vidéki hatóságoknál. A vidékiek az útlevél kiállításához szükséges 6 havi helybenlakást rendszerint úgy szerzik meg, hogy az útlevél kérelmük beadása előtt legalább 6 hónappal bejelentik magukat budapesti lakosként és így az útlevél kiváltásakor a 6 havi helybenlakást könnyen tudják igazolni. Ilyen bejelentésekkel foglalkozott többek között Husos Oszkár budapesti lakos is, aki minden egyes bejelentésért 5 pengő díjazást kért.

6. A nyomozás folyamán adatok merültek fel még arra is, hogy egyes vidékiek, még azok is, akik nagyobb értékű ingatlannal rendelkeznek, amikor Budapesten kórházi kezeltetésre van szükségük, hogy a kezelést ingyenesen megkapják, a budapesti kerületi előljáróságokon anélkül, hogy Budapesten lakásukat elfogadhatóan igazolni tudnák, a közreműködő hatósági személyeket megtévesztve, szegénységi bizonyítványokat szereznek be. Így pl. Uj Lajosné szentgáli lakos fűszerüzlettel és ingatlannal rendelkező nő részére kórházi ingyen kezelés céljára az egyik kerületi előljáróság anélkül, hogy nevezett nő valaha Budapesten lakott volna, szegénységi bizonyítványt állított ki.

A nyomozás végeredménye szerint a nyomozó esendőrök 6 főt elfogtak, 24 főt pedig feljelentettek a budapesti kir. ügyészséghez. A 30 tettes és részes 158 törvénsértést követett el. Ezek bizonyítására a nyomozó esendőrök igen sok tárgyi, vagy ha azokat már előzően megsemmisítették, többszörös személyi jellegű adatot gyűjtöttek. A nyílt nyomozás 35 napig tartott. Abban 35 esendőr vett részt. A nyomozás azért húzódoit így el és azért igényelt ily nagy erőt, mert a tettesek tevékenysége láncszerűen kapcsolódott egymásba. Az egyesekkel befejezett nyomozás újabb nyomozásnak adta kiinduló pontját. Továbbá a tettesek egynémelyike neszét véve a nyomozásnak, eltávozott állandó tartózkodási helyéről. Kézrekerítésük érdekében több helyen és több ízben kellett lesállást tartani. Voltak köztük utazó-ügynökök is. Ezek felkutatása végett fel kellett keresni mindazokat a helyeket, ahol üzletileg megfordulhattak. Sőt a távolsági vonatokon is folytak ily célú megfigyelések. A több irányban és szempontból megszervezett figyelőhálózatban végül is valamennyi gyanúsított fennakadt. Igazolva azt a kriminalisztikai elvet, hogy a tettes kézrekerítésére mindig több tervet kell alkotni. Mind sűrűbbé kell fogni a figyelőhálót a kézrekerítendőnek gyanúsított tartózkodási helye köré. A mozgó gyanúsított elfogására több közbeiktatott figyelőhelyet kell felállítani, amelyeket a tettes sejtetőleg érinteni fog. Akkor az eredmény, mint a jelen esetben is, nem marad el.

De különösen értékes tanulsággal szolgál ez a nyomozás az igazoltatáshoz. A Cs. 1. jelzetű Szolgálati

Utastás 308. pontjának első bekezdése felsorolja általánosságban azokat az okmányokat, amelyeket a csendőrség személyazonosság igazolására elfogadhat. Ugyane pont 3. bekezdése helyesen hozzáfűzi: „az okmányokat a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel vizsgálja át, nehogy más nevére szóló vagy hamis igazolvánnyal megtévesszék“. Ragadós-, Gazdag-, Szerencsés- és Jónak még arra is kiterjedt a felügyelmük, hogy ha hamisításaik kiderülnének, elfogatásuk kivédésére és saját kilitük eltitkolására is hamis okmányokat készítsenek. Az ismertetett esetek többségében sikerült is a hatósági személyeket és közegeket megtéveszteniük.

A hamisításnak két módja fordult elő: az *alaki* és a *tartalmi* okirathamisítás. *Alakilag* azok az okiratok voltak hamisak, amelyeknek eredeti szövegét vegyszerekkel mosták ki és hamisított bélyegzővel pecsételték le. A régi szöveget bizonyos %-ban hígított borkósav oldatba mártott vattával kimosták, a foltossá vált papírrészt hígított elórmészoldattal fehérítették. A megszáradt papíron az új hamis szöveget kínai tustintával írták be. Fenti vegyszerrel azonban csak az egyszerű gyártmányú papirost lehet foltnélkül kimosni. A finomabb összetételű papiros már ilyen eljárásra nem alkalmas. A Magyarországon ma használatos útlevél papirosán ily természetű hamisítás már nem hajtható végre. Ragadósok az új útleveleket tartalmilag hamisították. A *tartalmi hamisítás* abból áll, hogy hamis okmány, vagy hamis bemondás alapján állítatják ki az új okmányt, amely külső forma szerint nem hamis, csupán a benne foglalt adatok nem fedik a valót.

Amikor a csendőr okiratot vizsgál, első dolga legyen az alaki, másodsorban a tartalmi ellenőrzés. Alaki szempontból való vizsgálatnál erős fény (nap, vagy nagy fényerejű lámpa) felé tartsa az okmányt, néz-e rajta kaparás, mosási folt, hullámos gyűrődés, hólyagosodás, vagy egyéb erre utaló körülmény. A vizsgálatnál a kézi daktiloszkópiai felszerelés nagyítóját is vegye igénybe. Az okmány tartalmi ellenőrzésekor irassa le az okmány tulajdonosának nevét, mondassa el vele annak adatait, amit később célszerű, ha elismétellet. Legkisebb gyanu esetén forduljon ahhoz a hatósághoz, amely az okmányt annak száma alatt kiállította. De mert a fenti nyomozás arra is tanulsággal szolgál, hogy ily gondos igazoltató eljárás mellett is fennforoghat a hamisítás, azért akkor, ha az igazoltató esendőrből erősödik a gyanu az okmány hamis volta iránt: vezesse be a bizalmas puhatolást és a gyanu alapossá válása esetén a nyílt nyomozást. Mert ime, a hosszú időn át sorozatosan használatban volt hamis okmányok is csak úgy derültek ki, hogy az egyik okmány valódisága után megindult lassú, szívós, bizalmas puhatolás komolynak látszó adatait a nyílt nyomozás sikeresen tisztázta és ezzel egy régóta garázdálkodó hamisító társaságot is ártalmatlanná tett, — sőt az ezekkel párhuzamosan, de tőlük függetlenül működő egyéb hamisítások is kézre kerültek.

Ki tudta?

Szegeden 1879 március 12-én éjjel a megáradt Tisza elöntötte a várost, óriási pusztítást okozva. I. Ferenc József meglátogatta az elpusztult várost és akkor azt mondta: „A látvány borzasztó, de erősen hiszem, hogy Szeged szebb lesz, mint valaha volt.“

Levél Lengyelországból.

Kaptuk a következő levelet:

Hovatovább hónapok óta járjuk Lengyelországot s igyekszünk nemcsak csendőrszemmel látni itt a dolgokat. A Kárpátoktól a Balti-tengerig összekapadtunk a lengyel nemzet minden rétegével, szürke hétköznapokon és ünnepélyesebb hangulatú esteiken, amikor megoldódnak a nyelvek, beszélgettünk vezetőemberek komoly íróasztalai mellett s a magyarbarátságunk annyi jelével találkoztunk, hogy azt a sok szépet haza kell juttatnunk illetékes helyre: minden magyar csendőrhöz.

Otthon nálunk él az érzésekben a lengyel-magyar barátság, de inkább úgy romantikus-Bemapósan, kissé a finn-ugor rokonság köréhez hasonlóan, pedig a lengyelek barátságát kár lenne így véka alá dugni. Minden magyarnak tudnia kell, hogy a lengyel ma már nem a cárizmust bombázó forradalmár, nem regényes, bujdosó szabadsághős, nem feldarabolt rabnép, — ami volt — hanem harmincegy-millió, életerős nemzet, amelynek megvannak a jellembeli és gazdasági adottságai arra, hogy a nagyhatalmak sorában komoly hatalmi rangot kapjon.

Aki a háborúpusztította lengyel földek emlékéből alkot magának képet a mai Lengyelország felől, alaposan téved. Van itt krumplin kívül más is. Elsősorban olyan hallatlan népi alkotóképesség, ami húsz év alatt csodát termített ebben az újjászületett hatalmas országban. Másodsorban, ami ugyan legelső minden kérdések sorában: a lengyel katonák. Napoleon is megbecsülte, ő pedig ehhez értett valamiképp, de katonaszem ma is megtalálja itt ezt. Maga a lengyel nép keményfából faragott. Ezek az emberek halálos elszántsággal munkálják azt, amit a sors annyi szenvedés után visszaadott nekik. A nemzeti és állami nagyság főelemei megvannak itt: népi alkotóerő és gazdasági erőforrások. Ezeket Európa külügyminisztériumaiban bizonyára gondosan mérlegelik.

Nagyon rövidrefogva ez a legkevesebb, amit a lengyelekről a magyarnak tudnia kell. Ha most ehhez hozzávesszük azt, hogy a két nemzet érdekei bizonyos pontokon végzetesen találkoznak, tisztában lehetünk azzal: hogyan nézzük az új Lengyelországot a térképen. Ők bennünket ismernek és értékelnek, mint katonákat. Ezt keresik mindenben, otthon is, más népeknél is.

S hogy azután a magyar csendőrt mennyire megbecsülik, azt így írásban visszatükrözni nehéz. Annyi bizonyos, hogy a magyar csendőr határontúli becsülete és tekintélye egyike a legnemesebb valutáinknak.

Mindezek sokak előtt bizonyára ismeretes dolgok, mégsem érezzük fölöslegesnek ezt a kis beszámolót. Mi otthon annyit írunk és beszélünk folyton csak az ellenségeinkről, rosszakaróinkról, hogy a barátról, barátokról jóformán megfeledkezünk és a rosszindulathoz, gáneshoz szokott, edzett fülünk és lelkünk valahogy nehezen, kétkedve enged utat a baráti szónak. Megszoktuk az árnyékokat, hitetlenség és bizalmatlanság él bennünk a jószándékkal szemben, pedig az például a lengyel vonatkozásban minden kétségen felül áll.

Különben az ittjáró idegennek megható azt az örömet, büszkeséget látni, amivel a lengyelek a

visszaszerzett országuknak örülni tudnak. Mindent ez a nemzeti érzés fűt itt, ez hatja át munkájukat, amit kemény következetességgel végeznek az élet minden terén. Másfél évszázadot kell sietve behozniok s az eddigi eredményekből ítélve, ez sikerülni fog nekik, sokkal hamarabb és tökéletesebben, mint barátaik és ellenfeleik egyaránt gondolják.

És ebben a nagy, egészséges országban mi magyar csendőrök dédelgetett vendégek, testvérek vagyunk. Illik, hogy erről így beszámoljunk és itt is köszönetet mondjunk lengyel bajtársainknak.

Portyázás.

Háborús emlékeik megírására szólította fel az egyik ujság a női olvasókat. Azt csak a ma már meglett korban lévők tudják, hogy amíg odakint verekedtünk mi, addig itthon mennyi teméntelen gond szakadt az asszonyokra. És megállták a helyüket, sok esetben férfinak is dicsőségére való helyzetekben. Ezeket gyűjtögeti egybe most a lap. Az egyik olvasó, orvosnő, bizonyosan szomorú eseteket látott, bizonyosan végignézett egynehány életet az utolsó, legutolsó pillanatig. S talán volna is neki azokból megírni valója hasábolkravaló. Mégis másról írt. Előtte jeledhetetlenek a magyar csendőrök maradtak. Egész háborús emléktengeréből a kakastollasok.

Nem csináltak ezek a bajtársak semmit, különöset. Végezték a kötelességüket. Az erdélyi hegyek között. Igaz, hogy feketehimlősök között. Kegyetlen betegség ez: ragályos és halálos. Kisérték az orvosnőt, aki maga is volt annyira hős, mint a csendőrök. Biztosan tudta ő is ezt. Mégis nem magáról emlékezik meg, hanem az öt kísérőkről. Azt írja:

Éjjel bandukoltunk gyenge lovakkal, nyikorgó szánnal. Jobb lábam elfagyott egyik ilyen 30 fokos hideg éjszakában... Kétségbe kellett volna esnem, hogy miképpen szedem össze az oltásra kijelölteket ezekben a végtelen hegyekben, rengetegben... És a magyar csendőr itt mutatta meg, hogy nemcsak jó katona, hanem nagyszerű szervező is, mert ott voltak a kunyhók, faleak lakói.

Azután...: esténként átjöttek a szállásomul kijelölt kocsmába, elhozták köpenyük alatt a legnagyobb kincsüket, a grammofont és szórakoztattak és segítettek elszakadt ruhámat is rendbehozni. Most láttam, milyen hősiesség ekkora kiellen területesen mindig katonás rendben, tisztaságban és elhagyatottságukhoz képest magas kultúrában élni...

Egy emberöltő messzeségéből itt mondok köszönetet a velem volt csendőrök úri és sokszor emberfeletti segítségükért és rajtuk keresztül az egész magyar csendőrségnek.

Nem szeretünk magunkról beszélni, belül ugyanis úgy érezzük, hogy jó munkát végzünk s akkor minek azt kifelé szavakkal hangoztatni. Most, ha megemlítjük ezt a levelet, ezt az emléket, tisztelettel köszöntjük annak ismeretlen íróját, mert úgy látott bennünket, ahogyan vagyunk és leszünk.

Figyelemmel kísérni minden nap minden lapot és minden lapnak minden cikkét, erőnket meghaladó munka volna. Bizonyos, hogy lenne nem egyszer alkalmunk azt szóvátenni itt, hogy ki mint lát bennünket. Csakhogy erre nincs is szükségünk. Ami esetet fent mégis megemlítettünk, az már történelem kicsiben és csak azért szóltunk felőle, mert összehasonlítani szeretnénk a jelennel, a jelenből írt cikkel, amit éppen ellenkező érzéssel olvastunk el.

A lap, amelyik felőlünk elmélkedik, asszonyoknak készülő lap s a befőzés és kozmetika mellett lelki

Hírvétel. (vitéz Pásztóhi őrgy. felv.)

tanácsadója is van, meg divatrovata is, tág hasábot szentel azonkívül a kézimunkáknak, egyszóval minden női érdeklődést ébrentart. Viszont a vezetőcikkében velünk foglalkozik. Legidősebbnek a velünk való foglalkozást találta. Meg kell adni, remek-szépen ír rólunk, például:

A csendőr... mozdulatlan, mint a szobor. Pompás pejlóva is olyan. A csendőr szája fölött vastagszövésű, lelógó magyar bajusz, amelyet a kunok ivadékai hordanak. A dús szemöldök alatt bogárfekete szemek csillognak, komoly nyugalommal kémelve a végtelen láthatárt. Gyakran megesik, hogy a lovasemberek nemes paripája verejtékeze szedi lábait, lovása erősen fogja a gyeplőt, a sarkantyúk dolgoznak. Szétesesen el kell érni valahová, ahol baj van...

...A csendőrzubbony alatt dobogó szív mindig tudja kötelességét. Pedig vágyak is szunnyadnak benne, elnémitott reménysek és kioltott szóttan igények vágyai... Talán most, a milliárdos program keretén belül az ő helyzetükön is lehetne kissé könnyíteni... mert nagyon rászorulnak...

Megpróbáltuk ezeket a sorokat az időszűrés meg az okszerűség szemszögéből látni. És nem tudtuk megállapítani bennük egyiket sem. Elhíhető, hogyha valakinek, akkor nekünk jogunk van az idő- és okszerűség kérdésében dönteni, csak nekünk egyedül. Ezért mondhatjuk mi, hogy a cikkíró nem ismer minket. Tudniillik, tessék elhinni, hogy a fekete-himlő ellen küzdő orvosnő mellett verejtékező és gramofonáló csendőr éppen olyan volt, mint az a lovas csendőr, aki a cikk szerint pejlóván időnkint nekiindul a Nagyalföld homokjának, hogy ahol baj van, ott segítsen. Egészen olyan, tessék elhinni. Szerény és nemes és talpig katona és megelégedett ember és büszke csendőr. Ötven év óta egyformán ilyen! És annak se volt és ennek sincs a szívében elnémitott vágy és reménysek és nincs benne kioltott igény egyáltalában, grammnyi sem. Tudniillik, aki hozzánk jön, az nem köt olyan szerződést, hogy majd... béremelést fogok kérni, meg azt is, ezt is, ha drágul a szalonna, akkor a komencióban is több csizma kell, meg ilyesmi. Az őrsök tiszta házaiban megelége-

dett, öntudatos emberek élnek. Katonák, akik, ha valami kérésük van, előadják. Egyenesen, amint csinálták eddig félszázad óta. A magyar fajta nyíltsága is bennük van és bennük a szolgálatnak olyan szeretete, aminek párját kell keresni. Ez pedig, tessék elhinni, csak megelégedett emberek tulajdonsága. Ha nem is volna meg a csendőrsaládban az apák gondossága az előjárók részéről, akkor is, egészen bizonyos, sosem szorulnának az őrsök lakói istápolásra — kívülről. A protekciót mi sohse szeretjük, mert a magunk szemével is látjuk, amit kell és kezünkkel elvégezzük, ami szükséges. Önerejéből mindenki elérheti nálunk az elérhető legtöbbet s ezt is tudja minden csendőr és csak az olyanoknak van a szívében elnémitott vágy, aki arra nem képes, vagy aki más hátán akar átjutni a folyón, a munka és kötelességek folyóján. Az pedig nem igazi csendőr s azon az ilyen szép megemlékezés sem segít... A vágyak, reménysek és igények megismerésére van alkalmunk, vannak eszközeink s ez köteles gondosságnk egyike, függetlenül attól, hogy van-e milliárdos program vagy nincs.

Nézegetjük az angol király franciaországi fogadtatásáról készült felvételeket, amelyek mindegyikén a királynét világos, sőt fehér ruhában látjuk. — Most halt meg meg az anyját! — mondjuk s mégis...

Igen, mégis... A birodalom érdekei úgy kívánják, hogyha belül fáj is a lélek az anya után —, aki épp úgy anya a királynénál, mint az utolsó pásztor-embernél — kívül mégis az öröm derűs színét kell magára öltetni. Belül vérezhet az anya jóságos arca után a lélek, ezt látni másnak nem szabad. A kötelesség, a trón-gondok előbbrevalók... Mosolyt kell erőltetni az arcra és a szavakra, ezeréseg megnyilatkozásban halvány nyomát sem szabad mutatni az egyéni érzéseknek és gondolatoknak, minden, minden a hazáé, — a helyé, amelyet betölt, a célé, amely érdekében e látogatás történt.

Nem a királyné személyének magasságához, fájdalomnak mélységéhez kívánunk hasonlóságot emlegetni, amikor a magunk életéhez kapcsoljuk e gondolatokat, hanem egyszerűen és röviden: a kötelesség parancsuralmát kívánjuk csak kiemelni. Csak annak az egyszerű ténynek akarunk szószólói lenni, hogy a mi szolgálatunk se más, mint gyakori önmegtagadása egyéni életünknek, fehERRUHA öltés, mert Isten őrizz, hogy a szolgálatunkba, a kötelességek közé odaállítsuk a magunk emberi bajait, keserűségeit, bosszúságait és a károkat, amelyek érnek s azok szabják meg, hogy a szolgálat izlik-e vagy sem, elvégezzük-e a munkát teljességgel-e vagy: ma nem, majd... Ez a fehERRUHA van minden járőrön és minden laktanyában. A köz érdekeinek munkálása — és semmi más. A csendőr a nap 16 órájában, átlag — ha nem többet — nem önmagáé. Ez az ország csak akkor érezheti nyugodtan a vállainkra bízott életét, a rendet, a békét s a nyugalmat. Nem baj, hogy kívülálló el se hiszik, hogy ez így van s így a helyes. FehERRUHÁT öltetni s otthagyni azt, amibe öltözni — inkább volna kívánságunk szerint való — ez az üdvös, a férfias, a királyi hivatás.

Fényképpályázatunkat

ez évben is meghirdetjük. Erre készlet a siker, amely az eddigieket kísérte, de serkent az a kétségtelen tény, hogy fényképező bajtársaink serege egyre nő, tudásuk bővül, kedvük fokozódik és így minden reményünk megvan arra, hogy a szolgálat számára lassankint jól, helyesen fényképező gárdánk lesz. Mert a tapasztalatokat ebben az irányban kell hasznosítani. Csak példaképpen említjük meg: Az alvó kocsist az országúton egy pillanatfelvétellel megörökítette. A tárgyaláson tagadott. A járőrvezető felmutatta a felvételt; az ítélet alapos volt, aki kapta, aligha tagad ezentúl...

A felvételek tárgya ezentúl is csak a csendőrség főleg, de kibővítjük az örskörlet egyes, jellegzetes, szép, érdekes tájára, részletére s aki már érdekesebb, de nehezebb felvételt akar készíteni, annak témákat adunk levélben.

Pályázhat mindenki, de a felvételeken meg kell jelölni, hogy „Pályázat“ és azt is, ha a pályázó csak kezdő. A pályázatokat ez év végéig fogadjuk el.

A japán-kínai háború.

Irta: RÁSY BARNA ny. százados.

„Büntető expedíció!“ — ezt mondták a japánok, amikor egy évvel ezelőtt a pekingi és tiencsini japán helyőrségek két hadosztályát Kína belsejébe, Dél felé indították. Ebben a „büntető expedícióban“ ma már többszáz ezer főnyi haderők állanak egymással szemben és a számok, méretek felülmúlnak minden eddigi háborút, amelyben Japán vagy Kína résztvett. A háborús viszály keletkezésének okait, továbbá a nevezetesebb eseményeket az 1937. év végéig lapunk mult évi 15., 17. és f. évi 1. számaiban találhatja az olvasó.

A folyó év kezdetén nagy általánosságban az volt a helyzet, hogy Észak-Kínában csaknem teljesen japán kézre került az a hat tartomány, amelynek birtokbavétele a háború egyik burkolt célja: Jehol, Csahar, Suiyuan, Sansi, Hopei és Santung. Japán előretolt, motorizált osztagok egyik-másik helyen megközelítették azt a vasútvonalat, amely Nyugaton Singanból kiindulva, Kaifengen keresztül, az Óceán partjáig, Haicsauig fut. Ez a „Lunghaj-vasút“. Ennek a hadászat, de főleg utánpótlás szempontjából olyannyira fontos vasútvonalnak birtokáért elkeseredett, igen véres harcokat vívtak japánok és kínaiak.

Nanking japán kézre kerül.

A japán déli hadsereg Shanghaj birtokbavétele után a Jangtse mentén előrenyomult és meglepően rövid idő alatt, a makacs, hosszas sanghaji harcokhoz viszonyítva, meglepően gyenge kínai ellenállás leküzdése után elfoglalta a kínai központi kormány székhelyét: Nankingot.

Nanking átengedése személyi okokból is nagyon fájdalmas volt Csang-Kai-Csekre. Tíz évvel előbb ide vonult be az észak-kínai hadak felett aratott győzelmei után mint ünnepelt hadvezér, mint nemzeti hős. Itt nevezték el „Sárga Napoleonnak“. Ebben a városban alapozták meg a nemzeti Kínát. Itt sikerült Csang-Kai-Cseknek első ízben életrekelteni

azt, ami négyezer esztendőn hiányzott vagy szunynyadt a kínai lélekben: a nemzeti öntudatot.

A megvert kínai haderő Hszücsau irányában vonult vissza a Lunghaj vasútvonalra. Ugyaneseak Hszücsau környékére vonta vissza Csang-Kai-Csek északi seregének zömét, amely az északról jövő japán nyomásnak volt kénytelen engedni. Hszücsau-nál keresztezi egymást a Lunghaj- és Tienecin—Nankingi vasútvonal. Hadászati jelentősége kézenfekvő. A hadmozdulatokról tájékoztató jelentések alapján már mult év december végén megállapítható volt, hogy a japán—kínai háború egyik legnagyobb eseménye Hszücsau környékén, illetve Hszücsau birtokáért fog lejátszódni.

Amerikai és angol hajók bombázása.

Mielőtt erre sor került volna, Japánnak súlyos bonyodalma támadt Nagybritanniával és az Amerikai Egyesült Államokkal. A Jangtse folyón japán repülők több angol és amerikai hajót bombáztak, a bombázás következtében a „Panay“ amerikai ágyúaszád elsüllyedt. Az angol és amerikai közvélemény felháborodása olyan méreteket öltött, hogy már nyílt beavatkozással lehetett számolni. Japán azonban boesánatot kért, teljes kárpótlást ajánlott fel és így sikerült az Anglia-Amerika felől fenyegető veszélyt elhárítania.

Mint már korábban Pekingben, a japánok az el foglalt Nankingban is ideiglenes kínai kormányt neveztek ki és ezeknek a kormányoknak útján puhatolództak, hogy a Hankauba átköltözködött kínai kormány hajlandó lenne-e békét kötni. Csang-Kai-Csek büszkén, ridegen felelt: „Amíg Kína területén japán katona tartózkodik, békéről szó sem lehet!“

Kína erős propagandát fejtett ki, hogy a nagyhatalmakat, elsősorban Angliát, Japán elleni beavatkozásra bírja. „Ha Anglia — írták a kínai lapok — továbbra is tétlenül nézi a japánok térhódítását, örökre búcsút mondhat távolkeleti érdekeinek.“

Közeledés Moszkva felé?

De mert Kína hiába várja a segítséget a nagyhatalmak részéről, mindinkább és mindészrevehetőbben Moszkva felé tájékozódik. Igaz, hogy Moszkva és Csang-Kai-Csek között nem könnyű a meleg és gyors barátság létesítése. A Kremlben még nem felejtették el azt, amikor 10 évvel ezelőtt az észak-kínai kormány ellen folytatott harcában az ő segítségükkel győzedelmeskedő „Sárga Napoleon“ a szovjetország delegációt Kínából kitessekelte és a szovjetdiplomáciát a „Vörös Kínáról“ táplált egyik legszebb reménykedésétől fosztotta meg. Csang-Kai-Csek sem hajlandó arra, hogy a szovjetet hozzásegítse most ahhoz, amit 1928-ban nagy nehezen megakadályozott, — Kína bolsevizálását. Mindazonáltal, mert Szovjetországnak nagy érdeke, hogy Japán minél jobban belekeveredjék a háborúba, kétségtelen, hogy Sztalin akkor is kész ebben a háborúban a kínaiakat segíteni, ha a segítség fejében Csang-Kai-Csek nem ígér túlsokat. Az orosz hadianyagszállítás élénk volt már a háború elején, utóbbi időben pedig erősen és észrevehetően fokozódott. Ezt bizonyítja például a január 4-én végre hajtott kínai repülőgépmadási a nankingi japán repülőter ellen. A japán jelentés szerint a támadásban résztvett repülőgépek kivétel nélkül orosz ere-

detűk voltak. Ezt a repülőtámadást egyébként a japánok még aznap visszoonozták. A hankai kínai repülőtér az összes ott levő repülőgépekkel percekben belül égő romhalmazzá változott.

Miért nem üzent hadat Japán?

Kína makacs ellenállása nyugtalanságot okoz Tokióban. A japánok azt remélték, hogy katonai sikereik hamarosan békére fogják kényszeríteni Csang-Kai-Csek kormányát. Ez nem következett be. A jelek szerint Kína töretlen akarakterével folytatja a háborút. Tekintettel arra, hogy Kína a külföldi hadianyagszállításra van utalva és ennek eldugasztása esetén képtelen lenne a harc továbbfolytatására, a japán parlamentben felvetették a kérdést, vajjon a háború befejezésének meggyorsítása érdekében ne üzenjék-e meg hivatalosan is a háborút. Ez automatikusan maga után vonná a nemzetközileg elismert blokád-jogot. Ha Japán teljes blokád alá venné az egész kínai partvidéket, katonai értelemben rövid időn belül „kieheztené“ Kínát.

Mi az hát, ami Japánt a hivatalos hadüzenettől visszatartja?

Több, itt most nem részletezhető ok mellett a főok a következő: A hadüzenettel járó blokád-jog természetesen kiterjeszkednék — nem úgy, mint eddig, csak kínai hajókra — de valamennyi idegen hajóra is. A blokád japán ellenőrzés alá hozná a külhatalmak egész kereskedelmét Kínával. Honkongot is egyszerűen elvághatná Kantontól és teljesen megszüntethetne mindenféle behozatalt Kínába. Ezt a blokád-jogot semmiféle más módon, mint háborúval megtörni nem lehetne. A kínai partvidék teljes elzárása a nagyhatalmak, elsősorban Nagybritannia érdekeit oly nagy mértékben sértené, hogy ez esetben csaknem teljes bizonyossággal lehetne azzal számolni, hogy Japán először Angliával, majd a többi érdekelt hatalommal háborúba keverednék. Ezt a japán külpolitika — legalább is ezidőszerint még — nem meri megkockáztatni.

De nem üzent hadat Japán azért sem, mert Csang-Kai-Cseket nem ismeri el Kína törvényes kormányának, már pedig hadat üzeni csak egy hivatalosan elismert kormánynak lehet.

Hadműveletek és helyzet Észak-Kínában.

Van-e orosz-japán háborús veszély?

Január közepe táján a japánok csapatokat hajóztak ki Csingtaunál és birtokukba vették ezt a világháború előtti német gyarmatot. Csingtau elfoglalása után megkezdődött a japán előnyomulás három irányból Hszücsaura. Ebben az időtájtban arról kaptunk hírt, hogy negyvenezer főnyi reguláris szovjetkatonaság bevonult Mongóliába s a lapok sűrűn tárgyalták az esélyeket: „Lesz-e háború a Szovjetunió és Japán között!”

Ez a kérdés kétségkívül igen időszerű volt, de időszerű ma is. Ezzel a kérdéssel e sorok írója behatóbban foglalkozott a Csendőrségi Lapok fentebb idézett számaiban. A háborús feszültség állandóan megvan Szovjetország és Japán között, a háború bármikor kitörhet. Hogy „mikor!” — arra pontosan feleletet senki adni nem tud. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az az időtartam: három—öt—tíz év, ami „hosszúnak” számít az ember életében, a világtörténelemben úgyszólván semmi. A Mult ta-

nulmányozása, a Jelen ismerete feljogosít bennünket arra, hogy megpróbáljuk megrajzolni a Jövő képét. Ha nem esünk a hazugság és önámítás kelepccéjébe, ez gyakran sikerülni is fog. De nagy csalódások érhetnek, ha az „Időt” akarjuk megjósolni. Itt már a dolog nem tudásra, képessége, valószínűségekre és logikai törvényszerűségekre, de „találomra” megy.

Szovjetország közeli beavatkozása két esetben várható. Egyik eset az, ha Sztalin helyzete a Szovjetunió belülről annyira megszilárdul, hogy egy háború kockázatát vállalhatja. A másik eset éppen ennek ellenkezője, ha Sztalin helyzete annyira rosszabbodik, hogy — mint egyedüli, kivethető útba — belemenekül egy háborúba. Akár egyik, akár másik esetben természetesen nagy szerepet játszik az, hogy Japán milyen mérvben erősödik, vagy gyengül Kínával folytatott harcában. Teljesen függetlenül a Szovjetunió belső helyzetétől, elképzelhető egy olyan orosz-japán háború is, amelyben Japán a támadó fél és Szovjetországnak, tekintet nélkül a bel- és külpolitikai helyzetére, akár kedvező, akár kedvezőtlen ez, a háborút vállalnia kell.

Egy biztos: a felkelő Nap országának népe mindaddig nem nyugodhatik és nem rendezkedhetik be a tartós, hosszú békére, amíg Wladiwostok ellenséges érületű állam birtokában van, azaz: ha megvan a lehetősége annak, hogy a japán szigetországot az ázsiai partvidékről repülők bombázzák. Vanak bombavető repülőgépek, amelyek ma már nagyobb akciórádiussal bírnak, mint a Wladiwostok—Tokió—Wladiwostok-út. Nemrégiben egy ilyen repülőút — leszállás és üzemanyagpótlás nélkül — még a képzelet világába tartozott, ma már — valóság. Ha Japánnak sikerülne — amit Tokióban olyannyira óhajtanak, — olyan békét kötni, amely Japánt és Kínát, persze félig nyit, félig burkolt japán többség mellett egybeolvasztja, csaknem biztosan számolnunk kellene azzal, hogy Japán, helyesebben: „Japán-Kína” elindítaná katonáit Wladiwostok és Kelet-Szibéria ellen.

Idáig az út még hosszú. További eshetőségek és elképzelések messzire vezetnének...

Északról-Délről Hszücsau ellen...

A japánok január vége felé északról és délkeletről is minden nélkülözhető erejüket a Hszücsau környékén megindult harcok színhelyére küldték és a Peking—Tiencsin körzetben, valamint a Shanghajtól délre és délnyugatra eső frontrészekeken csak kevés számú katonaság maradt vissza. A kitűnően működő kínai hírszolgálat révén a kínai hadvezetőség pontos adatok birtokába jutott a csapateltolásokról és a leginkább legyengített, a Shanghajtól délnyugatra húzó frontszakaszon váratlan támadásba kezdett. Ennek a támadásnak közvetlen célja Vuhu és Hangesau városok visszafoglalása volt, a közvetett: a Lunghaj-vasút mentén harcoló kínai hadsereg tehermentesítése. A japánok kényszerítve voltak erőik egy részét ide újból visszazállítani s így sikerült a kínai támadást feltartóztatni, mielőtt a két város kezükbe került volna. Csaknem pontosan ugyanez az eset ismétlődött meg néhány héttel később Pekingnél. A nyomasztó technikai fölényben levő japánok itt is hamarosan szétgrasztották ugyan a támadásra küldött kínai reguláris és sza-

bad csapatokat, de kétségtelen, hogy ezek a támadások nem kis mértékben zavarták a japán hadvezetőség terveit.

A világsajtó Kínába küldött haditudósítói révén minsűrűbben foglalkozik Japán ama tervével, hogy

hadianyagot. A meglévő karavánutakat teherautók számára is használhatókká teszik és a közelmúltban megkezdték egy 4000 km-es összekötőt (egyes hírek szerint vasútvonal) építését Szecsuan és a közép-ázsiai Szovjetoroszország között. A vasútvonal a

délről Kanton ellen támadást intéz és Kínát a hadianyag pótlásától ebből az irányból is elvágja. Mivel a terv kézenfekvőnek, megvalósítása keresztülvihetőnek látszik, Kína felkészül arra az esetre is, ha már csak nyugat felől, Szovjetoroszországból kapna

szovjetorosz határtól Szecsuan tartomány fővárosáig, Tschunking-ig vezetne. Ezt a várost szemelte ki Csang-Kai-Csek főhadiszállásnak és kormánya székhelyének arra az esetre, ha a japánok Hankaut elfoglalják.

A három irányból előnyomuló japán hadak Hszücsau körül harapófogószerű átkarolással fenyegették a kínai főerőt. Külföldi katonai szakértők a kínai haderő helyzetét március hó elején rendkívül nehéznek, sőt reménytelennek látták. A kínai kormány felhívást intézett azokhoz a nagyhatalmakhoz, amelyek a kilenc-hatalmi szerződést aláírták és utalt Kínának területi sérthetlenségére. Lépjenek közbe a nagyhatalmak! — követelte a felhívás.

A nagyhatalmak azonban ebben az időtájban erősen el voltak foglalva a közelébb eső és égető Földközi-tengeri problémákkal, nem volt sem idejük, sem kedvük, hogy Kína bajával nagyon törődjenek. Londonban, Párisban megvan az óhaj, hogy Kínát segítsék és Japánt közvetett úton elgáncsolják, de azt a gondolatot, hogy aktív közbelépjenek, elejtik főleg azért, mert a nyílt beavatkozás nemcsak Japánnal hozná őket szembe, de azokkal az államokkal is (Németország, Olaszország), amelyek Japánnal baráti szerződést kötöttek.

A singaporei flottagyakorlat.

Hogy azonban mégis valamit tegyenek és a nagyjapán célok elérésére már most törekvő japán vezérkart és admiralitást mérséklésre, óvatosságra intsek, az angol flotta Singaporenál legnagyobb flottagyakorlatába kezdett, amelyet a Csendes Óceán valaha is látott. A flottagyakorlat egyik célja tüntetés volt. Az angolok meg akarták mutatni, hogy a tétovázások és passzivitás időszakában is „vannak“! Másik célja: mit ér Singapora, ha a brit birodalom közlekedési útjainak biztonságát valahonnan veszedelem fenyegeti!? Az utolsó 15 esztendőben hatalmas flottatámponttá és modern tengeri erőddé kiépített Singapora most szólaltatta meg elsősízből part- és légvédelmi ágyúit. Huszonkét hadihajó, kereken száz repülőgép és tízezer tengerész-katona vett részt ezen a hadgyakorlaton. Tokióból összeráncolt homlokkal figyeltek erre az ágyúszóra. Mást — legalább is egyelőre — nem tehettek...

A washingtoni flottaegyezmény a múlté.

Azaz mégis: nem telt el két hét a singaporei flottagyakorlatok után, Japán új, 46.000 tonnás hadihajók építésébe kezdett. Anglia és Amerika tiltakozó jegyzéket küldött, mert a három állam között létrejött washingtoni flottaegyezmény értelmében 35.000 tonnánál nagyobb hajót építeni egyiküknek sem szabad. Japánban a tiltakozó jegyzéket tudomásul vették és — építettek tovább. Erre az Amerikai Egyesült Államok kormánya bejelentette, hogy 46.000 tonnánál is nagyobb hajókat fog építeni. Természetesen Anglia sem maradhat vissza!... Így lett a washingtoni flottaegyezmény is — mint oly sok más egyezmény és szerződés a világtörténelemben — a múlté...

Kínai sikerek.

A japán hadvezetőség — nem tudni mely okokból — nem kezdte meg a tervbevett és mindenki által várt dél-kínai támadást. Február első felében a japán hadijelentések meglehetősen szűkszavúak voltak, a kínai forrásból eredő hírek nagy kínai győzelmekről szóltak. Amint később a tárgyilagos beszámolók és tények egybevetéséből megállapítani lehetett, a „nagy győzelmek“ túlzottak voltak, de

viszont kétségen felül áll, hogy a kínai erők Hszücsautól északkeletre a tiencsin—pukauai vasútvonal mentén komoly sikereket értek el. A japánokat több helyen visszaszorították és a hátban minduntalan le-lecsapódó szabadesapatok segítségével a japán hadsereg átmenetileg el is volt vágva utánpótlási vonalától. Teraucsi tábornoknak, az észak-kínai japán haderő főparancsnokának nem kis gondot okozott, amíg front- és hadtápvonalát újból rendbehozta.

Egyre szaporodó kínai szabadesapatok.

A guerillaharcok kezdenek állandósulni és a japánok kénytelenek a harcállományban levő emberaik nagyrészét az utánpótlási vonalak biztosítására felhasználni. Megközelítőleg sem tudjuk megállapítani ezeknek a biztosításra hivatott csapatoknak számerejét, de ha tudjuk például, hogy a világ háborúban, az 1915. évi nagy offenzíva után a megszállva tartott orosz részek hadtápszolgálatára (pedig ott nem kellett tartani guerillaesapatok rajtaütéseitől) Ludendorffnak kereken félmillió emberét költötte le, fogalmat alkothatunk magunknak, mekkora és mily természetű nehézségekkel áll szemben a szigorú értelemben vett hadműveleteken felül a japán vezérkar.

Nézzük a térképet és gondoljunk arra, hogy a megszállva tartott rész nagyobb, mint Német- és Franciaország együttvéve!

Harcok a Lunghaj-vasútvért.

Két hónapig tartó nagy csata fejlődött ki a Lunghaj-vasút birtokáért. A kínaiak szívósan védekeztek, sőt május eleje körül Tayercswangnál ellentámadásba mentek át, sikerült 15 mérföld szélességben a japán frontot áttörniök és elsősízből ismerték el Tokióban a „Schlappét“. Kínai jelentésekből és külföldi újságokból a tayercswangi frontáttörés eredménye: 13.000 fogoly, 10.000 puska, több mint 2000 nehéz és könnyű géppuska és 33 páncélgépkocsi.

Teraucsi tábornok a Peking—Tiencsin körzetben tartott mintegy 5 hadosztálynyi tartalékát sietve bevetette Tayercswangnál és megakadályozta, hogy a kínaiak az elért sikert komoly győzelemmé szélesítsék. Ugyanakkor azonban Észak-Kínában a legyengített japán helyőrségek csaknem minden városban heves harcokat vívtak a sűrűn felbukkanó portyázó csapatokkal.

A japán erősítések beérkezése, illetve a tayercswangi csorba kiköszörülése után gyorsabb ütemet vett a japán előnyomulás. Észak felől Teraucsi, dél felől Matsui tábornok csapatai közeledtek a Lunghaj-vasút felé és május közepén a két hadsereg előre tolt éle találkozott ezen a vasútvonalon Jengtsi városánál, 80 km-re nyugatra Hszütschautól. A találkozás nagyjelentőségű volt, mert fel lehetett tételezni, hogy a Hszücsaunál összevont kínai erők visszavonulási útja a Lunghaj-vasútvonalon el van vágva.

Május 20-án Hszücsaunál a kínaiak ellenállása megtört és a japánok birtokukba vették ezt a fontos vasúti gócpontot. A győzelem azonban igen drága volt. A japánok emberben, anyagban sokat vesztek. Az „Ostasiatische Rundschau“ szerint 50.000 japán katona vére festette pirosra a Hszücsau körül elterülő kínai mezőket. S ami még kellemetlenebb

volt a japánokra: a kínai hadsereg zöme kimenekült a Hszücsau japán harapófogóból. Néhány nap múlva Csengcsau és Kweiteh között a japán előnyomulás már újból erős kínai ellenállásra talált. Egy motorizált előretolt japán hadosztályt Kaifeng közelében a kínaiak teljesen körülzárták s mire a japán főerő a felszabadításra megérkezett, a hadosztály megsemmisült.

Június 1-én közölte a japán hadsereg főparancsnoksága, hogy a kínaiak vesztesége a Hszücsau és a Lunghaj-vasútvonal körüli harcokban 240.000 ember és ezek között 103.000 halott. A japánok 96 löveget, közel 600 nehéz és könnyű géppuskát, 8 páncélvontatót, 14 tankot és sok gépkocsit zsákmányoltak.

Japán győzelmek, japán gondok...

A Hszücsau győzelem dacára Japánból a gazdasági és katonai vezetékhelyekről gondterhes arccal tekintenek Kína felé. A kínai hadsereg még mindig küzdőképese. Az emberanyag pótlására ott áll a kimeríthetetlen emberreservoir... A hadianyagszállítás délről is, nyugat felől is tovább folyik... A kínai tayereswangi győzelem, noha csak részleges és átmeneti volt, megingatta a japán hadsereg óriási erkölcsi és anyagi fölényébe vetett hitet..., a guerrillacapatok harca a százfejű sárkány harcához kezd hasonlítani, a levágott hét fej helyébe tizennégy nő... Az anyaországban rohamosan drágul minden, a japán népgazdaság erősen nyög a háborús terhek alatt..., az általános külpolitikai helyzet mindennek inkább, csak jónak nem nevezhető... Összegezve: Japán számára a helyzet nem kedvező.

Új japán kormány, erőteljesebb hadvezetés.

Katonai vezetőkörökben a hadjárat elhúzódásának és kapcsolódó kedvezőtlen kísérőjelenségeinek okát abban látták, hogy Japán az eddigiek során nem volt eléggé egységes, nem volt eléggé energikus és nem állított fel határozott háborús célokat.

Június első felében nagy személyi változások mentek végbe a japán kabinetben és az új kormány a háború legerélyesebb folytatása mellett foglalt állást. A harctérre öt új japán hadosztályt küldtek. Ezeknek bevetése máris meghozta a japánoknak azt a győzelmet, amely legalább is olyan jelentőségű, mint volt a Hszücsau. Június 6-án elfoglalták Kaifenget. Kaifeng fontossága külön magyarázat nélkül is szembeszökő, ha a vázlatot megnézzük. Egy Hankau elleni támadásnak északról Kaifeng, sőt csak Kaifeng lehet a támpontja. Ezt a Hankau elleni támadást pedig elhatározta a tokiói minisztertanács, amelyen maga a mikádó elnökölt.

A japán hadvezetés nagyarányú előkészületeket tett ennek a hankau támadásnak megindítására északról Kaifeng, keletről Nanking, délről Kanton irányából. Kantonra naponta irtózatoss bombazápor hullott és ez a 2 milliós kikötőváros nagyrészt ma már csak romhalmaz.

Amennyire az előkészületekből, eseményekből és haditudósítók híradásaiból következtetni lehet, valószínűnek látszott, hogy a japánok Délkínában esa-

vitéz Radosnai István eső. — Csurgó — felvétele.

patokat fognak kihajózni, Kanton elfoglalják, majd onnan a vasútvonal mentén elindulnak, hogy Hankauban egyesüljenek az északi és keleti irányból támadó japán erőkkel. Ekkor azonban történt valami, ami hatalmasabb, mint egy vezérkar, egy minisztertanács határozata, hatalmasabb, mint a mikádó szava...

A Hoang-Ho felborítja a japán vezérkar tervét.

Közbeszóltak az elemek és felborították minden tervet, minden számítást. Amikor az északi japán hadsereg nagy lendülettel előretört és mindjárt az első két nap alatt két kínai hadtestet szórt szét Csangjangkiangnál (Ahnwei tartomány), amikor a Jangtse folyamán összevont negyven japán hadihajó impozáns büszke menetben elindult a Jangtsén felé, hogy fedélzeteiken ásító félelmetes ágyúikkal beleszóljanak a döntőnek tervezett hankau csatába, amikor a világ közvéleménye felkészült arra, hogy a precíz pontossággal működő japán katonai gépezet végső csapást mér Csang-Kai-Csek hadseregére — a Hoang-Ho gátjai felszakadtak és rövid két nap alatt akkora területeken hömpölyögtek a mindent elsöprő sárga hullámok, mint Osonka-Magyarország területe tízszer-tizenötször véve.

Nemcsak a Hankau elleni támadást akasztotta el az árvíz, de az sem látszott lehetetlennek, hogy maga alá temeti a véres áldozatok árán kiharcolt eddigi japán eredményeket. Örökre homályban marad, hogy a Hoang-Ho-gátak átszakadását a hosszas

Életemben még soha nem ismertem olyan embert, aki nem viselte volna türelemmel, teljesen keresztényhez illően — a mások bajait.

POPE

esőzés következtében felduzzadt folyam maga okozta-e, avagy — mint japán részről állítják — a kínaiak vágták át több helyen ezeket a gátakat. A japánok kényszerítve voltak az árvíz által veszélyeztetett területeket olyan gyorsan, amint csak lehetett s amennyire azt a rohanó sárga folyam megengedte, — kiüríteni.

Külföldi lapjelentések szerint a gazdagon motorizált japán csapatok több tankja és egyéb gépjárműve fulladt a Sárga folyamba, mint amennyit az egy esztendeje tartó háborúban az ellenség megsemmisített. Az árvíz — hadászatiilag — Csang-Kai-Cseknek kedvezett. A Lunghaj- és a Hankau—Peking-vasútvonal keresztezésénél fekvő, nagyfontosságú város: Csengesau, felszabadult a hetek óta reá nehezedő japán nyomás alól. Ez különösen fontos volt Csang-Kai-Csek számára, mert Csengesau elvesztése az egyre nagyobb tömegben áramló orosz hadianyag egy igen fontos erőtől vágta volna el. A Lunghaj-vasútvonal is több helyen víz alá került és hetekre, talán hónapokra használhatatlanná vált a japán hadiszállítások számára.

Hogy ez a hadászati előny mennyiben áll arányban a 2—300.000 szerencsétlen kínaival, akiket az árvíz elnyelt s azzal a 20—25 millió emberrel, akik pusztán életükön kívül semmit megmenteni nem tudtak, — egy kérdés, amelyre a felelet még akkor sem lehet megnyugtató, ha katonai szempontokon kívül minden más szempontot félretereszünk.

A kínai hadvezetőség mindenesetre igyekezett mindazon stratégiai előnyöket kihasználni, amelyeket a Sárga folyam áradása folytán előidézett japán visszavonulás nyújtott. A guerillaharcok megint megélénkültek, a guerillacsapatok száma megsokszorozódott. Egyes hírek szerint a hszücsani nagy tömegesata óta maga Csang-Kai-Csek is elhatározta, hogy reguláris katonaságával is áttér a guerilla haremódra. Ezek az idegölő rajtaütések mindig minduntalan ott leselkednek a japánok hátában és oldalaikban. A vasútvonalaktól képtelenek három kilométernyire is fegyveres osztagok védelme nélkül eltávolodni. Ennek következtében nem tudnak Kínában berendezkedni és az ország hatalmas nyersanyagforrásait nem tudják kihasználni.

Japánban mindent elkövetnek, hogy az árvíz okozta veszteséget s általában az árvíz jelentőségét lecsökkentsék. A japán főparancsnokság kijelentette, hogy az árvíz kissé elhúzhatja, de nem tarthatja fel a Hankau elleni japán előnyomulást.

Az események 2—3 hét múlva ezt a japán állítást látszanak igazolni, mert akkor, amikor ez az ismertető cikk a nyomdába kerül (július 20-ika táján) a japánok már *Kiukiang* közvetlen közelében harcolnak keményen védekező kínai csapatokkal. *Kiukiang* Hankau kapujának tekinthető és nem valószínű, hogy a kínaiak túlsokáig ellent tudjanak állni a japán nyomásnak. Lehetséges, hogy akkor, amikor a cikk az olvasó elé kerül, már Hankau sorsa is megpecsételődött. [Kiukiangot a japánok július 27-én elfoglalták. (Szerk.)]

A háború egyéves mérlege.

De mi lesz azután?

A katonai megszállás egyet jelent a birodalom „meghódításával“?

Mi a japán-kínai háború egyéves mérlege?

Kínai oldalról büszkén mutatnak rá arra, hogy egy éves háború után a kínai haderő még mindig nem roppant össze, eredményesen ellenáll és súlyos veszteségeket okoz a nagy technikai fölényben lévő japánoknak. A japánok megszállva tartják ugyan a vasútvonalat és a nagyobb városokat, de a megszállott részek nincsenek a japánok „hatalmában“. Sőt: minél mélyebben nyomulnak a japánok az ország belsejébe, annál inkább nőnek nehézségeik, amelyek hovatovább megoldhatatlan feladatok elé állítják a japán hadvezetőséget... A háború egy éves fordulóján tucatszámra robbantak a bombák a meghódított, de korántsem „behódolt“ Peking, Tiencsin és Shanghaj utcáin...

Valóban: Japán helyzete és a távolabbi kilátások nem rózsásak. Több mint egy millió japán katonára áll már Kínában és Mandzsuriában. Az első háborús év 3 és ½ milliárd amerikai dollárjába került Japánnak, a második év minden valószínűség szerint még többet fog elnyelni.

Az angolok a világháborúban többször mondták: „hadd nyerjék a csatákat a németek, a háborút mi fogjuk megnyerni“ — igazuk lett. A kínaiak azt mondják: „Kínát le lehet győzni, de *meghódítani* — nem“ — igazuk lehet.

Így lesz!

*Míg ott fenn még csillag ragyog,
Míg napfény még reánk nevet,
Addig soha ne csüggedjünk,
Mert még minden másképp lehet.*

*Míg lomb közt még madár dalol,
Míg virág bont még levelet,
Addig soha ne csüggedjünk,
Mert még minden másképp lehet.*

*Míg van anyád, aki magyar
Meleg szóval mondja neved,
Addig soha el ne csüggedj,
Mert még minden másképp lehet.*

*Míg látjuk a sok biztató,
Sugárzó, friss gyermekszemet,
Addig soha ne csüggedjünk,
Mert még minden másképp lehet.*

*Míg nem vehet el hatalom
Tőlünk magyar nótát, eget,
Addig soha ne csüggedjünk,
Mert még minden másképp lehet.*

*Másképp lehet? Másképp is lesz!
Erre teszünk mi szent hitet,
Él magyarnak nagy Istene,
Aki mindig megsegített.
Egy lesz Észak, Dél és Kelet,
Másképp, másképp nem is lehet!*

Feleki Sándor.

A Szent Jobb.

Úvegkoporsó bársonyára téve
 Pihen meredten, mozdulatlanul —
 Sugárzó fényét századokra szórja —
 Sárgult, merev tag s mégis eleven...
 Csodátevő Jobb... büszke, glóriás jel,
 Varázsán nem fog romboló idő, —
 Dicső mult titkát őrző, drága emlék,
 Félített ereklye: áldott, szennytelen...
 Erős, hatalmas, tiszta, diadalmas,
 Érintetlen kincs... égi szimbólum...
 Királyi kéz... honépitő, tevékeny;
 Szilaj pogánygóg átka, ostora, —
 Legyőzhetetlen, szent kereszt jegyében
 Rendszert s világot alkotó Erő...
 „Hozsánna Néked” — zúg ezer torokból —
 Úr vagy halálon és enyészeten!...

Bűvös kéz!... hívős templom-csarnokokból
 Indulj hódító díszmenetre hát!
 Hadd szórjanak virágot utaidra,
 Hadd lengjen lengő lobogó Feléd!
 Hadd lássanak az élet vértanui,
 Hajótöröttek, bénák, betegek, —
 Hadd lássanak az új csodára-várók,
 A tévelygők és hitre-szomjazók!
 Jövel, jövel hát... várjuk érkezésed,
 Féljük, sóvárgjuk nagy hatalmadat,
 Áraszd reánk lenyűgöző varázsod
 És add más kézbe igéző erőd!

Legyen e kéz a nagy igaz Királyé,
 Kit pompa, nagyság, hódolat övez,
 Ki népe kincsét hetykén nem prédálja,
 S a „Jog”, „Igazság” ösvényén halad!...

Legyen e kéz a bátor Térítőé,
 Ki megtöri a pogány dac dühét, —
 A templomkufárt megvesszőzi nyíltan,
 S romok felett is életet teremt!...

Legyen e kéz a bölcs Emberbaráté,
 Ki fájó, omló könnyeket törül,
 Ki visszahozza régi mosolyunkat,
 S népének lelke, Atyja, Mindene!...

Egy kéz legyen csak: vérező honunkban,
 Mely férfikéz, kemény s mocsoktalan!...
 S most zúgjon, bűgjon ércnyelvű harangszáj:
 Zsoltár, zsolozsma zengjen messzire!
 Fel... fel a jelvényt égi magasságba.
 Nyár tűzesóvája sugározza be!
 Imával, csókkal menjetek elébe,
 Kövessétek göröngyös utakon, —
 Kísértés közt fogózatok beléje,
 És bűvkörét ne hagyjátok soha, —
 Induljatok tündöklő nyomdokába,
 Kövessétek viharba, ködbe, fénybe:
 Új ezredévbel!...

Vályi Nagy Géza

Harcteret járt

bajtársaink részére hirdettünk pályázatot a július 15.-i számunkban s ezt most megismétljük. Ezzel megörökíteni szeretnénk bajtársaink sok-sok emléket. A harctér az embert és a katonát külön-külön is foglalkoztatta, magához kötötte és próbáratette. Az események zsúfolva, tömegben követték egymást. A test és lélek a mindennapi viszonyok közötti benyomásokat ezerszerre fokozva tette magáévá, mélyebben érezte és tovább őrzi. Nincs bajtárs, aki ne igazolná, hogy a legnehezebb és válságos helyzetekben kapott biztató szó vagy hazulról érkezett hír, levél milyen megváltoztatásokra készítette az embert, ezer esetet hallottunk a bajtársak viszonyáról, meghatározható egymást segítéséről s a második ezret mégis szívesen halljuk; hány ragyogóan szép, hősi, vitéz tett híre, olvasása pezsdítette meg vérünket s nincs annyi, amennyiről ne olvassunk szívesen és így tovább, tovább, az emberi és katonalélek ezer meg ezer megrezdülése, megnyilatkozása az, amelynek megírását kérjük most bajtársainktól. Mindegy, hogy a pályázó csendőri kötelékben vagy a harcoló első vonalbeli hadsereg tagja volt-e annál az eseménynél, amelynek emlékét ma is őrzi, mindegy. Szívesen fogadunk minden leírást, tiszttól, legénységtől, nyugdíjas bajtárstól egyaránt. Kikötésünk mindössze annyi, hogy az esemény helyét, idejét s a katonai köteléket a pályázó jelölje meg. A pályázat határideje szept. 1. A pályázatokra öt díjat-tűztünk ki. A kiemelkedő munkákat közölni fogjuk.

CSENDŐR LEKSZIKON.

48. Kérdés. A gyanúsított kapálás közben a mezőn régi aranypénzt talált. Nem szolgáltatta be, hanem azt állította, hogy elvesztette. Mit képez a cselekmény?

Válasz. A cselekmény minősítéséhez annak a megállapítása szükséges, hogy a talált aranypénzt régi kincsnek, avagy talált dolognak kell-e tekinteni? „Kincs” alatt a hétköznapi életben rendszerint nagyértékű pénzt, nemesfémeket, ékszeret, művészeti tárgyat stb. szoktunk érteni. A Btk. is ezt érti nagyjában a „régikincs” fogalma alatt, de nem határozza meg az értéket, amelyen alul a leletet még nem lehet kincsnek tekinteni, illetve, amelyen felül a talált régi dolog már a „kincs” fogalma alá esik. Helyesebb azért, ha a csendőr egy aranypénzt is már régi „kincs”-nek minősít, akkor is, ha az értékét egyelőre nem lehet megállapítani, vagy ha az nem nagyobb a pénzben levő arany értékénél. Ez azért is indokolt, mert a talált aranypénz régészeti értéke valóban nagy lehet, amit a találó vagy a csendőr nem is tud megállapítani, de fontos az ilyen minősítés abból a szempontból is, hogy a régi kincs találását be kell jelenteni, hogy a bejelentés alapján, ha valószínűnek látszik, hogy a találás helyén további leletek találhatóak, ott ásatásokat végeztesse.

A Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátításnak a cselekmény nem minősíthető, mert ez a törvényhely „idegen ingó dolog”-ról beszél, ezalatt pedig valakinek (élő személynek) a tulajdonában levő dolgot szoktunk érteni, vagyis olyat, amelynek a tulajdonosát esetleg ki lehet puhatólni. Ezzel szemben régi kincs az, amelyről a körülményeknél fogva meg lehet állapítani, hogy hosszú idő óta volt elrejtve és emiatt a tulajdonosát többé nem lehet kipuhatólni. A kérdésben foglalt aranypénz is ilyen dolog.

A cselekményt tehát a csendőrnek az 1929: XI. t. c. 44. §-ába ütköző vétségé kell minősítenie. Az persze nem biztos, hogy a bíróság is ezzel fogja minősíteni, de a csendőrré szabály, hogy ha egy cselekményt kétféleképpen: enyhébben és súlyosabban minősíthet, a súlyosabb minősítést kell alkalmaznia. Ebben az esetben a Btk. 365. §-a a jogtalan elsajátítást három hónapig, míg az 1929: XI. t. c. 44. §-a az ott meghatározott vétséget hat hónapig terjedhető foghazzal bünteti, tehát az utóbbi minősítés súlyosabb.

A találó védekezését, hogy a talált aranypénzt elvesztette, a feljelentésben meg kell ugyan említeni, de ez az eljárás megindítását nem befolyásolja, mert a találást akkor is be kellett volna jelentenie.

49. Kérdés. *Van-e olyan jogszabály, amely az iparosokat, kereskedőket, vendéglősöket, korcsmárosokat arra kötelezné, hogy üzlethelyiségeiket a megengedett idő alatt nyitva tartásák?*

Válasz. Ilyen jogszabály nincsen. Az üzlethelyiségek megnyitásának legkorábbi időpontját helyhatósági szabályrendelet, záróráját pedig a záróra, illetve a vasárnapi és ünnepnap munkaszünetre vonatkozó rendelkezések előírják, de hogy a tulajdonos az üzlethelyiségét ezen idő alatt nyitva tartja-e vagy sem, az az ő beletására van bízva. Ha azonban valamely vendéglő vagy korema nyitvatartása a közérdek szempontjából szükséges (pl. mert abban a helységben vagy a környéken más nincsen) és a tulajdonos az üzlethelyiségét gyakran és indokolatlanul zárva szokta tartani, a pénzügyőrség erről a pénzügyigazgatásnak jelentést tesz. A pénzügyigazgatóság ilyenkor a tulajdonost végzéssel felhívja, hogy üzletét a megengedett idő alatt vagy a nap valamely szakában tartsa nyitva, különben megbüntetik. Ha a tulajdonos az üzletét harminc napon át egyfolytában zárva tartja, azaz ha az iparát harminc napig nem gyakorolja, az iparengedély vagy iparigazolvány megvonása végett eljárást lehet ellene indítani.

Külön rendelkezés áll fenn a sütőkre, mészárosokra és kéményseprőkre, akik az elkezdett iparüzletet nem szakíthatják félbe tetszésük szerint, hanem, ha azt abba szándékoznak hagyni, kötelesek ezt a szándékukat az iparhatóságnak bejelenteni. Ha közérdek kívánja, az iparhatóság kötelezheti őket, hogy az iparukat még bizonyos ideig, de a sütők legfeljebb 4-4 héttig, kéményseprők és mészárosok pedig legfeljebb 3 hónapig tovább folytassák.

A dohánytőzsdékre is külön rendelkezés van. Hétköznapokon vidéken a dohányárudákat 7-19 óráig nyitva kell tartani. Vasárnapokon és munkaszüneti napokon a dohányárudákat legfeljebb öt órán át szabad nyitvatartani, a tulajdonos által választott időben, de egyfolytában. (Rendszerint 8-13 óráig szokták nyitvatartani.) Dohányárudának ezen idő alatt bezárása jövedéki szabálytalanság, de ennek ellenőrzése a pénzügyőrség feladata, a csendőr ne foglalkozzék vele.

50. Kérdés. *Egy húszéves, törvényesen nagykorúsított férfi 19 éves kiskorú húgának gyámjává lett kinevezve. A két testvér egymás között vérfertőztetést követett el. Szüleik nem élnek már: hogyan üldözendő a cselekmény?*

Válasz. A testvérek között elkövetett vérfertőztetés (Btk. 244. §) csak a testvérek szülőjének, tehát atyjának vagy (a megengedett esetekben) anyjának, szülők nemlétében pedig törvényes képviselőjüknek (gyámjuknak) magánindítványára üldözhető. Ha a szülő (gyám) nem tesz magánindítványt, a cselekmény hivatalból nem üldözhető akkor sem, ha a cselekményt elkövetett szülőtlén testvérek már nagykorúak.

A kérdésben foglalt esetben a gyanúsítottak egyike (a nagykorúsított flútestvér) a másikkal (a kiskorú leánynak), gyámja, vagyis törvényes képviselője. A Btk. 113. §. utolsó bekezdése szerint, ha a sértett ellen ennek törvényes képviselője követte el a büncselekményt, a bünvádi eljárást hivatalból kell megindítani. Ezt a rendelkezést azonban a kérdésben foglalt esetre nem lehet alkalmazni, mert itt a gyámolt (a leány) nem sértett fél, hanem tettestárs; nem az ő sérelmére lett a büncselekmény elkövetve, hanem ő követte el azt a gyámjával együttesen. A vérfertőztetésnek ebben az esetben a törvény a szülőt (gyámot) tekintti sértett félnek, azért adja meg neki az indítványozási jogot. A kérdésben foglalt esetben tehát a cselekmény a törvény szerint — ha a szülők nem élnek — magánindítványra jogosult személy hiányában, nem üldözhető.

Tekintve azonban, hogy a cselekmény a közérkölesiséget súlyosan sérti s azt a törvény e hiányossága miatt elnézni vagy tűrni mégsem lehet, helyesen teszi az örs, ha az ügyről a kir. ügyészségnek tájékoztató jelentést tesz. A kir. ügyészség esetleg érintkezésbe lép a gyámhatósággal, amely a bírói gyakorlat szerint a szülők helyett bizonyos esetekben magánindítványt tehet. Ha a gyámhatóság az elhalt szülők helyett magánindítványt tesz, arról a kir. ügyészség az örsöt értesíti és felhívja a nyomozás lefolytatására és a feljelentés megtételére; addig az örs ne nyomozzon.

Hasonló eset állhat elő, ha 14 éven felüli, de 16 éven aluli leány ellen erőszakos nemi közöszlést követnek el és a szülő (törvényes képviselő) nem hajlandó magánindítványt tenni s a sértett önállóan sem tehet. Ilyen esetben is jelentést lehet tenni a kir. ügyészségnek, hogy az esetet a gyámhatósággal közölje esetleges magánindítványtéllel végett. Természetesen csak akkor kell az örsnek az ilyen esetben beleavatkoznia, ha a magánindítványra jogosult az indítvány megtételét gyaníthatóan erkölestelen okokból tagadja meg (pl. mert megfizették, vagy mert züllöttségénél fogva az esettel nem törődik). Ha azonban a sértett érdekében tagadja meg az indítványtéllel (pl. mert az esetnek köztudomásra jutását akarja megakadályozni), akkor magánindítvány hiányában eljárásnak nincs helye.

51. Kérdés. *Nyolchónapos korában örökbefogadott gyermekről később kitudt, hogy születési hiba folytán nem tud járni és orvosi vélemény szerint nem is fog tudni soha. Jelenleg, 13 éves korában is magával tehetetlen; állandóan emelgetni, ápolni és gondozni kell. Az örökbefogadó szülők a kislányt azért fogadták annakidején örökbe, hogy öregségükre támaszuk legyen, ehelyett már most is nagy terhekre van és lesz mindig, amíg él. Van-e mód arra, hogy az örökbefogadó szerződés hatálytalanítassék, a gyermek pedig visszakerüljön az édesanyjához, akitől örökbefogadták?*

Válasz. Az örökbefogadott az örökbefogadó törvényes gyermekének jogállásába lép, ami azt jelenti, hogy a törvény úgy tekinti őt, mintha az örökbefogadónak törvényes gyermeke lenne. Ebből következik, hogy az örökbefogadottat örökbefogadó szülőjével szemben ugyanazok a jogok illetik és ugyanazok a kötelesek terhelik, mint a törvényes gyermeket, de viszont ugyanezzel tartoznak vele szemben az örökbefogadó szülők is. Örökös családi kötelék létesül az örökbefogadó és az örökbefogadott között s ezt a köteléket csak igen alapos indokok esetében lehet megszüntetni.

Az örökbefogadó szerződés hatálytalanítása két módon lehetséges: felbontószereződéssel vagy bírói érvénytelenítéssel.

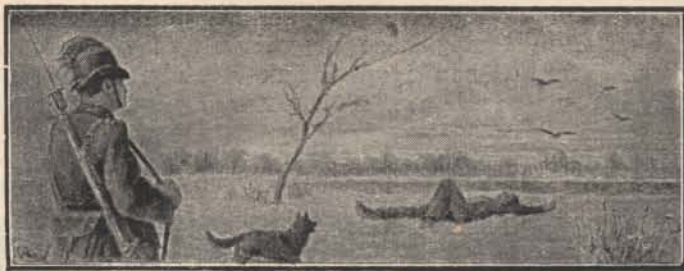
A felbontószereződést az örökbefogadónak, vagyis jelen esetben a kislánnyal (nem a szüleiével) kell megkötöni. Mivel azonban ő még kiskorú, a szereződéshez az árvaszék jóváhagyása szükséges. Az árvaszék azonban a felbontószereződést — még ha a leány abba beleegyeznék is — nem fogja jóváhagyni, mert a gyámhatóság mindig a kiskorú érdekeit képviseli, tehát a felbontó szereződést is csak abban az esetben hagyja jóvá, ha úgy találja, hogy a felbontás a kiskorúra előnyöt jelent. (Pl. ha a kiskorú az örökbefogadónál nyert elhelyezésében kevesebb előnyt élvez, mint élvezné a vérszerinti szülőknél, s ha az örökbefogadó vagyontalansága miatt ettől származó örökségre sincsen kilátása.)

Az örökbefogadott betegsége címén nincs helye felbontószereződésnek, mert az örökbefogadót az örökbefogadásnak nemesak az előnye illetik meg, hanem az esetleges áldozatait is viselnie kell. Az örökbefogadott gyermeket, ha beteg, éppen úgy köteles ápolni, mintha saját gyermeke volna. A levélből kivehetően az örökbefogadók a gyermeket azért fogadták örökbe, hogy öregségükre támaszuk legyen, vagyis ebből — ha megfelelő áldozatok árán is — a maguk részére előnyt reméltek. Azon a címen, hogy ez az előny elmaradt, az örökbefogadást nem lehet megszüntetni.

Esetleg szerepet játszhatik a kérdés elintézésénél, hogy ki az örökbefogadott kislány édesanyja; milyen módban van és hogyan tudná a beteg leányt gondozni és ápolni. Ha olyan viszonyok között él, hogy a leánynak előnyösebb helyzetet tudna biztosítani, mint az örökbefogadók, akkor esetleg kilátás lehet arra, hogy az árvaszék a felbontó szereződést jóváhagyja. A végleges jóváhagyás az igazságügyminiszter hatáskörébe tartozik.

A szereződés bírói megsemmisítését csak akkor lehet kérni, ha az örökbefogadott olyan cselekményt követ el, amely miatt a szülő a gyermekét vagy a gyermeket a szülőjét kitagadhatja, vagy pedig, ha az örökbefogadott vagy az örökbefogadó az örökbefogadással járó szándékos magaviseletével olyan súlyosan megsértette, hogy emiatt az örökbefogadást fenntartása a másik félre elviselhetlenné vált. Ilyen esetben a sértett fél kérheti a szereződés bírói felbontását, a kérdésben foglalt esetben azonban erre nincsen ok.

A gyermek szüleinek szülői hatalma a gyermek felett az örökbefogadás tényével megszűnt; ha közös megegyezéssel — és az árvaszék jóváhagyásával — nem lehet az ügyet elintézni, a szülőket semmiképpen sem lehet arra kényszeríteni, hogy a gyermeket visszavegyék.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Emberölés kiderítése.

írta: **TURCSÁNYI MIHÁLY** tiszthelyettes (Pécs).

(Nyomozta: Csabafi András alhadnagy kiskőrösi szakasparancsnok irányításával és a 4. nyomozó alosztály közreműködésével az akasztói őr s legénysége.)

1936 január 8-án az akasztói őr a 4. nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy Fazekas Márton* akasztói lakos nyugállományú rendőrőrmestert január 8-án, 17 óra körüli időben, a csengőd—akasztói úton, lakásától körülbelül 800 méterre, ismeretlen tettesek baltával agyonverték.

A nyomozó alosztályparancsnok az őr támogatására engem és Borostyán Ferenc törzsőrmestert vezényelt ki.

A helyszínre 1936 január 9-én 13 órakor érkezünk meg. A hulla ekkor már Akasztó község hullaházában feküdt. Így a helyszíni állapotot a hulla elszállítása iránt intézkedő járőr és egyéb tanúk bemondása, az áldozatnak, ruházatának és a helyszínek alapos átvizsgálása alapján a következőképpen állapítottuk meg:

Fazekas Márton hullája az Akasztó községből Csengödre vezető műúton, Akasztó község szélével keletre, 800 méterre feküdt. Itt a műút déli oldalán egy méter, az északi oldalán pedig 60 cm. mély árok húzódik. A homokos árokban nem voltak olyan lábnyomok, amelyekből arra lehetett volna következtetni, hogy az árokban valaki időzött.

A hulla a műút déli oldalán, fejjel Akasztó község felé, kelet-nyugat irányban, a hátán feküdt. Feje alatt 50 cm. átméretű vértócsa volt. A hulla feje alatt, üregével felfelé, egy borsapka hevert. A feje félig a sapkán, félig a földön nyugodott. A hulla jobb arcán és fejének jobb felső oldalán több, koponya- és arcsonthon áthatoló vágási sebhely volt. A jobbkez fején 10 cm. hosszú, csontig hatoló sebhely volt látható. A balkezén pedig a csukló alatt, a kézfej külső élén, a kézfejet $\frac{2}{3}$ részben átvágó sebhely volt. A jobb nadrágszáron, a térd irányban, kettő és ezektől 10 cm.-re felfelé egy vágási nyom látszott. A vágások 7.5 cm hosszúak. A vágások nyomaiból meg lehetett állapítani, hogy azok nagyon éles eszközöktől erednek, mert a nadrág szövetén rostosodás vagy szakítás nyomai nem látszottak. Az áldozat kerékpárja a hulla jobboldalán, közvetlenül a hulla mellett volt. A kerékpár légszivattyúja véres volt. Az áldozat

ruházata teljesen be volt gombolva és a zsebekben a következő tárgyak voltak: a nagykabát belső zsebében, szabadon, 280 pengő papírpénz, a kiskabát belső zsebében különböző iratok, a nadrág bal zsebében egy hatlövetű, 9 mm-es forgópisztoly 6 tölténnyel megtöltve és egy patkóalakú pénztárcában 7 pengő 65 fillér aprópénz. Zsebeiben idegen kéz által okozott kutatási nyomok nem látszottak. Az áldozat sapkájának jobb oldalán 7.5 cm, alatta pedig 5 cm hosszú vágási nyom látszott. Ez utóbbi nyom ugyanattól az eszköztől eredt és csak azért rövidebb, mert a vágás a sapka széle alatt már a fejet érte. Mindkét vágás a sapka anyagán át a fejbe hatolt.

Az áldozaton levő vágási nyomokból arra lehetett következtetni, hogy azok 7.5 cm hosszú élű, nagyon éles baltától erednek.

A távolabbi környék átvizsgálásakor a következőket állapítottuk meg:

A hulla fekhelyétől északra és délre rozsvetés volt. A helyszíntől déli irányban lábnyomok vezettek a köves utat észak-dél irányban keresztező és a helyszíntől 120 méterre levő szekérútig. Ezek a nyomok a helyszín és a szekérút között oda és vissza is megvoltak. A lábnyomok 32 cm hosszúak, 11 cm talpszélességűek és sarokszélességük 9 cm. A nyomok közötti távolság úgy a helyszínrre, mint az onnan elvezetők között 130—132 cm. Tehát az egyén, kitől ezek a nyomok származnak, a helyszínrre és onnan vissza a szekérútig, az utat futva tette meg.

A nyomokat a füves szekérútnál tovább követni nem lehet.

A helyszín adataiból arra következtettünk, hogy Fazekast valami régi haragosa tette el láb alól. Emellett bizonyított az a körülmény, hogy zsebeit a tettes nem kutatta át és a zsebében volt nagyobb összegű pénzt nem vitte el. Azt nem tételezhettük fel, hogy a tettest megzavarták és így nem volt ideje áldozata zsebeit kikutatni, mert az áldozat már a fejére mért első-második baltacsapástól biztosan összeesett. Így a tettes, ha rabolni akart volna, nem vagdalta volna úgyszólván ész nélkül tovább az áldozatát, hanem ehelyett zsebeit kutatta volna át, még mielőtt megzavarták. Feltevésünk alapján Akasztó községben és környékén azután kutattunk tehát, hogy Fazekasnak kik voltak a haragosai, de nem mulasztottuk el annak a megállapítását sem, hogy az áldozat Csengödről Akasztóra jövet, kikkel találkozott vagy útközben kiket került el. Egy járőr pedig azokat a helyeket kutatta fel, ahol az áldozat aznap — megölése előtti időben — megfordult.

Ez a járőr megállapította, hogy az áldozat, mint Akasztó község közbirtokosságának a pénztárosa, 1936 január 8-án 12 óra körüli időben azzal távozott el a lakásáról, hogy Csengödre megy a közbirtokosság ottani érdekeltségeitől pénzt beszédni. Csengödre, a község házához, fél 13 óra körüli időben érkezett meg. Ott a községi képviselőtestületi tagokkal a közbirtokosság ügyében tárgyalt és az érdekeltektől a pénzt beszédte. Ez a pénz a képviselőtestület

Ki tudja?

Hogy hívták a magyar lötenyésztés eddigi legkiválóbb képviselőjét?

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

elnöke által felmutatott jegyzékek szerint, 283 pengő volt. E pénzből tehát, a helyszínelés adatai szerint, semmi sem hiányzott. Az áldozatnak, hozzátartozói állítása szerint, csupán 3 pengője volt.

Az áldozat a községházától 15 óra körüli időben távozott el és betért a Kakas-féle vendéglőbe, hol 3 x 2 del szódásbort fogyasztott. Ez alatt az idő alatt a koresmában rajtakívül senki sem tartózkodott. A koresmából 16 óra 15 perc körüli időben indult el kerékpáron Akasztó község irányába.

A Csengődön puhatóló járőr felírta mindazoknak az egyéneknek a nevét, kikkel az áldozat Csengőd községben találkozott vagy beszélt és kutatott az iránt is, hogy Fazekasnak közben valakivel valamilyen ügyből kifolyólag nem volt-e nézeteltérése. Gyanus körülmények azonban nem merültek fel.

Időközben mi is befejeztük az áldozat haragosai után való kutatást. Megállapítottuk, hogy komoly haragosai nem voltak, csupán a szomszédaival volt időközben kisebb nézeteltérése a baromfiak miatt. Ez azonban annyira lényegtelen körülmény volt, hogy, semmi szín alatt sem szolgálhatott okul Fazekas megölésére.

Mindezeknek az adatoknak és az áldozat egyéb személyi viszonyainak a megállapítása azt a látszatot eredményezte, hogy az áldozatot valaki erős felindulásban ölte meg. Ennek azonban ellentmondott az a körülmény, hogy a helyszínelés alkalmával a helyszínre és onnan elvezető lábnyomokat találtunk, melyek valószínűsíthetőleg a tettestől erednek. Ezért a lehetőségek mérlegelése végett ismét a helyszínre mentünk. A helyszínre való érkezésünk után a község lakosságának jórésze — kiket a nagyport felvert eset izgalomban tartott — szintén a helyszínre csődült. Ezeket az egyéneket a közvetlen helyszíntől távol tartottuk ugyan, de a helyszín közeléből nem távolítottuk el egyrészt, mert a helyszín megsemmisítésétől már nem kellett tartanunk, másrészt azért, mert arra számítottunk, hogy az egybe-

gyültektől esetleg értékes adatokat tudhatunk meg. E célból a tömeg közé vegyültünk és barátságos beszéd formájában igyekeztünk adatokat gyűjteni. Lényegeset azonban nem hallottunk. E beszélgetés alkalmával a tömeg közül egy asszony, kit akkor még nem ismertünk s kiről később megtudtuk, hogy Vértes Imréné akasztói lakos, szülésznő, elénk állt és fontoskodva aziránt érdeklődött, hogy a hulla milyen helyzetben feküdt és volt-e kerékpárja. A szülésznő az érdeklődésére kapott felvilágosításra kijelentette: „Most már tudom, ki a tettes!“ Többet azonban egyelőre nem volt hajlandó mondani.

A helyszín újbóli megtekintése és a lehetőségek mérlegelése során, az áldozat személyi viszonyaival össze nem egyeztethető ama feltevésre jutottunk, hogy — ha a helyszínre vezető és onnan elvezető lábnyomok előidézőjének köze van a cselekményhez — Fazekast mégis csak előre megfontolt szándékka ölték meg. Ebben a feltevésünkben megerősített a szülésznő nyílt kijelentése is.

A helyszínről a községházára mentünk és oda a szülésznőn kívül beidézttük mindazokat az egyéneket, kik a cselekmény elkövetése körüli időben az akasztó—csengődi úton tartózkodtak, mert azt reméltük, ha a tettes nem is ezek közül kerül ki, de tanut esetleg találunk közöttük.

A beidézettek közül elsősorban is a szülésznőt kérdeztük ki. A szülésznő előadta, hogy nézete szerint Fazekast tévedésből az ő különváltan élő férje, Vértes Imre verte agyon. Ezt azzal magyarázta, hogy férje őt megfenyegette, hogy elteszi láb alól. „A gyilkosság napján“ — mondta a szülésznő — „én is voltam Csengődön kerékpáron és csak rövid idővel a gyilkosság elkövetése előtt értem onnan vissza. Férjem, ki erről tudomást szerzett, énrám lesett és engem akart megölni. A sötétben azonban helyettem az ugyancsak kerékpáron haladó Fazekast ütötte le és verte agyon.“

A szülésznő elgondolása kissé valószínűtlennek tűnt fel, mert ha a férje a sötétben tévedésből le is ütötte volna Fazekast, az első-második ütés után már meggyőződhetett volna arról, hogy nem asszonyt, hanem férfit ütött le, mely esetben nem mért volna még további 16 baltaesapást rá. Azt sem lehetett feltételezni, hogy az esetleg tévedésből leütött Fazekast azért verte agyon, hogy az őt, ha felismerte, el ne árulhassa, mert a tettes Fazekasnak nemcsak a fejét vagdalta szét, hanem három helyen térden alul, a lábaszárába is belevágott, amire pedig, ha csak a halálát akarta, semmi szükség nem volt.

Vérttest mindezek ellenére egy járőr felkereste, őrizetbe vette és a községházára kísérte. Vértes a felesége által beállított gyanú alól tisztázta magát s így szabadon engedték. Vértesné — miután megtudta, hogy férjét szabadon engedték — ismét előállt és hangoztatta, hogy most már férje ellen perdöntő bizonyítékokkal is tud szolgálni. Hosszas faggatásra azután előhozakodott perdöntő bizonyítékai-
val, amely abból állt, hogy a gyilkosság utáni egyik éjjelen megálmodta a tény. Álmában — amint mondta — egy kacsát tisztított. A tolltól megtisztított kacsá hasát felvágta és abból legnagyobb meglepetésére Fazekas János lépett ki. Fazekas — miután elmondta, hogy őt a férje ölte meg — letérdelt és térdenállva könyörgött, hogy más ártatlan em-

Első segély. (Wissky cső felv.)

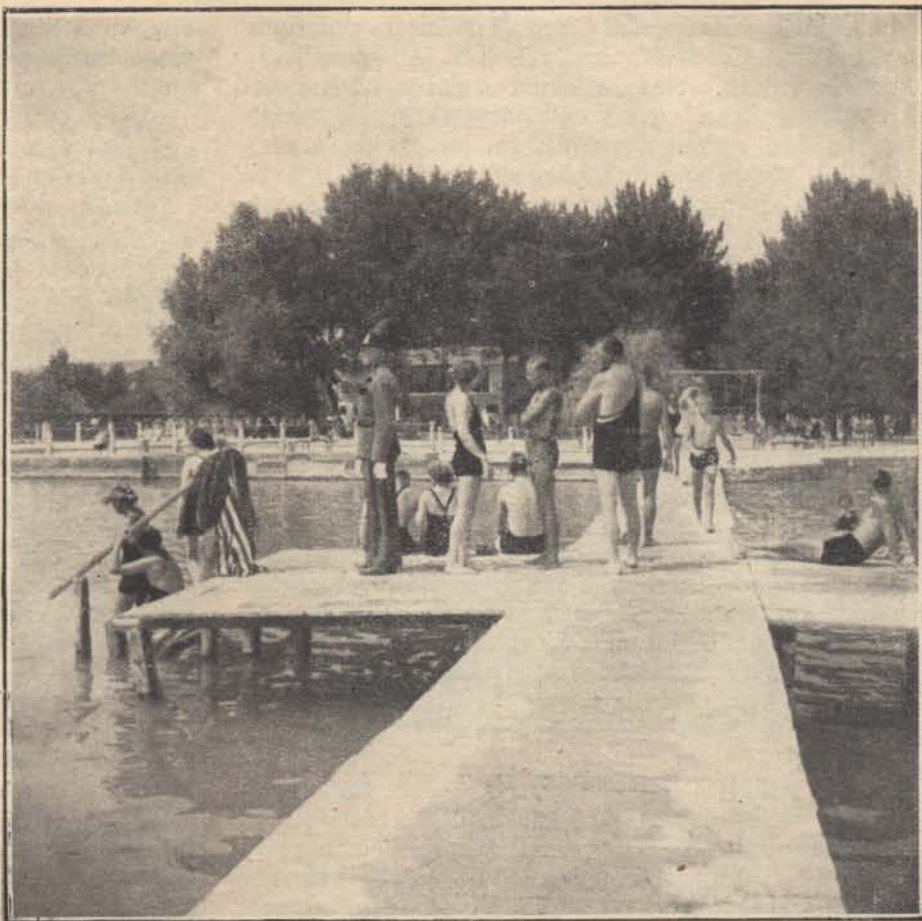
bereket az ő halála miatt ne engedjen meghurcolni. E „perdöntő bizonyítékok“ elhangzása után biztossra vettük, hogy Vértesné hajlamos a képzelődésre. Éppen ezért állításait most már fenntartással fogadtuk és igyekeztünk előéletéről adatokat beszerezni. Ekkor kiderült, hogy Vértesné nagy alkoholista. Képes naponta 1 liter pálinkát is elfogyasztani s ilyenkor állandóan rágalmaz valakit. Különösen a tőle elváltan élő férjét szokta a községi jegyző előtt lopásokkal és más büneselkmények elkövetésével alaptalanul megvádolni.

Ezekután nem maradt más hátra, mint a tettest azok között keresni, akik ebben az időben az úton jártak. Ezért megkezdtük a község házára beidézett többi egyén kikérdezését is. A kikérdezéssel azonban alig haladtunk valamivel előbbre, mert senki sem látott és hallott semmit.

Mivel láttuk, hogy kikérdezésekkel képtelenek leszünk eredményt elérni, mindazokat, akik a gyilkosság idejében az úton tartózkodtak, az akasztó-csengődi útra kísértük és ott tisztáztuk, hogy ki kivel, hol és mikor találkozott vagy kit mikor és hol került el. Ezt azért tartottuk szükségesnek, mert így tudtuk csak tisztázni, hogy a cselekmény elkövetési idejében ki tartózkodott legközelebb a helyszínhez. Elsősorban is azt tisztáztuk, hogy a sértett kiket került el kerékpárján és kikkel és hol találkozott szembe hazafelé menet. Ez a következő képet mutatta: A sértett 16 óra 45 perc körüli időben Szép József juhással találkozott a helyszíntől körülbelül 1,5 km-re. Szép mellett elhaladt és a helyszíntől körülbelül 900 méterre utólérte és elkerülte Nemes József és Nemes János akasztói lakosokat, kik Csendődről Akasztó felé haladva, hazafelé tartottak. Miután a sértett a két Nemest elkerülte, a helyszíntől körülbelül 300 méterre szembe jött vele Kévés Béni, Csere Lajos és Uri Julianna. A sértett ezeket is elkerülte és tovább hajtott Akasztó irányába.

Most már fontos volt annak a megállapítása, hogy Kévés és társai még mielőtt a sértettel találkoztak, kiket hol láttak és kiket hol kerültek el az úton. Kévés és társai elmondták, hogy először egy kocsival találkoztak, melyen 5—6 ember ült. Azután pedig egymásután haladó két kocsival találkoztak. E két kocsit répával volt megrakva és mellettük három ember gyalogolt. Az egy kocsin ülő 6 emberrel a sértettel való találkozási helyüktől körülbelül 200 méterre, a répát szállító kocsik mellett haladó három emberrel pedig körülbelül 100 méterre találkoztak. Mászt az úton vagy annak közelében, a ködös esti szürkületben, nem láttak.

Kévés és társai előadásából arra következtettünk, hogy a sértett a körülbelül 100 méterre előtte haladó répával megrakott kocsikat kerékpárján a helyszínig feltétlenül utólérte, sőt azokat rendes kör-

Igy nem szabad fürdőszolgálatot teljesíteni!

(vitéz Balázs-Biri Gyula ale. felv.)

ülmények között a helyszínig el is kellett kerülnie. Így minden gyanúnk a répát szállító három emberre irányult. Bár indító okot náluk egyenlőre nem tudtunk feltételezni.

Ezekről az emberekről Kévésék előadásáig semmit sem hallottunk és Kévéséknek is csak az úton való közlekedés lejátszatása alkalmával jutott eszébe a két répával megrakott kocsit.

Az egy kocsin ülő hat ember szintén emlékezett most már arra, hogy Kévésékkel a megnevezett helyen találkozott, sőt most már arra is emlékeztek, hogy mielőtt Kévésékkel találkoztak, két répával megrakott kocsit, — melyek ugyancsak Akasztó felé haladtak, — elkerültek. Most minden igyekezetünk a répát szállító kocsik felkutatására irányult. Csabafi alhadnagy, szakaszparancsnok intézkedésére a répáskocsik érkezési és haladási irányába eső községekbe járőrök mentek és pühatoltak a répát szállító kocsik után. Ez az intézkedés eredménnyel járt, mert egy járőr rövid idő alatt megállapította, hogy a répát szállító kocsik tulajdonosai madocsai lakosok, kik a répát csendődi lakosoktól vásárolták és szállították. Ezek elmondták a járőrnek, hogy az egyik madocsai kocsist Bíró Istvánnak hívják. Bányai Imre tiszteltyettes, őrsparancsnok Bíróért és társaiért egy járőrt Madocsára nyomban útbaindított azzal a meghagyással, hogy a gyanúsítottakat vegye őrizetbe, tartson náluk — véres balták, ruhák és egyéb tárgyak előkerítése végett — alapos házkutatást. Az előtalált gyanús tárgyakat vegye szintén őrizetbe és Bíróékkal együtt hozza Akasztóra.

A járőr Madocsán Biró Istvántól megtudta, hogy társai Sebő Sándor és Boros János madocsei lakosok voltak. Nevezetelnél a járőr házkutatást tartott, de vérrel szennyezett tárgyakat nem talált. Ezután őket abban a ruháikban, amelyeket a repaszállítás idején viseltek, Akasztóra kísérte s a házuknál talált 2 drb baltát is magával hozta. A gyanúsítottakkal hozott balták egyikének 7.5 cm hosszú és rendkívül élesre kovácsolt éle volt. Ez pontosan megfelelt annak a baltának, amellyel — a helyszín adataiból nyert következtetés alapján — a sértett fejét szétvagdalták.

A gyanúsítottak tagadták, hogy náluk a repaszállítás alkalmával balta lett volna.

Az eddigi megállapítások, a gyanúsítottak tagadása ellenére megerősítettek abban a feltevésben, hogy jó nyomon vagyunk. Ezért a gyanúsítottak ruháit is alaposan átnéztük és vérnyomok után kutattunk. A ruhák alapos átvizsgálása során Biró István kabátja zsebében és jobb ujjának béléseben vér-gyanús foltokat találtunk. Ugyanakkor észleltük azt is, hogy a rongyos kabát jobb ujja ki volt vasalva. A vasalás éle a kabát ujjának kifordítása után az ujjabélésen jól kivehető volt.

Boros és Sebő ruháján vérgyanús foltokat nem találtunk.

Biró kabátját és az áldozat egy véres ruhadarabját futárral Budapestre küldtük abból a célból, hogy az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetben megállapíthassák a vér azonosságát. A vegyészeti intézet — a nyomozó osztályparancsnokság közbenjárására — a ruhákat megvizsgálta és megállapította, hogy Biró kabátja az ujján és a zsebében véres volt, de a vért kimoszták s a visszamaradó vérszennyezőt tüzes vassal való vasalással megsemmisítették. Így a vérnek az áldozat vérével való azonosságát nem lehetett kimutatni. Végeredményben tehát a sok és alapos gyanú-körülményen kívül semmi olyan tárgyi bizonyítékunk vagy tanúvallomásunk nem volt, amelyekkel a gyanúsítottak tettességét — tagadásukkal szemben — perrendszerűen bizonyíthattuk volna, bár mi már tisztán láttuk a gyanúsítottak bűnösségét. Ezért én Csabafi András alhadnagy szakaszparancsnokkal és Bányai Imre tiszthelyettes őrsparancsnokkal a gyanúsítottak kikérdezését folytattam, két járőr pedig Akasztó és Csengőd községben újabb gyanú-körülmények után nyomozott.

A gyanúsítottak beismerték, hogy Akasztó felé haladtukban, a helyszín közelében találkoztak két fiúval és egy leánnyal (Kévéssel és társaival), de tagadták azt, hogy őket azután kerékpáron bárki is elérte, vagy elkerülte volna.

Kikérdezés közben a gyanúsítottak előadásából kiértékeltem, hogy összebeszéltek. Ezért — abból a feltevésből kiindulva, hogy a gyanúsítottak a cselekmény elkövetési ideje alatt kocsijaikkal biztosan megálltak az úton — azt mondtam nekik, hogy kár tagadni, mert az utánuk jövők hallották, amidőn kocsijaikkal a helyszín közelében megálltak. Erre a gyanúsítottak mindegyike külön-külön, minden habozás nélkül kijelentette, hogy a helyszín közelében kocsijaikkal tényleg megálltak mégpedig azért, mert a sötétség beálltával kocsilámpáikat gyújtották meg s mintegy 3—4 percig időztek a lámpák meggyújtásával.

A gyanúsítottaknak ez az előadása a kételkedés leghalványabb árnyékát is eloszlatta, mert ebben az

esetben a sértett kétségtelenül utólérte őket s így megöléséről a gyanúsítottaknak feltétlenül tudniuk kell.

Az eddig felhalmozott gyanú-körülményeket a gyanúsítottak elé tártuk, kik most már sokkal bizonytalanabban védekeztek, mint addig s tagadásuk — először is Biró Istváné — teljesen megtört, amidőn a nyomozásra Csengődre küldött járőr bevonult és jelentette, hogy Biró István kocsiján a repaszállítás alkalmával balta volt.

Biró és társai ezekután beismerték, hogy Fazekast ők verték agyon.

Mivel tudtuk, hogy a gyanúsítottak bűnössége mellett szóló 100%-os perrendszerű bizonyítékunk nincs, számoltunk azzal, hogy azok beismerésüket a bíróságnál visszavonják. Ezért a gyanúsítottak beismerő vallomásáról a községi elöljárósággal részletes jegyzőkönyvet vétettünk fel s a tényvázlathoz, a „Gyanúsítottak“ címszó alatt ezeket a jegyzőkönyveket csatoltuk.

A gyanúsítottak jegyzőkönyvbe foglalt vallomása, a tanúk előadása és a helyszínelés adatai alapján a tényálladékokat a következőképpen állapítottuk meg:

1936 január 7-én Biró és társai összebeszéltek, hogy tengeriszárat lopnak s azt a Duna-Tisza között eladják, vagy repáért elcsereplik. Elhatározásuk után, még aznap éjjel, Boros Ferencnek — Boros János gyanúsított névrokonának — tengeriföldjén Biró kétlovas és Sebő egylovas kocsiját megrakták lopott szárral és azzal elindultak Csengődre, hová 11—12 óra közötti időben érkeztek meg. Csengődön a tengeriszárárt repát kaptak. A tengeriszár lerakása és a répa felrakása közben, 14—15 óra közötti időben, körülbelül 3 liter bort fogyasztottak. A bortól kissé ittas állapotban, 15 óra körüli időben, repával megrakott kocsijaikkal elindultak Akasztó irányába, hazafelé. Amint a községből kiértek, Biró észrevette, hogy a baltát, amit biztonság okából hozott magával, ott hagyta, ahol repával megrakodtak. Ezt közölte társaival. A kocsikkal megálltak és egy 13 éves kisfiút visszaküldtek a baltáért. A kisfiú a baltát el is hozta. Biró a baltát feldobta a répa tejére és elindultak Akasztó felé. Útközben egy pár emberrel találkoztak és egy párat elkerültek. Amidőn Akasztó közelébe értek, kocsijaik a keskeny kövesút közepén, ők pedig a kocsiktól jobbra és balra a gyalogúton haladtak. Ekkor jött az áldozat, ki rájuk csengetett, hogy térjenek ki. Biró István a csengetésre visszafordult és azt felelte: b... az anyádat, csak csengess, mi ugyan ki nem térünk.“ Erre az áldozat, ki Biróékát nem tudta kikerülni, kerékpárjáról leszállt és „b... m az anyátok paraszt I... t, nem tudjátok, hogy a kerékpárosnak fél nyom szélességet kell hagyni?“ E szavakkal Biróékra támadt. Ezekután szó szót követett, miközben Boros odaszólt Birónak: „vedd le a kocsiról a baltát és akassz oda neki“, Biró erre a baltát lekapta a kocsiról és azzal Fazekasnak védekezésül a feje fölé emelt kezére, aztán pedig a fejére sujtott, mire Fazekas összeesett. Aztán az áldozat fejére még 6—7 baltacsapást mért. Ekkor Boros azzal a megjegyzéssel:

„Na, adjak neki én is egy párat!“ kivette Biró kezéből a baltát és tovább vagdosta az áldozat fejét

és lábát. Sebő, ki eközben a lovakat megállította, biztatta Birót és Borost, hogy „csak üssétek a piszkot!” Boros, miután látta, hogy az áldozat már nem él, abbahagyta az ütlegelést és kezét Biróval együtt, a helyszínen levő száraz homokkal alaposan megdörzsölte s így a vértől nagyjából megtisztította. Azután a baltát ismét a kocsira dobta, s hogy a helyszínről minél gyorsabban eltűnjenek, kocsira ültek és ügetésben hajtottak hazafelé. A helyszínről alig távolodtak el 300 méterre, szembetalálkoztak Hajós László földbirtokossal, aki hintóján Akasztóról Csengőd felé haladt. Tudták, hogy Hajós az áldozatot megtalálja és arról a csendőrörsön jelentést tesz. Ezért lovaikat még erősebb ügetésre ösztökélve, igyekeztek Akasztót elhagyni. Akasztó elhagyása után az útmenti árok vizében megmosakodtak s most már nyugodtabban haladtak hazafelé, miközben Soltra értek. Itt a vendéglőbe betértek és egész éjjel pálincáztak és énekeltek. Birónak azonban nem volt kedve, ami a pincérlánynak fel is tűnt. Borost meg is kérdezte, hogy Biró miért szomorkodik, mire Boros azt felelte, azért, mert tudóbajos. Másnap (9-én) a hajnali órákban útrakeltek és hazamentek.

Útközben megállapodtak abban, hogy ha esetleg gyanúba kerülne, mit mondjanak, és elhatározták, bármi történjék is, a bűncselekmény elkövetését tagadják.

Biró hazaérkezésük után a kabátját kimosta és tüzes vasalóval átvasalta, amint mondta azért, mert a fogházban — hol előzőleg lopás miatt 3 havi büntetését töltötte — társaitól hallotta, hogy a vért csak tüzes vasalóval lehet a ruhában megsemmisíteni. A baltát a nyeléről levette és a tűzbe tette, a nyelét pedig tüzes kemencében pörkölte meg, hogy az esetleg rájuk tapadt vért megsemmisítse.

A gyanúsítottak, amint előrelátható volt, a bíróságnál tényleg visszavonták beismerő vallomásukat s azt állították, hogy a jegyzőkönyvekben leírt vallomásukat a csendőrök erőszakkal csikarták ki belőlük. A bíróság azonban a védekezést nem fogadta el, Sebőt felmentette, Birót és Borost pedig 6—6 évi börtönre ítélte. Ezt a büntetést a kuria, hová az ügy gyanúsítottak felebbezése folytán került, a gyanúsítottak tagadása ellenére, jogerősen 8—8 évi fegyházra emelte fel.

A leírt eset példája a szakértelemmel, tervszerűen végrehajtott nyomozásnak. Különösen emlí-

tésre méltó az a talpraesett ötlet, hogy az összes tanúkat kivitték az országútra — tehát a helyszínre, ott rekonstruálták a bűncselekmény idejében lejátszódott forgalmat — hogy ezáltal emlékezetüket serkentésük. A tanúknak a helyszínen való kikérdezése kiváló emlékezés serkentő eszköz. Ha visszahelyezzük a tanút ugyanabba a környezetbe (tér és időbeli keretbe), amelyben eredeti észrevételeit tette, jobb eredményt várhatunk, mert az azonos környezetben az emlékképek könnyebben merülnek fel az altudatból, emlékezetből. E nélkül a gyakorlatias fogás nélkül valószínűleg nem jutott volna a nyomozás eredményhez.

Csendőr=

városrészt van kialakulóban a budapesti csendőrlaktanya környékén: tiszttek, altiszttek a laktanyához közel igyekeznek lakást szerezni, itt vannak büszkségeinkről, hős vértanúinkról elnevezett utcák is és a Ferry Oszkár-, Menkina János- és Borhy Sándor-utcák találkozásánál márványemlék hirdeti a csendőr-kötelességteljesítés époszát.

A Közmunkatanács most újabb csendőrvonatkozású utcanevekkel ajándékozott meg minket: a Menkina János-utca keresztutcája Csendőr-utca lett és ez a Csendőr-térre vezet. Egy másik utca is torkollik a mi terünkre: a Szurony-utca. Nem Járőr-utca vagy egyéb ránkutaló elnevezés öllik a sétáló ember szemébe, hanem: Szurony-utca. Lesznek, akik azt mondják majd: nagyon találó ez a csendőr elnevezés-csoportosítás. Persze... a szurony, a rettegett csendőrszurony... Lesznek ilyenek. Sokan, akik nem ismerik a magyar csendőr munkáját, akiknek nincs fogalmuk arról, hogy szerte az országban a faluk és tanyák rendjén és biztonságán mi öröködünk, ferde

Lendvay Zsigmond Fiai

JAPAN EZÜST
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Csendőrségi és katonai arany,
ezüst egyenruházati cikkek,
zsinórok gyára.

"GOLDIN"
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Kicsinyben eladás nincs.
Bevásárlásánál kérje a véd-
jegyünkkel ellátott árukat.

megvilágításban látják a csendőrszurony jelentőségét. Bukott képviselők, nagyszájú akarnokok, körömszakadtáig tagadó bűnösök, akik magukban nem tudják a hibát megtalálni és bűnbakot keresnek, egyre a csendőrszuronyra hivatkoznak. Nemrég egyik pesti aszfaltújságban „Koldusgyilkos rendőr” címmel jelent meg hangzatos cikk, amire annakidején ki is tértünk. Ugyanilyen emberek ködös képzeletében fogamzott a csendőrszurony rémmeséje is.

Vannak, akik rettegnek a csendőrszuronytól, de azok mondhatnak és beszélhetnek bármit, mert egyes ember részére a mi fegyverünk a Biztonságot, a Törvényt és a Rendet jelenti, és ha valahol felfordulás lesz úrrá, a csendőrszurony és a kakastollas kalap megjelenése minden igaz magyart csak megnyugvással tölt el. A magyar csendőr a mi népünk évezredek törzsének büszke hajtása; fajtájával szemben nem az önkény, hanem a köteleesség szabályai szerint jár el, ha kell. A könnyelműen ítélkezők elfelejtik, hogy a csendőr fegyverhasználatát szigorú szabályok írják elő és ha valaki — bármely irányban — túllépi a törvénszabta keretet, még szigorúbban megbüntetik, mint mást. Ne felejtsek el ezek a kávéházi asztal mellett csendőrszuronyt emelegetők, hogy sokszor nagyon nehéz helyzetben, késelem nélkül kell döntenie a csendőrnek és nagyon szeretnék látni, hogy ezek a hivatlan bírálók hogyan viselkednének ilyen körülmények között.

Reméljük, hogy ebben a csöndes, épülő kis csendőrnegyedben, melynek utca neveiért igen hálásak vagyunk a Közmunkatanácsnak, — hiszen ezekben az elnevezésekben a csendőrség megbecsülését látjuk és köszönjük, — a Szurony-utca látása csak ezeket a gondolatokat váltják ki azokból, akiknek véleményét tiszteljük.

vitéz Poltáry alezredes.

A m. kir. csendőrség esapattisztai állományának kiegészítése céljából a belügyminiszter úr 66.286.—eln. VI. e. 1938. szám alatt pályázatot hirdet. A pályázati feltételek azonosak a múlt év július 20-án kiadott 14. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 51.120.—eln. VI. e. 1937. számú rendeletben meghatározottakkal, kivéve az életkort, mert ezúttal csak az pályázhat, aki a pályázat napján még nem töltötte be a 25. életévét. A pályázati határidő: 1938 augusztus 20.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendőr **ELŐLEG NÉLKÜL** **harminc egyenlő havi részletre,** vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

Beutalások Balatonfüredre. A belügyminiszter úr a folyó évi IV. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: *A tényleges csendőrtisztai állományból:* Sasady Artur alezredes, felesége és Edit leánya, dr. Levente Nándorné alezredes hadníró felesége és Miklós fia, dr. Gergely Sándorné alezredes felesége, Margit és Ilona leányai, Láday István őrnagy, felesége, Mária Magdolna leánya és István fia, dr. Fodor Ignác főhadnagy hadníró, Sárdy Gyula őrnagy és felesége, dr. Vértés Lajosné g. százados felesége, Zirczy József alezredes, felesége és Enikő leánya. *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztai özvegyek és árvaik közül:* Goreczky Vilmos ny. tábornok, özv. Krausz Antalné ny. ezredes özvegye, Bottka Endréné ny. alezredes felesége, Désfalvi János ny. százados és felesége, Abafalvy Sándor ny. alezredes és felesége, Stenszky Lajos ny. ezredes és felesége, Váry Béláné ny. őrnagy felesége és Murakozy Béla mostohaafia, Wráblík Mátyas ny. tábornok és felesége, Rosdy Győzőné ny. alezredes felesége, Győző és Tamás fiai, Gidófalvy Elemér ny. ezredes felesége, Győző és Tamás fiai, Gidófalvy Elemén ny. ezredes és felesége, özv. Bányay Albertné ezredes özvegye, özv. Kovács Károlyné ezredes özvegye és Klára leánya, Csürös Gyula ny. őrnagy és Edit leánya, özv. Szentmihályi Lajosné őrnagy özvegye és Madarász Henrik ny. alezredes. *A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, tisztai özvegyei és árvaik közül:* Ditrói Puskás Lajos ny. ezredes, Gabriella leánya és Zoárd fia, dr. Simonyi Árpád ny. vezértörzsorvos és felesége, Kató Imre ny. g. őrnagy, dr. Vén István ny. ezredes hadníró, Hunfalvy Andor ny. ezredes hadníró, dr. Papp Vilmos ny. I. oszt. fő-törzsorvos, felesége és Vilmos fia, Fűspök Lenke néh. tábornok leánya, Jacobi Ágost ny. ezredes, özv. Bievel Ferencné ny. őrnagy özvegye és Ágnes leánya, Somfay Józsefné ny. ezredes felesége. *A tényleges csendőrtisztügyi állományból:* Szilasi Sándorné sv. tiszthelyettes felesége és Róza leánya, Batár Antal alhadnagy és felesége, Csipán Ferencné alhadnagy felesége, Klára leánya és János fia, Kanizsai György sv. tiszthelyettes, Csordás András alhadnagy és felesége, Simon György sv. tiszthelyettes és felesége, Naszvadi József törzs-örmeister. *Az ellátást élvező csendőrtisztügyi állományú egyének, özvegyek és árvaik közül:* özv. Argiusz Valérné tiszthelyettes özvegye, özv. Kupecz Mártonné tiszthelyettes özvegye, özv. Szigeti Györgyné tiszthelyettes özvegye és Elemér fia, Haitl Károly néhaj tiszthelyettes fia, Voloncs György és Hoó Ferenc ny. tiszthelyettesek, Spitzer Adolf ny. tiszthelyettes, felesége és Eszter leánya, Kallós Imre ny. tiszthelyettes, Úrge András ny. tiszthelyettes, Barna Ferencné ny. alhadnagy felesége, Ibolya és Piroska leányai. *A magyar királyi rendőrség állományából:* Kalmár Béla rendőrfőkapitányhelyettes.

Beutalások Hévízre. A belügyminiszter úr a folyó évi IV. gyógyidőszakra a következőket utalta be: vitéz Falta László altábornagy és neje, vitéz Doóry László tábornok és felesége, vitéz Bátky József alezredes, dr. Endrődy Barnabásné őrnagy felesége, Homoki László főhadnagy, dr. Demény Béla és dr. vitéz Gyüre László százados hadnírók, vitéz Halmy József alezredes, felesége és József fia, Czecei Mátéffy Istvánné százados felesége, dr. Domszlay Gyula alezredes és felesége. *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztai özvegyek és árvaik közül:* Kricsfalusi Kricsfalussy Jenő ny. ezredes és felesége, özv. Hólek Lászlóné őrnagy özvegye, Nemessányi Lajos ny. ezredes, Barényi Ferenc ny. ezredes és

ÍRÓGÉP

új és újjáépitett hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, megszeméltető jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

Kerékpár

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán” gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak. **PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.**

felesége, Lőrincz Ignác ny. alezredes és felesége, Csiba István ny. ezredes, Rutkay Arnold ny. ezredes és felesége, Márialaky Imréné ezredes özvegye, Buday Andor ny. ezredes és felesége, dr. Konkoly Iván ny. százados és felesége. **A tényleges csendőrteljesítési állományból:** Bőjthe Albert alhadnagy és felesége, Holló Lajos alhadnagy, felesége és Julianna leánya, Samu János tiszthelyettes és felesége, Kovács Ferenc II. tiszthelyettes és felesége, Körhegyi Ferenc törzsőrmester v., Tárnok József sz. tiszthelyettes és felesége, Bognár Józsefné törzsőrmester v. felesége, Cs. Simon Jánosné törzsőrmester felesége, Varga Pál alhadnagy, Szöcs József II. tiszthelyettes és felesége, Kovács Kálmán tiszthelyettes, László István tiszthelyettes és felesége, Aczél György tiszthelyettes és felesége, Ferenc Sándor tiszthelyettes, Tihanyi József tiszthelyettes és felesége, Telep Ferenc tiszthelyettes és felesége, Makai Imre tiszthelyettes és felesége, Kertész Miklós III. őrmester, vitéz Mándy Zsigmond tiszthelyettes. **Az ellátást élvező csendőrteljesítési állományú egyének, özvegyek és árvaik közül:** Jánoska Józsefné, ny. törzsőrmester felesége, özv. Krausz Győzőné tiszthelyettes özvegye, Hertelendy Lajos ny. tiszthelyettes és felesége, Domokos Mihály ny. tiszthelyettes, Kiss András ny. csendőr, özv. Fehér Miklósné tiszthelyettes özvegye, Baranyi János ny. alhadnagy és felesége, Varga István I. ny. alhadnagy és felesége, végül dr. Dávid Mihály miniszteri tanácsos.

Beutalások Galyatetőre. Belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a galyatetői Turista-szállóba beutalta vitéz Temesváry Endre alezredest, feleségét és Márton fiát, Lemhényi Gábor Péterné alezredes feleségét és Judit leányát, Halmágyi Tiborné százados feleségét és Tibor fiát, Szereney Árpád őrnagyot és feleségét.

Beutalások Dobogókőre. Belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a dobogókői rendőrtisztai üdülőbe beutalta vitéz Dobó Sándor g. századost, feleségét, Zsuzsanna leányát és Sándor fiát.

Beutalások a Csevice forrasi üdülőbe. Belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a Csevice forrásnál levő Osztafn-penzióba beutalta Véghe Lajos tiszthelyestest és feleségét.

Sporteremények. Vitéz Kiss László szds., a kiskunhalasi 1. lovas tanalosztály parancsnoka a Kiskunhalason megtartott helyőrségi sportversenyen a *hadi puskával* való céllövészetben 371 eredményszámmal *első helyezést* ért el 24 induló közül. *Céllövőpisztoly* versenyben 6 induló közül 431 eredményszámmal ugyancsak *első helyezést* ért el a kiskunhalasi helyőrségben. Eredményeivel az országos löversenyen való indulásra nyert jogosultságot.

Tatatóvárosan a helyőrségi sportversenyen a tatabányai g. tanalosztály is részt vett.

A tanalosztály által elért kiválóbb eredmények a következők: *Altiszti löversenyben* 19 résztvevő közül *Kendi Péter* törzsőrmester 8. helyezést ért el. *Gyalogsági összetett versenyben a tanalosztály csapata* a helyőrségtől induló 5 csapat közül 2. helyezést nyert. A zlj. és a gy. tanalosztály között rendezett *4×100 m-es* és a *10×400 m-es staféta* futásban a tanalosztály csapatai az I. díjat nyerték. *Első*

díjat nyertek továbbá a tanalosztály ötös csapatai a *kézigránát dobásban*, a *3000 m-es futásban*, a *súlydobásban* és a *távolugrásban*.

A tanalosztály csapatai tehát 6 első és 1 második díjat nyertek. Örülünk neki.

Tévedésből — valaki a kiskunhalasi lovas tanalosztálynál vezényelve voltak közül elvitte *dr. Boda József* főhadnagy büntetőtörvénykönyvét. Kéri azt visszaküldeni.

A csendőrségi jutalmazási alap javára felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerület állományából: Székely Ferenc tiszthelyettes és Hajnal Mihály őrmester egyenként 4.96 P, Buda Antal törzsőrmester 9.94 P, Gerenesér Imre törzsőrmester 1.44 P, Kovács Ferenc őrmester és Szilárd Imre csendőr együtt 11.94 P, Sirok József törzsőrmester és Böresök Péter csendőr együtt 19.90 P, Boros István törzsőrmester és Korponai István csendőr együtt 1.66 P, Papp Lajos tiszthelyettes és Boros Lajos csendőr együtt 7.38 P, Bártfai Lajos törzsőrmester és Sándor János csendőr együtt 4.96 P, Sirok József törzsőrmester 0.40 P, András Sándor őrmester és Huszár Dénes csendőr együtt 11.88 P, Szalagyi András őrmester és Kiss Menyhért csendőr együtt 2.20 P, Farkas Géza és Bácskai József csendőrök együtt 2.64 P, Szabó István és Pintér Pál őrmesterek együtt 5.— P, Mészáros István törzsőrmester és Dudás József próbacsendőr együtt 5.— P, Biró Balázs őrmester és Csomós János csendőr együtt 5.— P, Darányi János törzsőrmester és Csák Béla csendőr 3.72 P, a baglyasaljai őrs legénysége együtt 2.72 P, a székesfehérvári II. kerület

S Z E N T I S T V Á N 1000 ÉVES MAGYARORSZÁGA VÁRMEGYÉINEK CÍMERES TÉRKÉPE

HARANGHY JENŐ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLAI TANÁR
ŐRÖKBESŰ TÖRTÉNELMI ÉRTÉKKEL BÍRÓ MUNKÁJA
NAGY MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉINEK 9 SZÍNNYOMÁSÚ
HITELES CÍMEREIVEL.

A JUBILEUMI ÉVBEN MINDEN MAGYAR
OTTHON ÉS HIVATALI HELYSÉG DÍSZE

KARDBOJT

Kardtűkelezést, aranyozást, ezüstözést olcsón végzünk.

ÉS MÁS FELSZERELÉSI CIKKEIT SZEREZZE BE KÖZVETLEN

PERLIK JÁNOS

CSENDŐRSÉGI ÉS NEMZETI FELSZERELÉSI ÜZEMTŐL
PESTSZENTIMRE. (Postafiók)

A jövő írógépe az

ADLER

legújabb modellje

Egyéb IRODAI gépek nagy választékban, kedvező fizetési feltételekkel.

VASS JÁNOS

BUDAPEST, IV., IRÁNYI-U. 4.
TELEFON: 183-628.

Ára keretbe 20 pengő, keret nélkül 5 pengő

Megrendelhető a Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége Könyvkiadó és Terjesztő Vállalatánál, Budapest, IX., Högyes Endre-utca 13. I. 10. Postatakarékpénztári csekkszám 1388

állományából: Molnár Ferenc törzsrőmester és Sipos Imre csendőr fejenként 2.10 P, Molnár Ferenc törzsrőmester és Kovács László őrmester fejenként —.50 P, Szekeres Lajos őrmester és vitéz Osepregi István csendőr fejenként —.56 P, vitéz Vajay István tiszthelyettes és Szabados József csendőr együtt 2.50 P, Szabó István I. tiszthelyettes és Vörös Ferenc csendőr együtt 5.— P, Horváth Lajos III. őrmester és Bőrczki Géza csendőr fejenként —.72 P, a **szombathelyi III. kerület állományából:** Farkas József és Balikó Sándor csendőrök fejenként 6.24 P, Egyed László törzsrőmester 14.83 P, Török János törzsrőmester 14.82 P, Harasztos Ferenc törzsrőmester és Molnár Vince csendőr fejenként 15.85 P, Palotás Ferenc I. törzsrőmester és Szepes József csendőr fejenként 4.96 P, Kincses József őrmester 12.22 P, Szücs Sándor őrmester 12.21 P, Palotai József törzsrőmester 1.85 P, Várföldi József csendőr 1.84 P, Halmos István törzsrőmester —.93 P, Szabó János II. csendőr —.92 P, Veres János törzsrőmester és Pásztori István csendőr fejenként 3.— P, Fehér József törzsrőmester —.98 P, Veres László csendőr —.97 P, Hegedűs János törzsrőmester —.41 P, Varga Mátyás csendőr —.40 P, Pintér Antal csendőr —.11 P, Végh Lajos csendőr —.10 P, Halmos István törzsrőmester —.24 P, Szabó János csendőr —.23 P, Simon Márton őrmester és Trombitás János csendőr fejenként —.12 P, a **pécsi IV. kerület állományából:** Vince János II. tiszthelyettes 7.02 P, Mari András és Ceglédi Sándor törzsrőmesterek fejenként 9.74 P, Köhidi István csendőr 7.24 P, Percz János őrmester és Janka István csendőr fejenként 4.97 P, a **szegedi V. kerület állományából:** Bordás Mihály és Ökrös Mihály törzsrőmesterek együtt 5.52 P, Varga István és Gönczöl József törzsrőmesterek együtt 9.46 P, Barabás Sándor és Józsa Sándor csendőrök együtt —.68 P, Juhász Péter törzsrőmester és Szántó János próbacsendőr 4.08 P, Tömösi Ferenc tiszthelyettes és Sándor János törzsrőmester együtt 5.13 P, a **debreceni VI. kerület állományából:** Boldog József alhadnagy 1.48 P, Kiss Antal tiszthelyettes és Beke József törzsrőmester fejenként —.50 P, Fogarasi László törzsrőmester 1.04 P, Fogarasi László törzsrőmester 1.26 P, Komáromi Sándor törzsrőmester 2.78 P, Bösze István törzsrőmester —.50 P, Csorba Mihály törzsrőmester 1.48 P, Varga Gyula törzsrőmester 1.66 P, Béneyi József törzsrőmester —.37 P, Takács Mihály törzsrőmester 1.36 P, Pásztor Gyula törzsrőmester —.47 P, Bertalan József törzsrőmester —.05 P, Szilágyi Sándor törzsrőmester —.60 P, Komáromi Sándor törzsrőmester —.11 P, Kálmánhegyi András törzsrőmester 1.04 P és 1.26 P, Ujfaluai János őrmester —.50 P, Császi Lajos őrmester 1.48 P, Kiss József őrmester —.47 P, Poór Pál őrmester —.22 P, Veres András őrmester 1.66 P, Ferenczi Mihály és Sívári István csendőrök fejenként —.49 P, Varga Imre II. csendőr —.49 P, Szilágyi Albert csendőr 2.78 P, Ádám Antal csendőr —.50 P, Kovács István I. csendőr —.47 P, Gonda András csendőr —.38 P, Fodor Kálmán csendőr —.53 P, Bokács József csendőr —.84 P, Seres György csendőr —.05 P, Szabó Sándor III. csendőr 0.23 P, Tóth Mihály csendőr 0.93 P, Kovács József II. csendőr 0.33 P, Balázs József próbacsendőr 0.12 P, Garbai József próbacsendőr 0.47 P, Bujdosó László törzsrőmester 8.30 P, Almási Gyula törzsrőmester 0.50 P, Nagy Kálmán őrmester 0.50 P, Kovács Károly csendőr 8.30 P, Szuromi Demeter törzsrőmester 2.50 P és Ignáth Márton csendőr 2.50 P, a **miskolci VII. kerület állományából:** Gergely Ádám tiszthelyettes 5.00 P, Bódi Gusztáv törzsrőmester és Csarnai Béla csendőr fejenként 2.50 P, Kiss József törzsrőmester és Tóth András próbacsendőr fejenként 5.00 P, Varga Lajos törzsrőmester 2.50 P, Kertész Ferenc törzsrőmester 2.50 P, Bódi Gusztáv törzsrőmester és Pelle János őrmester fejenként 2.50 P, Simon János törzsrőmester 5.00 P, Homonnai András tiszthelyettes 1.90 P, Tóth József tiszthelyettes és Fehér András csendőr fejenként 5.40 P, Konez Lajos törzsrőmester 4.18 P, Molnár Kálmán csendőr 3.93 P, Regős Pál tiszthelyettes 1.29 P, Varga Márton csendőr 1.32 P, Ésik Benjámin tiszthelyettes 0.16 P, Sós Sándor csendőr 0.14 P, Juhász János tiszthelyettes 0.30 P, Veres Ferenc csendőr 0.25 P, Sipos István tiszthelyettes 0.85 P, Bándi Károly törzsrőmester 0.95 P, Máté Sándor törzsrőmester 1.43 P, Fügedi István csendőr 1.46 P, Farkas István törzsrőmester 0.81 P, Madarász Kálmán törzsrőmester 0.64 P, Isaszegi András csendőr 0.19 P, vitéz Soós Bertalan csendőr 0.45 P, Ballók Lajos csendőr 0.55 P, Büdi János csendőr 0.81 P, Kövesi László csendőr 0.45 P, Várhegyi Antal csendőr 0.45 P, Domán Ferenc csendőr 0.02 P, Molnár Antal csendőr 0.09 P, Sívári István csendőr 0.09 P és Hervai Ferenc csendőr 0.85 P tettenőri és feljelentői jutalékban részesültek. A jutalmazott csendőrök a jutalékok felajánlották a csendőrségi jutalmazási alap javára. A felajánlott összegeket a belügyminiszter elfogadta.

Nyilvántartóvizsga letétele. A budapesti I. kerület állományában: Barta István, Keeskeméti Mihály, Baczkó György, Solti Dezső, Várnai József, Veres András II., Sági Antal, Horváth Lajos V. és Horváth Sándor III. tiszthelyettesek, vitéz Seres János, Szabados Zsigmond, Csikesz István és Lendvári Ádám törzsrőmesterek és Kaposi Pál őrmester; a szombathelyi III. kerület állományában: Hevesi Imre törzsrőmester; a pécsi IV. kerület állományában: vitéz Gál Pál tiszthelyettes; a szegedi V. kerület állományában: Monori Pál törzsrőmester; a debreceni VI. kerület állományában: Mészáros Gusztáv tiszthelyettes, 1938 június hó 17-én Budapesten a nyilvántartói vizsgát letette.

Fegyverhasználat és gyanúsított öngyilkossága. Harnyak József m. kir. 12. honvéd gyalogezredbeli szökött gyalogos folyó hó 5-én 16 óra 30 percekor, Nyiregyháza határában, a sóstófürdői örs állományába tartozó **Egyed Imre** törzsrőmester és **Pongor Sándor** csendőrből állott járőrre, a birtokában levő kincstári fegyverből, 4—5 méternyi távolságban levő les helyéről egy eredménytelen lövést tett. A lövésre Pongor csendőr 2 lövéssel válaszolt, eredménytelenül. Harnyak József katonaszökevény a támadás után azonnal agyonlőtte magát. A járőr tagjai nem sérültek meg. A kivizsgálás megtörtént.

Közúti balesetek. A keszthelyi közlekedési különítmény állományába tartozó **Tóth Ádám** törzsrőmester v. és **Gyimes Vince** csendőrből álló járőr az F—417. rendszámú oldalkocsis kincstári motorkerékpárral Keszthelyen, a templom előtt felborult. Gyimes csendőr jelentéktelenebb sérüléseket szenvedett. A balesetet a gépkocsi előtt haladó öntözőkocsi jelzés nélküli hirtelen irányváltoztatása okozta.

Folyó hó 8-án 8 óra 20 percekor egy eddig ismeretlen rendszámú luxusgépkocsi az F—059. Steyr „50“ kincstári gépkocsit a bécsi műúton, a 13. kilométerközé közelében levő kanyarnál, az út mellé szorította. Ennek következtében a kincstári gépkocsi egy kerékvetőnek ütközve erősen megrongálódott, vezetője, **Szabó István** III. győri közlekedési örsbeli csendőr jelentéktelen zúzódást szenvedett. A kivizsgálás megtörtént.

A gönci örs állományába tartozó **Erdős Pál** tiszthelyettes őrsparancsnokot folyó hó 15-én 10 óra tájban, amint Zsuzsa községben kerékpáron haladt, Buresz József alsókékedi lakos gépkocsija elütötte. A gázolás következtében Erdős tiszthelyettes egyelőre szolgálatképtelen.

Fogolyszöktetés. Az erdőteleki örs megkeresésére a tarna-méri őrsparancsnokság egyik járőrre folyó hó 8-án Burdály Antal horti születésű csavargót lopás gyanúja miatt elfogta és erről az erdőteleki örsöt távbeszélőn értesítette. Az elfogott Burdály Antal gyanúsítottat folyó hó 8-án 22 órakor az erdőteleki örs állományába tartozó **Veres Ferenc** és **Nyeste Mihály** csendőrökből álló járőr további nyomozás céljából átvette és Erdőtelekre kísérte. Erdőtelekre érve, Burdály Antal gyanúsított a járőrtől megszökött és elmenekült, de 9-én már az örs járőrre kézrekerítette. A kivizsgálás megtörtént.

ÓRA, ÉKSZERNEMŰ, AJÁNDEKTÁRGYAK

»KRONOSZ«

óra- és ékszerkereskedelmi r. t.
BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 3. SZ.

RÉSZLETFIZETÉSI KEDVEZMÉNY!

BÚTORT Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **RAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**

A leggyezerűbb és legdiszesebb, kivétel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

Halálozás. *Fehér György* szv. thts., aki a felszerelési és anyagraktár parancsnokság állományába tartozott, f. hó 19-én Gádoroson szívszélhűdében meghalt. Temetésén az anyagraktár parancsnokságtól *Fodor Lajos* g. százados és altiszti bajtársai egy

csoportja, a gádorosi őrs egész létszámával és a környékbeli őrsök küldöttségei vettek részt és megkoszorúzták a hűsleges, kiváló bajtárs sírját. A gyászszertartást *Pusztay József* helybeli ev. lelkész végezte, aki szívbemarkoló, magasszárnyalású beszédei mondott.

Ki tud róla? Baumgartner János csendőrt, aki 1934. évben a polgárdi őrsön teljesített szolgálatot, keresi Szentesi Ferenc pénzügyőr. Aki tud róla, közölje címét Csejk Lajos csendőrrel, Zsámbok csendőrörsre.

Császár András csendőrt keresi Nemesházi István próba-csendőr (Mosdós, Somogy megye). Címét közölje vele.

Dr. Damjanovich Miklós ny. ezredes-hadbíró, ügyvéd, honvédségi védő irodáját Budapest, II., Garas-utca 6. szám alá (II. em.) helyezte át. Telefon: 152-870.

A *Büvár* július száma *Hindy Zoltán* figyelemreméltó tanulmányát közli a mesterségek és a tudományok magyaros nyelvhasználatáról. *Mesterházy Jenő* a Szent Istvánra vonatkozó egykorú emlékeket mutatja be írásban és képekben. A többi cikk az orvostudomány, a földrajz, néprajz, népegészségügy és a technika széles munkaterületéről érdekesebb adatokat és összefüggéseket közöl. *Tangl Harald* a vese működését ismerteti, *Melly József* Bulgária egészségvédelmi kultúrájáról számol be, *Mészáros László* a scholasztika és a természettudományok viszonyát vizsgálja. A napsugárról *Berkes Zoltán* meteorológiai, *Urbányi Jenő*

orvosi szempontból foglalkozik. *Gergely Pál* cikkét a kalotaszegi magyarságról, *Bertalan Olivér* visszapiillantását a magyarországi fürdőzés multjába, *Moravék Endre* tanulmányát az emberiség földrajzi elhelyezkedéséről, képek, térképek bőven illusztrálják, *Széky Pálma* Chartres nevezetességeit ismerteti, *Keöpe Viktor* a magyar ház kínai rokonságát kutatja, *Koppán József* a méhek rajzásáról, *Ujhelyi István* a görényről ír. A tudomány műhelyéből című rovat tartalma most is változatos.

Munkaalkalom ny. á. bajtárs részére. Budapest közvetlen közelében, kertes villamba nyugáll. altiszti házaspárt keresek, mint házfelügyelőt. Teendők a ház és kert rendbentartása, valamint főzés és takarítás. Javadalmazás: lakás, konyhakert, baromfitartás és díjazás megállapodás szerint. Cím a szerkesztőségben.

Dr. Borodi Béla m. kir. pénzügyi tanácsos máriabesnyői villájába nyá. csendőr altisztet keres házmesternek, aki ért a kertészethez. Felvilágosítást Budapest, Klotild-u. 22. III. em. 26., vagy Máriabesnyő, Besnyő-u. 8. alatt kap a jelentkező.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít *Várfai (Vlahina) Mihály* ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). *Dél József* ny. thts. Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., *Fekete Imre* ny. törzsrörmester, Új-Hatvan, Toldi-u. 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsrörmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakasparancsnokok. A budapesti I. kerületben: *Ferenc Mózés* tiszthelyettes és *Szabó Bódog* alhadnagy. A székesfehérvári II. kerületben: *Baráth Sándor* és *Jenőfi István* tiszthelyettesek.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben: *Harasztos András* és *Papp Lajos* tiszthelyettesek, *Deák Albert* I., *Szabolcs Sándor*, *Nagy Lajos* és *Rékási István* törzsrörmesterek v.; a pécsi IV. kerületben: *Gellai Vince* és *Benkő Vince* törzsrörmester v.; a szegedi V. kerületben: *Nemes Bálint* tiszthelyettes; a miskolci VII. kerületben: *Kövári Albert* törzsrörmester v.

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

CSENDŐRSÉGISZAKÜZLET

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

Elöléptetés. A miskolci VII. kerületben: *örmesterré: Erdei János* csendőr.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: *Bódis Pál* törzsrőmester *Robotka* Rozáliával Tokodon, *Huszár Dénes* csendőr *Galajda* Erzsébettel Budapesten, *Gerencsér Imre* őrmester *Nyitray* Máriával Tápióbicskén; a székesfehérvári II. kerületben: *Herczeg József* törzsrőmester v. *Balogh* Jolánnal Sopronbánfalva községben, *Kara József* törzsrőmester *Petrovics* Szerénával Nyúlfa községben; a szombathelyi III. kerületben: *Kenesev Ferenc* tiszthelyettes *Szakály* Erzsébet-Gizellával Kőrmenden; *Szabó Kálmán* törzsrőmester *Komáromi* Margittal Nagyvázsöny községben; a pécsi IV. kerületben: *Fajda József* III. törzsrőmester *Hanga* Ilonával Harkány községben; a szegedi V. kerületben: *Földi* István törzsrőmester v. *Nagy* Juliánával Cibakházán; a debreceni VI. kerületben: *Juhász* Zsigmond tiszthelyettes *Koncz* Olgával Debrecenben.

Családi hírek. Született: vitéz *Kőszegi Megay* László százados feleségének *Béla-Pál-Antal* nevet nyert fiúgyermeké Nyiregyháza. A budapesti I. kerületben: vitéz *Ma* János törzsrőmester v. feleségének *Margit-Katalin* leánya, *Batkai* Gyula törzsrőmester v. feleségének *Edit* leánya, *Horváth* József XV. törzsrőmester feleségének *Etelka-Mária* leánya, *Iker* József törzsrőmester feleségének *László-József* fia, *Zsigmond* István törzsrőmester feleségének *István-András* fia, *Körhegyi* Ferenc törzsrőmester v. feleségének *Anna-Rozália* leánya, *Nagy* Lajos törzsrőmester v. feleségének *Márta-Eva* és *Mária-Gabriella* leányai, *Darvas* Sándor őrmester feleségének *Margit-Mária-Erzsébet* leánya; a székesfehérvári II. kerületben: *Kövári* György törzsrőmester v. feleségének *Magdolna-Anna* leánya, *Gulyás* Vince törzsrőmester v. feleségének *Bálint-Arpád* fia, *Kristóf* János törzsrőmester feleségének *László* fia, *Rónás* Ferenc törzsrőmester feleségének *Sára-Klára* leánya, *Bokor* László törzsrőmester feleségének *László-Tibor* fia; a szombathelyi III. kerületben: *Ferenc* József III. tiszthelyettes feleségének *József-László* fia, *Balázs* János törzsrőmester feleségének *Sándor-Elemér* fia; a pécsi IV. kerületben: *Piros* István őrmester feleségének *István-Gyula* fia, *Szanda* Pál törzsrőmester feleségének *László* fia, *Kovács* Jenő I. törzsrőmester v. feleségének *Ervin-Jenő* fia, *Nagy* Pál II. törzsrőmester v. feleségének *Ernő-Pál* fia, *Kalocsai* István őrmester feleségének *István* fia; a szegedi V. kerületben: *Málhái* József tiszthelyettes feleségének *Ilona-Erzsébet* leánya; a debreceni VI. kerületben: *Nagy* Gábor I. törzsrőmester feleségének *Gabriella* leánya, *Gaál* Zsigmond törzsrőmester feleségének *Gyula* fia, *Barát* György törzsrőmester feleségének *György* fia; a miskolci VII. kerületben: *Kovács* Lajos tiszthelyettes feleségének *Katalin-Mária* leánya, *Dubóczki* István törzsrőmester feleségének *István* János fia, *Molnár* Imre törzsrőmester feleségének *Ibolyka-Irén-Rózsa* leánya, *Barta* Gábor törzsrőmester feleségének *Gábor-Sándor* fia, *Baranyi* Imre törzsrőmester feleségének *Imre-József* fia, *Szabó* András I. törzsrőmester feleségének *Endre* fia, *Turós* József törzsrőmester feleségének *Mária-Ilona* leánya, *Eröss* Károly tiszthelyettes feleségének *Károly-Sándor* fia. — *Meghalt:* a székesfehérvári II. kerületben: *Laczi* István törzsrőmester *István* fia és *Kristóf* József törzsrőmester *László* fia; a pécsi IV. kerületben: *Bajnóczi* Miklós őrmester felesége.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átészírlésének és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utányomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdésekü kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrléxikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőr-

BÜTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. ● Vidéki megbízottak!

Négy évtizede vásárolnak legjobban megelégedésre kiváló rádiókat, hangszereket

REMÉNYI MIHÁLY

Öfönösége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Budapest, VI., Király-utca 58-60. Kérjen árjegyzéket!

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

ség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Nyugállományú legénységi olvasóink az előfizetési díjat 2 pengő részletben is fizethetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Bőszörményi-út 21. szám.”

Nemesházi próbaesendőr. Mai hireink között megtalálja.

Szeretném tudni. A Budapesti Közlönyben és a Csendőrségi Közlöny aug. 1-i számában jelenik meg a pályázat. Tanfolyam okt. 1-én kezdődik.

Komora Péter ny. tthtes. Előfizetését ez év november végéig rendezte.

Tóth József IV. ny. á. tthtes. A felemelt összegű családi pótlékról a folyó évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 162.472/VI. b. 937. számú körrendelet tájékoztatja, ez vonatkozásban van az 1937/16. Cs. K.-ban közzétett 160.859/VI. b. 1937. számú körrendelettel. Mindkettőt az ottani őrsön megtekintheti. Ha azok után úgy látja, hogy megrövidítették volna, jelentse a nyilvántartó gazdasági hivatalához. Nyugdíjelőleget kaphat csak, arra vonatkozó felvilágosítást pedig a folyó évi június 18-i számunkban, a 35. lexikonban talál.

Tisza. Sajnáljuk, ezt nem tudhatjuk. Szolgálati ügy, a kerületi parancsnokságra tartozik.

Kettős Körös. 1. Az 1914. évi mozgósításkor a csendőrség létszáma a Horvát-Szlavon-területen levőket levonva: 298 tiszt és 11.320 esendőr volt. 2. A tábori esendőrök létszámát pontosan megállapítani nem lehet. A mozgósításkor létszámuk közel 800 volt. 3. Nem tudjuk megállapítani, hogy a tábori esendőrök közül hányan kaptak Károly-csapatkeresztet. Igen kevesen lehettek, mert ezzel a szolgálattal arra igényt csak igen ritkán szerezhettek. 4. A forradalmak alatti kimagaslóan hazafias magatartás alapján is lehet valakit vitézzé avatni. A Székesfehérváron folyó évben vitézzé avatottak ilyen érdemeit megadni olyan munka, amelyre nem vállalkozhatunk. 5. A leírt eselekedet — úgy látjuk — alap volna a vitézi rendbe leendő felvétel iránti kérelem előterjesztéséhez. Az ottani vitézi hadnagy az eljárásra részletes útmutatást fog önnök adni. 6. A férjhezmenésnek nincs akadály. 7. A folyó évben már nem lehet a Ludovika Akadémiára felvételért folyamodni. Egyébként azok a körülmények, amelyeket velünk közölt, nem akadályai a felvételnek. 8. Már meghalt. — Egyébként szívesen állunk mindenkor segítségére.

Búzakalász. 1. Az igényjogosultsági igazolvány iránti kérelmet a nyugállományú esendőrnek annál a kerületi parancsnokságnál kell beadni, amelynek állományából fogyatékba kerültek. Lakóhelyen illetékes esendőrőrs szívesen megmutatja Önnek az 1931. évi apr. 15-i Csendőrségi Lapokban az igényjogosultsági igazolványról közölt cikkeket. Abban mindent megtalál. 2. Ha megkapta az igazolványt, készséggel útbagazítjuk ebben az ügyben is. 3. Követelheti a megígért szoba-butor, de a per egy kicsit költséges dolog ma!

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha ízléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLET-FIZETÉSRE
SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól
Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futászőnyegek, lehneművásznak, ruhaszövetek. „Baron” Szőnyeg- és Kárpitoslat
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Sport SZIVARKAHÜVELY 35 FILLÉR

Sport SZIVARKAPAPÍR 10 FILLÉR

Nehéz tüzéség. Türelmet kérünk. A 20 filléres bélyeget lapunk javára írtuk.

Tanácsotkérő. A lakás felmondását s azt, hogy más lakást ott nem kap, jelentse sürgősen osztályparancsnokságának. Előzetesen az előjáróság útján is meg kellene kísérelni a tulajdonost szándékától eltéríteni. Ezt a körülményt is jelenítenie kell azzal, hogy a helyzet miatt október 1-én lakás nélkül fog állani. Az osztályparancsnokság intézkedni fog.

Balogh őrm. Sióagárd. Jól megmondta a véleményét, mi nem szólunk bele, továbbítottuk. Az esetleges következményeket ön viseli. Azt megjegyezzük, hogy az ilyesmivel ugyan nem segít magán, ideje volna megnyugodnia. Leveléből annyira emberismeret, fogalmazási készség, határozottság látszik, hogy kár volna végképpen lemondania az előrejutás kiharcolásáról. Szívesen támogatjuk, hogyha volna valamire szükség ebben az ügyben.

Adó. A magyar római katolikus püspöki kar a múlt évi október hó 21-én tartott ülésében elhatározta, hogy a ténylegesen szolgáló katonai egyéneket illetményeik után egyházi iskolai adóval nem fogja megróni. Ahol a múltban kirott iskolai adók végrehajtása folyamatban van, ott az illetékes egyházi főhatóságokhoz (püspök) kell fordulni a végrehajtás felfüggesztése, illetve megszüntetése végett. A már befizetett egyházi iskolai adókat azonban nem térítik vissza. A róm. kath. egyházközségi adóztatási szabályzat 3. §-ának 5. pontja értelmében a tényleges szolgálatot teljesítő katonai egyének a párbér-szolgáltatás alól mentesek.

Németh Péter alhadnagy. A csendőr csak így gondolkozhatik, ebben a kérdésben is teljesen egyek vagyunk. Minden tagja a testületnek boldog lesz, ha résztvehet a repülőalappal minél hatalmasabbra tételében. Központi intézkedés történik, meg kell várni.

Havasli esendőr. 1. Igényjogosultsági igazolványt nem kérhet előbb, mint a szolgálati idejének letelte, tehát 6 év vagy 12 év után. Nem lehet egy nappal sem előbb. Természetes, hogy „A” mintájú igazolványt kérhet 6 év után bármikor. 2. Előjegyzés után vezénylik. 3. Lekszikonban felelünk. Máskor írjon jeligét. Figyelmébe ajánljuk a július 15-i számunkban „Igazolványos 1903” jelige alatt írt üzenetünket.

Jó türelem. Leírtunk már vagy tízezer jeligét, de ilyen talált még soha. Igazán türelem kellett, jó és nagy, amíg kiböngésztük, hogy mit is akar tulajdonképpen. Azt akarja tudni, ki a tulajdonképpeni őrspek-helyettes? Az, akit nem ideiglenesen bíztak meg ezzel, hanem akit július 1-ével oda osztott be a kerületi parancsnokság, mint őrspek-helyetteset. Nagyon firtatja, hogy kinek van önnel szemben fegyelmi jogköre s úgy látjuk, még az is nehezebb esik, ha szolgálatba induláskor jelentkeznie kell nála. Ritka, nagyon ritka az ilyen ember, hál' Isten. Jól jegyezze meg: aki nem tud engedelmességni, az sose tud parancsolni és hogy a jó katona csak a szolgálat érdekeit nézi, nem mást.

99.999. Kerékpáron halad a járőr, az úton, a levegőben apró legyek, „muslincák” ezrei, a járőr szeme veszélyben miattuk, azt kérde: szabad-e ilyenkor szemüveget feltenni? Szabad, ehhez senkinek az engedélye nem kell. Ez nem az a szemüveg, amelynek viselése engedélyhez és állományparancsnoktól való kihirdetéshez van kötve. Egyszerű védőszemüveg, amelyet ott használ, ahol a körülmények kívánják s amelyet levesz pl. már akkor is, ha megáll.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

A
„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZSÉGGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Hadikölesön. Mind a hadikölesönkötvények, mind pedig a magyar eladáspapírok szabad forgalom tárgyai; bárki szabadon eladhatja és megvásárolhatja, de csak akkor, ha nosztrifikálva vannak, azaz, ha azokat a magyar állam magyar állampolgárok tulajdonaként elismerte és lebélyegezte. A nem nosztrifikált papíroknak nincs forgalmi értékük.

„Szuronyt szegezz!” A fogás végrehajtása az E. alap szerint nem kétséges. „Vatirat!” helyzetből ugyanis... jobbkezével megragadja a tusa nyakát, a puskát függőleges helyzetbe hozza a test elé *es akkent fordítja meg*, hogy a felsőágy jobbra (tehát a szíj balra) nézzen. Ilyen helyzetből rántja azután a puskát hatra, a jobb oldala mellé, akkor pedig a szekrény nem kerülhet máshova, mint — balfelé nézve — a csipő elé. A szekrény csak akkor nézhetne lefelé, ha a 4. fogással egyidejűen a puskát visszafordítja is elő volna írva, erről azonban nincs szó. Helyesen végrehajtott fogásnál a tusa lapja nyugszik a jobb alkar mentén. A „Szuronyt szegezz!” helyzetből „Lábhoz!” helyzetbe történő fogásnál a puskát *vissza kell fordítani*, vagyis olyan helyzetbe hozni, hogy a szekrény ne oldalt, hanem lefelé nézzen, amire nem volna szükség, ha már a „Szuronyt szegezz!” helyzetben is lefelé kellene néznie. A régi szabályzat szerint kellett a „Szuronyt szegezz!” fogást úgy végrehajtani, ahogy önök írják.

V. Gy. törm., Páka. 1., 2. Lekszikonválaszt kap. 3. Hatósági közeg elleni erőszak csak úgy követhető el, ha a gyanúsított tudja, hogy hatósági közeggel áll szemben. Ha a gyanúsítottak nem tudták, hogy az, akit bántalmaztak, éjjeli őr — és ezt a sértett sem közölte velük — akkor csak az egyébként elkövetett cselekmény (pl. becsületsértés, testi sértés, nyilvános verekedés stb.) miatt felelnek, hatósági közeg elleni erőszak miatt azonban nem. Megjegyzendő, hogy hatósági közeg elleni erőszak is csak akkor állapítható meg, ha az éjjeli őr ebben a minőségében, vagyis örködés, illetve hivatalos eljárása közben vagy ilyen eljárása miatt bántalmazták; ha szolgálaton kívül, mint magánegyént verték meg, a hatósági közeg elleni erőszakot szintén nem lehet megállapítani. A polgári ruhában levő nyomozó csendőr bántalmazása sem hatósági közeg elleni erőszak, ha a gyanúsított nem tudja, hogy csendőrrel áll szemben.

Turul. Iparigazolványt az ország egész területére nem lehet kiadni. Az a körülmény azonban, hogy az iparigazolványt csak valamely helysége (vagy járásra) van kiállítva, nem gátolja az iparost abban, hogy az ipara gyakorlásához szükséges anyagokat vagy cikkeket az ország egész területén beszerezhesse. Akinek tehát baromfikereskedésre iparigazolványa van, baromfit bárhol, azaz ott is vásárolhat, ahol az iparigazolványa egyébként nem érvényes. Csak eladni nem szabad ilyen helyen. Így rendelkezik a 39.320/1918. számú K. M. rendelet.

A „Büntetőjog” című jogi szaklapban olvassuk: Nemrég jelent meg „A magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyve a m. kir. csendőrség számára”. A két ízlésesen és jól bekötött, kitűnő papírosan, mintaszerű tipográfiával nyomott kötet összesen 1844 oldal. A könyv mégis tömör munka, amelyben egyetlen felesleges mondat nincs. A szerzők: *Dr. Miskolczi Ágost* főügyész-helyettes, *Pinczés Zoltán* csendőralezredes és *Dr. Cziáky Ferenc*, a legfelsőbb honvédtörvényszéknél működő alezredes hadbíró az egész élő büntetőjog anyagát adják e két kötetben. Tiszta áttekinthetőség és jogi könyvekben szokatlanul világos magyar nyelv jellemzi ezt az új szakmunkát, amely a csendőrség szükségletén kívül alkalmas arra is, hogy a jogászvilág ne csak méltányolja, hanem használja, használna forgassa. A könyv ugyanis olyan jogterületeket is tartalmaz, amelyeket másutt a jogász — különösen ilyen rendszeresen — aligha tud megtalálni. Az első kötet tárgya: a büntetőtörvénykönyv. *Dr. Miskolczi Ágost* és *Pinczés Zoltán* szerényen azt írják, hogy ezt ők „összeállították és magyarázzák”. Valóban kitűnően állították össze és nagy jogi tu-

dással és ügyességgel úgy magyarázzák, hogy ez a jogász előtt nem laikus nyelvezet, de a csendőr részére is érthető. Ugyanezt mondhatjuk a második kötetről is, amelynek első két része a bünvádi eljárási jogot és a rendőri büntető eljárást tartalmazza. A második kötet harmadik részében *Dr. Cziáky Ferenc* „a katonai büntetőjogot ismerteti”. E keveset mondó megjelölés mögött az egész katonai büntetőjognak kétségkívül igen komoly jogász tollából kikerülő újszerű és könnyen kezelhető beosztását és az anyagnak eddig ilyen praktikusan fel nem dolgozott önálló értelmezését találjuk. A könyvnek ez a 328 oldalnyi része teljesen önálló munka. Az I. fejezet címe: „Általános tudnivalók a katonai büntetőjogról és a katonai igazságszolgáltatásról.” E fejezet alcímei: A katonai büntetőjog alapfogalmai, a katonai büntetőjog jogforrásai. Az utasítások és szabályzatok szerepe a katonai büntetőjog szempontjából, Fegyelmi fenyítő hatalom. A II. fejezet ismerteti a katonai büntetőtörvénykönyvet, a következő a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetési törvényét, a IV. fejezet a katonai büntetőtörvénykönyv általános rendelkezéseit és az utána következő a katonai bünvádi perrendtartást. Az V. fejezet első részéből („A katonai bünvádi perrendtartás alapelvei”) közöljük az illusztris szerző engedélyével a védelemre vonatkozó egyik részt. A VI. fejezet tartalma: A csendőrség közreműködése a katonai bünvádi eljárásban. A VII. fejezet a kivizsgálással foglalkozik, majd a csendőr elleni büntetőeljárás kimerítő közlése után a könyv a csendőr személyes helyzetét ismerteti a katonai igazságszolgáltatásban. Végül az utolsó két fejezet az illetékes parancsnoknak és a tiszteknek a katonai igazságszolgáltatásban való szerepét mutatja be. Külön ki kell emelnünk a semmisségi panasz rendszerének kitűnő ismertetését. A munka ügyis, mint tankönyv, ügyis, mint gyakorlati kézikönyv kitűnően használható. A katonai rész pedig alkalmassá teszi arra, hogy minden katonai védő megszerezze. Célszerű lenne ezt a részt — a szükséges változtatásokkal — nemcsak a csendőrség, hanem az egész jogászközönség részére külön könyvben kiadni. A könyvnek különös előnye a nagyszerű tartalomjegyzék, amelynél jobbat jogi könyveink alig mutatnak fel, ami pedig egy jogi könyvnek használhatóságát sokszor el is dönti. Ez is elárulja, mint az egész munka, hogy három, gyakorlati téren működő, kitűnő jogász készítette.

KÉZIRATOK, FÉNYKÉPEK.

Varga Alajos, csendőr. Soha életében ne írjon több verset, ellenben jelígt — ha ír hozzánk — mindig.

Nemestördemlez. Az előbbit önnek is mondjuk azzal, hogyha ír, használjon rendes levélpapírt, vagy irodai papírt, de nem letépett papírdarabot!

Vineze törm. Köszönjük, hogy ránk gondolt, amikor a felvételeket készítette, nem tudjuk azonban ezt közléssel viszonozni, mert olyan képeket, ahol a csendőr oda van állítva — nem közlünk. A vásártéri felvételeken különösen hangsúlyozta, hogy minden egyéb a vásártéren mellékes, fő a könyvben levő járőr, mellette a vágallérs csendőr. Szép összeállítás! Látjuk, hogy a járőr mellett és mögött a vásáros emberek illő tisztelettel néznek a fényképezőgépre szembe... Mire való a piacon így kiállni?

Arad. Ha valamit érzékeltetni akar a képen, ne zavarja mellékesekkel vagy alakokkal. Felvételein, amelyeknek „Sakk-Matt” volna a főtémája, látszanak ugyan halványan a sakkfigurák, erősen látszik két játékos, bokrok vannak és egy csendőr is, akinek a kezében locsolócső s ennek végén hatalmas vízsugár. Így összezsúfolni egy képet nem szabad.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órás-mester, ékszerész, **NYÍREGYHÁZA**
Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, ékszerek a csendőrség tagjainak részletre is. Választékot portómentesen küldök. Szakszerű javítás.
Képes árjegyzék ingyen.

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:

V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.

Budapest, V., Nádor-u. 24.

Vak Miska meg a többiek.

írta: CSURKA PÉTER.

— Regény. —

(1)

Ne haragudjanak kedves Kocsor Gábor és Vári Laji bátyám, ha netalán ez a pár sorom a fülükbe jutna valamilyen, mondjuk úgy, hogy felkerülne a mennyországba és sajátkezűleg olvasnak kentek a mennyország kapuja előtt a strázsán. Mert el tudom képzelni, hogy a Jóisten ott fent is meghagyta Gábor bátyámékat földi beosztásukban, lévén kentek a földön hosszú éveken át falunk bakterjei, a rendnek — ne dohogjanak, de úgy van: másodrendű — őrei, nem állami, hanem községi komencióban. A csendőr urak után valók. Ebben a minőségükben sok édes dologt cselekedtek kentek, miket nem jegyzett fel a krónika, holott pedig nagyon feljegyzésre méltók.

Hogy is volt hát?...

Rendesen ott álltak Gábor bátyámé a piactér közepén. Még most is látom, hogy a kend aranyozottjátáat bearanyozza a nap, fringiája, a legnehezebb lovassági kard, panyókásan csüng lefelé, súrolja a földet. Laji bátyám kissé félrehúzóva áll srégen, sarzsítlan gallérből magasra kiemelkedik sovány nyaka. Az ő derekán viszont bakakard fityegett. Ruházatilag abban egyeztek kentek, hogy télen-nyáron kucsmában jártak, ezzel szemben másban és soha semmiben nem egyeztek. Mert ha teszem fel Gábor bátyám a malomvégi kocsmák környékén óhajtott cirkálni, akkor Laji bátyám feltétlenül az ibrányi kerületet ajánlotta, vagy Újvárosban sejtett valami nagy disznóságot felderíteni. Emiatt aztán majdnem mindig öltre mentek Gábor bátyámék. Ne vegye rossz néven, kedves Gábor bátyám, ha most megmondom, hogy Laji bátyámmal szemben nem tudott érvényt szerezni rangjának. És ez onnan származott kérem, hogy sokszor két napig is együtt ittak kentek a vashalmi híres Babáj korcsmában, mely nagy ivászatoknak rendszeren az lett a vége, hogy Laji bátyám támogatta kendet haza, lévén az ivásban kendnél jóval erősebb. Laji bátyám két nap alatt tizenhét litert bevágott, viszont kend már a tizenötödiknél félrebeszélte, vagy pedig szégyenszemre és szabályszerűen lefordult a székről. Ilyen alkalmakkor aztán falunk és népünk közbiztonsága nagyon elhagyatott volt. Szerencsére azonban soha nem történt különösebb dolog, minthogy például itt-ott jóllaktak tyúkhúslevessel falunk kevesebb adót fizető polgárai. természetesen a szomszédnak a tyúkjából.

És ezekben a tyúkügyekben aztán napokig elnyomoztak kentek Laji bátyámmal akkuratósan, azonban ezen a nagy világon soha semmit ki nem derítettek. A csendőröknek a világról nem szóltak volna! Végül is lementek maguk a cigány-sorra, elővették Topár Cecét, azt az öreg fogatlan és pipás cigányasszonyt és nagybüszkén kísérték végig a falun, be a község házára. Emlékeznék még, hogy ilyenkor mi gyerkőcök, hogy sereglettünk maguk után, alig bírták a rendet fenntartani. Topár Cece közrefogva végigajjveszkelte a falut, át-

kozta Gábor bátyámékat, továbbá le- és felmenő ivadékaikat, mialatt a pipa kő nem esett a szájából. Miután a magyarul mondott átkokra nem reagáltak kentek, Cece néni cigányra fordította a szót... Erre aztán Gábor bátyám rendszerint méregbe jött, ráripakodott Cece néniére:

— The Chece!... Hannyit mhondok... (szuszka volt kend Gábor bátyám egy kicsit, de ez az orrból való beszéd ropant jól állt magának, kedves Gábor bátyám!) Hannyit mhondok, ahogy fhohgd be a szhádát!... Haszt hiszed, hogy nhem hérték én heigányú!...

De Uramisten, Gábor bátyám, kedves Laji bátyám, mondják, az összes tyúkokat, amik eltűntek a faluban, mind Topár Cece ette volna meg? Elképzelhető ez? Hiszen akkor Topár Cece lett volna a világ legkövőbb cigányasszonya!

Én most megvallom kenteknek, hogy én mindig nagyon sajnáltam szegény Cecét, mivel mindenkiért ő bűnhődött. Mert tudják meg kentek, jóllehet Topár Cece gyakorta evett idegen tyúkot, de mi is ettünk és a szomszédok is ették a miénket!... Nahát!

Mondhatom, esuda jó alakok voltak maguk, Gábor bátyám, Jóizú könnyel telik meg még most is a szemem, ha példának okáért arra gondolok, mikor vasárnaponként Schwarcznál a Dübögőben verekedtek a legények és a kis kanesal Schwarcznak egész házanépe szaladt ki kentekért az utcára, de ne adj Isten, hogy verekedések idején csak egyszer is a környéken posztoltak volna kentek, kivéve az első esetet, de az már nagyon régen volt, még kezdő hivatalos „közvet” korukban, mikor ott kapták kenteket a piactéren és így kénytelenek voltak beleavatkozni a dübögői verekedésbe. Sokan álltunk már akkor kíváncsisággal kívül az utcán és fellélekedtünk, mikor trappoltak egymás mellett és benyomultak maguk a Dübögőbe.

Na, mondtuk, lesz most a legényeknek!

És vártunk szívszorongva. És az történt — de erre én már csak halványan emlékszem. lehet, hogy nem is így volt — egyszeresak kivágódott a kocsmaajtó, azon pedig Vári Lajos bátyám repült ki a népség közé. De egy fél perc sem telt belé, azonmód kend következett, kedves jó Kocsor Gábor bátyám. Feltápáskodtak, mi esudamód röhögünk, erre aztán kirántották kentek a kardjukat s minket kardlapoztak el a helyszínről. A legények pedig bent szorgalmasan tovább verekedtek.

De mikor a két kakastollas csendőr megérkezett a szomszéd faluból és belépett a Dübögőbe, meghűlt a legényekben a vér, meg lehetett hallani a süppedt csendben, hogy perceg a szű és az idő az asztallábakban, hogy porlik a mész a szögletekben...

És akkor már kentek is ott álltak, édes Gábor bátyám a csendőrök háta megett feszesen, kirántott fringiával.

Istenem! De szép is volt az a régi falu! Hogy ragyogott maguknak, Gábor bátyám, az areculattyuk, mikor kísérték a legényeket, a legszilajabbakat be a község házára a kakastollas csendőrökkel. Leült kend egy rozoga asztal mellé nekigyürkőzve és seregetett a lúdtoll az árkuson. A „tényválladkót” vette fel Gábor bátyám, külön a csendőrökétől s ebbe az is benne volt, hogy: „miserint Jávör Miska, Ladányi Gerő és Nagypál Mátyás nevezettü falubéli legények a csendőrök megérkezése előtt alulírt községi járőrökkel szemben hatóságai erőszakot eszközöltek...”

I. Rész.

A falu végén voltak kentek, Gábor bátyám, Vak Miskánál, a koldusnál. Vak Miskát vallatták az irányban, hogy voltaképpen hogy is áll hát ő a szemevilágával? Rossz voltaképpen ugyan azt híresztelték, hogy Vak Mihály nem is vak s így esalfán fízi hatóságilag engedélyezett mesterséget. Piaci napokon, azaz minden héten szerdán jogtalanul

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

ül a folyó hídjánál a kútfőnél, ahol piacra özönlik be a határ népe, kocsikkal, meg ökrösszekerekkel, a legtöbbje azonban csak gyalogosan és hullajtja krajcárjait a rekedten acsarkodó Vak Miska zsíros kalapjába. Azt beszélték, hogy így hetenként, szerdai napon, többet összeszed Vak Miska, mint kentek egynegyed évi komenciója összesen. Hogy már szülője és sarokháza van Kamuton a saját és igazi nevében, Kapor Mihályon és hogy gyorsgőzessel szokott felruccanni titokban Pestre és szórja a pénzt festett-hajú dá-makkal a körutakon.

Egyszóval nagyon kikezdte a fáma Vak Mihályt és a különböző hírekre kentek is felütögették a fejüket. Míg egy szerdai napon, vásármultával, betoppantak Vak Mihályhoz. Miska éppen az asztalnál ült ingujjban, az asztal telisteli volt rézkrajcárral és temételen nikkal pénzzel. Halomszámra állt az asztalon az asznapi áldás. Miska körül azonkívül vagy harminc macska nyávogott, de nem csak körülötte, hanem fent az ágy tetején, a padkán, a rozoga sublóton is szépszám-mal lustálkodtak a királytigris ivadécai. Valósággal macska-farmja volt Vak Miskának, mert Vak Miska részint kereskedett a macskákkal (mondták, hogy hallatlan jövedelmre tett szert ezzel is!), másrészt pedig azért tartotta, hogy rá ne penészedjen a rengeteg enniváló, amit naponként összehordott.

Hát, mondom, amint beléptek Vak Miskához, megütötte kenteket a rengeteg pénznek a látása és macska-szag, mely elvegyült és feloldódott valami csudaillatú szilvóriumnak az aromájába... Vak Miska jobbán ugyanis nyitottszájú lite-res üveg okáda a kába szilvaillatot, szinte füstölt ki belőle a drága erő. Mindjárt megállapították kentek, hogy forintos szilvóriumot iszik Vak Miska, amilyent kizárólagosan csak Ritter Hermán malomasszonykerti szilvásában főznek rozs-dás szeptembereken. Vári Laji bátyám nyomban fel is for-tyant:

— Ammáriáját!... Bezzeg nékem nem telik forintos pá-jinkát inni, pég hús esztendeje hévatalbéli ember vagyok!... Nekem jó a gabona pájinka, a derecelé, a bélem mindenit!... Aggyonisten Miska bácsi!

Vak Miska ijedten hajolt rá a pénzgarnadára.

(Folytatjuk.)

Szabályos János csendőr

szabálytalanságait, amelyek-ről a június 18-i számunkban adtunk ízelítőt, keményen meg-rótták a pályázók. Hiába han-goztatja, hogy így meg úgy is-meri az előírásokat, úgyszól-ván mindenben mellőzte azt. Izkre szedték öltözködését, magaviseletét s néhányan ala-posan meg is mondták a véle-ményüket róla. Legalaposabb bírálója Dobos Ferenc tiszthe-lyettes (Almáskamarás) volt, övé a jutalom. Figyelemreméltó, hogy különösen fiatalabb bajtár-saink pályamunkái a legjob-bak közé tartoznak, ami annak jele, hogy — nyugodtak lehe-

tünk felőle: az új csendőrnemzedék is tudni fogja mindig, mit lehet és mit nem. Jó dolgozatokat kaptunk a követke-zőktől:

Aranyi Imre tőrm. (Püspökladány), *Arnyas János* eső. (Gyömrő), *Baczonyi Jenő* thts. (Méhkerék), *Balázs Imre* eső. (Tápiógyörgye), *Bártfai Pál* thts. (Kaba), *Bálint Adolf* eső. (Mikepéres), *Benedek Lajos* thts. (Kemeese), *Bertalan Sándor* tőrm. v. (Isaszeg), *Bérczes János* tőrm. v. (Szajol), *Bérczes József* II. eső. (Mátraszöllös), *Boda István* eső. (Nagy-szénás), *Buzás Mihály* prb. eső. (Pécel), *Csató József* tőrm. (Méhkerék), *Dobos Ferenc* thts. (Almáskamarás), *Dobos György* thts. (Poresalma), *Dömötör Lajos* őrm. (Kapos), *Fagyal József* őrm. (Püspökladány), *Farkas László* alhdgy.

(Gyömrő), *Fenyvesi Pál* thts. (Karanesség), *Fölnagy Sándor* thts. (Paesa), *Gazdag Miklós* prb. eső. (Méhkerék), *Gödrí József* alhdgy. (Sajószentpéter), *Gubacsi József* eső. (Kaba), *Havasi János* eső. (Tornyiszentmiklós), *Hegyesi Sándor* tőrm. (Szabadszentkirály), *Horváth Ferenc* V. prb. eső. (Kadarkut), *Horváth József* XVII. prb. eső. (Lengyeltóti), *Iván Pál* tőrm. (Kiskunmajsa), *Kecskés János* eső. (Monok), *Kerepesi János* eső. (Lónya), *Kiss István* III. eső. (Miskole), *Kolozsi Sándor* tőrm. (Kemeese), *Kovács Benjamin* eső. (Pácin), *Kozma Gábor* eső. (Himód), *Madarász Albert* tőrm. (Püspökladány), *Mázári Mihály* eső. (Méhkerék), *Monostori Márton* eső. (Esz-tergom), *Nagy Sándor* I. tőrm. (Hajduszoboszló), *Németh Sándor* II. tőrm. (Andoos), *Palotás József* tőrm. (Pécs), *Pin-tér István* thts. (Miskole), *Puskás Mihály* tőrm. (Budapest), *Roznyai György* tőrm. v. (Kemeese), *Sulyok József* eső. (Szentgotthárd), *Szabados Molnár Lajos* thts. (Bucsuszent-lászló), *Szabó Dénes* eső. (Kápolnásnyék), *Szendé Albert* tőrm. v. (Tolna), *Szekely Sándor* őrm. (Alsódabas), *Szivóss Pál* eső. (Tahitófalu), *Tiszai László* eső. (Bogács), *Ujfaluassy János* őrm. (Debrecen), *Vass Ferenc* eső. (Csolnok—Augusztá-telep), *Varga István* eső. (Méhkerék), *Vámos Bálint* tőrm. v. (Püspökladány), *Végső Mihály* thts. (Pácin) és *Vincze György* tőrm. (Páka).

Mit tenne ha...

(Pályázat.)

A csendőr ne ábrándozzék, a valóságos élet törvényes rendjének gondozóhoz nem illő az. Most mégis megkíséréljük megtudni, vajjon ki hogyan gazdálkodnék, ha sorsjeggyel főnyereményt nyerne? Akármennyi is ebben a kérdésben az ábrándozás, az már az emberre mutat, ahogyan a pénzzel gazdálkodni — szeretne. Mert okosan felhasználni azt, valljuk csak meg, nem mindenki képes. Van olyan nehéz, mint a ránkjuto hatalommal való élés. Jogosan tételezzük fel, hogy a pályázat anyagából sok hasznosat fogunk látni.

A főnyeremény összegét a pályázó szabja meg, akinek számvetését is bele kell vennie a pályázatba, persze, csak hozzávetőlegesen. Aki a legjobban gondolja hasznosítani a nyereményt, az nyerni fog. Kívánságára bízzuk majd a nye-reménytárgyat. *A pályázat határideje: szeptember 1. Csak legénységi állományúak pályázhatnak.*

Házilag.

(Pályázat.)

Ki ne ismerné nálunk ezt a kifejezést: „állítsa elő (készít-tesse el) — házilag”. Mennyi minden megoldódott már így... Írják meg olvasóink, hogy mikor és mit végeztek el így a maguk kis otthonában, az őrsön, a rendnek, esinosságnak, tisztaságnak, egyöntetűségnek az érdekében személy szerint, vagy az egész őrs együtt. *A pályázaton csak legénységi állomá-nyúak vehetnek részt. Határidő: szeptember 1. A legjobb munkát „ezermester” szerszámládaival jutalmazzuk.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V., Honvéd-utca 10. — Felelős: György Aladár igazgató.

Önök által megszabott időre terjedő előlegnél-küli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére

Bútorok, sezlonok, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, futó- és ebédlőszőnyegek, dísztárgyak és az összes vászonárak, abroszok, ágyneműdamasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk!

● Lakásberendező vállalat, VI. Andrássy út 66 ●

IRÓGÉP

(WANDERER—CONTINENTAL)
ALKATRÉSZ, KELLÉK, TÖLTŐTOLL, IMA-
KÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDÉSBEN
cégt. ZALÁN FERENC
SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

MERCEDES IRÓGÉPEK

L ERAKATA. TELEFON: 27-39.

Elismerten megbízható szaküzlet. ALKATRÉ-
SZEK, KELLÉKÉK, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS

A csendőrség tagjainak áremegemlény és kedvező fizetési feltételek.

PÉCS

DEÁK-U. 2.